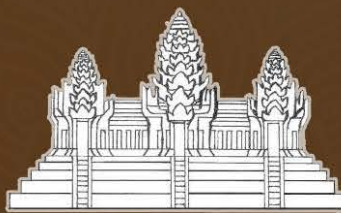

ព្រះ
ព្រះក្រមីជក

ព្រះបុត្រមនីង
ព្រះអរជ្ជកថា

ភាគ៧៧

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ច្បាប់ពិនិត្យ លើកទី១

ព្រះ

អភិបត្តបិដក

និង

បរមត្ថនិបតី អង្គកថា

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

បណ្ឌិត

ឆន្ទៈតារា សត្តបតារា និង អង្គបតារា

៧៩

ឆ្នាំប្រែ ៩៩-១០០-១០១

បោះពុម្ពលើកទី ១ ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ក្បាលទី ៧៩

ព្រះអភិធម្មបិដក បដ្ឋាន ធម្មកាគ

បរិត្តារម្មណាតិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ និងអធិបតិប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ

៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

[៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ

រម្មណ៍តូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
ខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ
៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ នូវខន្ធ ២ ...
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន នូវខន្ធ ២ ... ។

[១២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្នារ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ ក្នុងអរូប ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ...
បដិសន្ធិមិនមានក្នុងអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យទេ ។

[១៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន នក្នុងអារុប្បៈ នូវខន្ធ ២ ... ។

នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងនអធិបតិប្បច្ច័យដែរ ។

[១៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ
អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ។

[១៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានអារម្មណ៍
ដល់នូវសភាពធំ ។

[១៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលមាន
អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានអារម្មណ៍
ប្រមាណមិនបាន ។

[១៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិមិនមានទេ ។ ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិញ្ញាណ ៥
នូវខន្ធ ២ ... ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្រូវ ... នូវខន្ធ ២ ... នូវខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ... ។

[១៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១

ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... នូវខន្ធ ២ ... ។

[២០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១
ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... នូវខន្ធ ២ ។

[២១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្រូវ ក្នុងអរូប ... ។

[២២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ក្នុងអរូប ... ។

[២៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១
ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ក្នុងអរូប ... នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ បេប ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[២៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បី
 រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[២៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលមានអា-
រម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលមានអា-
រម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល
ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវកុសលទាំង
ឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណា

នូវពួកកិលេស ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា
 នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំ
 មក ក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់នូវខន្ធទាំងឡាយតូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍
 តូចត្រូវ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈដែលមាន
 អារម្មណ៍តូចត្រូវ ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្ស កើត
 ឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចត្រូវ ដែលមានអា-
 រម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធតូចត្រូវដែលមានអារម្មណ៍
 តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគត្តសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣១] ធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអា-
 រម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវទិព្វចក្ក
 ពិចារណានូវទិព្វសោតធាតុ ពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍
 តូចត្រូវ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថា-
 កម្មុបគញ្ញាណ ... ពិចារណានូវអនាគត្តសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ...
 ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដល់នូវ
 សភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ
 ដែលដល់នូវសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា

នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ។ បុគ្គល
ពិចារណានូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
ពិចារណានូវអារម្មណ៍ដែលដល់នូវសភាពធំ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវ
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាកម្មុបគញ្ញាណ ... ពិចារណានូវអនា-
គតំសញ្ញាណ ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធដែលមានសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍
ដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រាគៈដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ
សភាពធំ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តនៃ
បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានសភាពធំ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ
សភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធដែលដល់នូវសភាពធំដែលមាន
អារម្មណ៍ ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវបឋ-
មជ្ឈានប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈប្បច្ចវេក្ខណ ពិចា-
រណានូវទិព្វចក្ខុប្បច្ចវេក្ខណ ពិចារណានូវទិព្វសោតធាតុប្បច្ចវេក្ខណ នូវ

ឥទ្ធិវិធាណា ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណា ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណា ...
 នូវយថាកម្មបគញ្ញាណា ... ពិចារណានូវអនាគតំសញ្ញាណាប្បច្ចវេក្ខណៈ ព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវ
 សភាពធំ ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិន
 ហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន បុគ្គលឃើញ
 ច្បាស់នូវពួកខន្ធតូចគ្នា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ថាមិនទៀង ...
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈដែលមានអារម្មណ៍តូចគ្នា ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធនោះ ...
 ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចគ្នា
 ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណា ពួកខន្ធតូច
 គ្នាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោ-
 បរិយញ្ញាណា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណា យថាកម្មបគញ្ញាណា និងអនាគតំ-
 សញ្ញាណា ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ។

[៣៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំង
 ឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល បុគ្គលដឹង
 នូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចគ្នា ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
 បាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណា ខន្ធទាំងឡាយដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណ
 មិនបាន ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណា បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណា យថាកម្មបគញ្ញាណា និងអនាគតំសញ្ញាណា ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ។

[៣៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្រច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណានូវគោត្រភូ ពិចារណានូវវេទនាៈ ពិចារណានូវមគ្គប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវផលប្បច្ចវេក្ខណៈ ពិចារណានូវនិព្វានប្បច្ចវេក្ខណៈ បុគ្គល ឃើញច្បាស់នូវខន្ធទាំងឡាយតូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ថាមិនទៀង ... ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តតូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយតូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្រច័យ ។

[៣៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសកាតធំ ដោយអារម្មណ៍ប្រច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ... ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណ៍ប្រច័យ ។

[៣៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើ

នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយតូចត្រូវ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអា-
រម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ
បុគ្គលធ្វើនូវទិព្វចក្ខុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណានូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវ
ឥទ្ធិវិធចញ្ញាណ មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ ... ពិចារណានូវអនាគត្តសញ្ញាណ ធ្វើនូវខន្ធ
ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ តែមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយត្រេកអរ រាគៈមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះ ឲ្យ
ជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៣៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ឲ្យ
ជាទីគោរព ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ឥទ្ធិវិធចញ្ញាណ ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
យថាកម្មបគញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគត្តសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវខន្ធ

ទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសភាពធំ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ធ្វើនូវពួក
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិ ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែល
 មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 មានអារម្មណ៍តូចត្នារ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ
 បុគ្គលធ្វើនូវបឋមជ្ឈានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវ
 អនាគតសញ្ញាណប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវខន្ធទាំងឡាយតូចត្នារ
 ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ
 មានអារម្មណ៍តូចត្នារ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៤១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណា-
 ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញ
 អំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទី
 គោរព ... ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណ
 មិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។

[៤២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ... បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺសេក្ខបុគ្គល

ទាំងឡាយ ធ្វើនូវគោត្រកូឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវវេទនាៈឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវមគ្គប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ផលប្បច្ចវេក្ខណៈ ... ធ្វើនូវនិព្វានប្បច្ចវេក្ខណៈ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

[៤៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណា-
ធិបតិ គឺសេក្ខបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្វើនូវចេតោបរិយញ្ញាណដែលមានអារម្មណ៍
ប្រមាណមិនបាន ឲ្យជាទីគោរព ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... ធ្វើនូវ
អនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៤៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្នារ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺចុតិចិត្តដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃឧបបតិចិត្ត ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ កវឺនៈដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃអាវជ្ជនា ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺអនុលោមដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវោទានៈ អនុលោម ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺបុតិចិត្ត ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្តដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវន្តៈដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃអាវជ្ជនា ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺអនុលោមដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវោទានៈ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅ-

សញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យនៃ ផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ្ម្យច្ច័យ ។

[៥០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយអនន្តរហ្ម្យច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដោយ អនន្តរហ្ម្យច្ច័យ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ មគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផលជាបច្ច័យនៃផល ដោយអនន្ត- រហ្ម្យច្ច័យ ។

[៥១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ ដោយអនន្តរហ្ម្យច្ច័យ គឺការពិចារណានូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ ការពិចារណានូវផល (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ ការពិចារណានូវព្រះ និព្វាន (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ ចេតោបរិ- យញ្ញាណ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន (ជាបច្ច័យ) នៃ វុជ្ជានៈដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ អនាគតំសញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃ វុជ្ជានៈ ដែលមានអារម្មណ៍តូចង្វារ ផលជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដែលមានអារ- ម្មណ៍តូចង្វារ ដោយអនន្តរហ្ម្យច្ច័យ ។

[៥២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌

ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺការពិចារណានូវមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃវដ្តានៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ការពិចារណានូវផល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ការពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ផលជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៥៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

[៥៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺវារៈទាំងបី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈផងចុះ ។ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកតុបនិស្សយ ។ ឯបកតុបនិស្សយ គឺបុគ្គលអាស្រ័យសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ហើយឲ្យទាន សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ជំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីលដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... បញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា

ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍-បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ ឯបកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ហើយញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ជំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សីល ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវកាយិកទុក្ខ ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង វិបស្សនា ... អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ជំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍

មានប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សីលដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... បញ្ញា រាគៈ កាយិកសុខ ... អាស្រ័យកាយិកទុក្ខ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ... កាយិកសុខ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ... នូវមានៈ ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ... នូវឈានដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... បញ្ញា ... រាគៈ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល

មានអារម្មណ៍តូចត្នារ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តប-
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល
 អាស្រ័យនូវសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយឲ្យទាន សមា-
 ទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ...
 ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ... ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ
 នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា
 ហើយឲ្យទាន ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ...
 សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 មានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យ
 នូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមាន
 អារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមា-
 បត្តិឲ្យកើតឡើង នូវសីលដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ
 នូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន
 បាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាព
 ធំ ... សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិន
 បាន និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយ ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំង អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីលដែលមានអារម្មណ៍មាន ប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យនូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញាជាបច្ច័យនៃសទ្ធាដែលមាន អារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន នៃបញ្ញា និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស- យប្បច្ច័យ ។

[៦១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យប- និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យនូវបញ្ញា ហើយឲ្យទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍មាន

ប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញាជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ នៃ
បញ្ញា កាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អា-
រម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ
គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ហើយ
ញ៉ាំងឈាន ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំង
អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង នូវសីល ដែលមានអារម្មណ៍មាន
ប្រមាណមិនបាន ... អាស្រ័យនូវបញ្ញា ហើយញ៉ាំងឈានដែលមានអារម្មណ៍
ដល់នូវសភាពធំ ... ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យ
កើតឡើង សទ្ធាដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... បញ្ញាជាបច្ច័យ
នៃសទ្ធា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ និងបញ្ញា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[៦៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្នារ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៤] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺអនុលោមដែល

មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យនៃ
វោទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានអា-
រម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺអនុលោម
ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម
ជាបច្ច័យនៃវោទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
មុនៗ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ
ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គោត្រកូ
(ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានអា-
រម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និធិនានាខណិកៈ ។
សហជាត គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ

ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង នានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងដែល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុង ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហ- ជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍មាន ប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ នានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្នុងដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺ

ចេតនា ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុង
ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអត្តិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
អវិគតប្បច្ច័យ ។

[៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ
និងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៧៥] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៧៦] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមាន
អារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៨] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧៩] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៨០] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៨១] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៨២] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៨៣] ធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៨៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណាប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៨៥] ក្នុងនអារម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
សេចក្តីប្រ្រដ្ឋាញ ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តិប្បច្ច័យ និង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៨៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្ត-
រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីប្រ្រដ្ឋាញ ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បី
រាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បរិត្តារម្មណត្តិកៈទី ១៣ ចប់

អភិធម្មបិដក

ហិណត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨៧] ធម៌ ថោកទាបអាស្រ័យនូវធម៌ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដ៏ថោកទាប ខន្ធ ២ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ ។ ធម៌កណ្តាលអាស្រ័យនូវធម៌ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធថោកទាប ។ ធម៌ថោក ទាបក្តី ធម៌ជាកណ្តាលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដ៏ថោក ទាប នូវខន្ធ ២ ... ។

[៨៨] ធម៌ ជាកណ្តាលអាស្រ័យនូវធម៌ជាកណ្តាល ... គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាកណ្តាល នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវ មហាកុត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូបនិងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក មហាកុត ។

[៨៩] ធម៌ ជាន់ខ្ពស់ អាស្រ័យនូវធម៌ជាន់ខ្ពស់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៩០] ធម៌ ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ជាកណ្តាលផង នូវធម៌ជាន់ ខ្ពស់ផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាន់

ខ្ពស់ផង នូវពួកមហាក្សត្រផង ។

[៩១] ធម៌ ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ថោកទាបផង នូវធម៌ជាកណ្តាលផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខ្លួន ថោកទាបផង នូវពួកមហាក្សត្រផង ។ ហឺនត្តិកៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ប្រហែលនឹងសន្តិលិង្គត្តិកៈផងចុះ ។ ចប់បរិបូណ៌ ។

ហឺនត្តិកៈទី ១៤ ចប់

អដ្ឋកថា

បរិត្តារម្មណត្តិកៈ និង ហ៊ីនត្តិកៈ

[១-៨៦] បទថា អប្បមាណារម្មណា ចេតនា ក្នុងបរិត្តារម្មណត្តិកៈ គឺចេតនាក្នុងគោត្រកូ ជាបច្ច័យដល់សេក្ខធម៌ នឹងពោលថា បច្ចវេក្ខណចេតនា ក៏បាន ។ បទថា វិទាកានំ បរិត្តារម្មណានំ គឺវិបាកដែលមានកម្មជាអារម្មណ៍ កើតឡើងក្នុងបដិសន្ធិកាល មានរូបជាដើមជាអារម្មណ៍ កើតឡើង ដោយអំណាចចក្ខុវិញ្ញាណជាដើម មានបរិត្តារម្មណ៍ ដែលជវនទទ្ទេលមកជា អារម្មណ៍ កើតឡើងដោយអំណាចតទារម្មណៈ ក្នុងបវត្តិកាល អាចារ្យទាំង ឡាយណាពោលថា បដិសន្ធិរមែងមិនមាន ព្រោះគោត្រកូចិត្តជាបច្ច័យ អាចារ្យ ទាំងនោះគប្បីត្រូវជំទាស់ ដោយសូត្រនេះ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងអធិការនេះ គប្បីជ្រាបតាមន័យរបស់ព្រះបាលីនោះឯង ។

[៨៧-៩១] ហ៊ីនត្តិកៈ ក៏ដូចគ្នានឹងសន្តិលិដ្ឋតិកៈនោះឯង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាបរិត្តារម្មណត្តិកៈ និងហ៊ីនត្តិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក

មិច្ឆត្តក្កិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៧២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ។ ធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌មិនទៀងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៧៣] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៧៤] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្កិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តានុបក្កិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្កត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ចិត្តសមុជ្ជានុប

កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកូត ២ ។

[៧៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង ពួកមហាកូតផង ។

[៧៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និង ទៀងផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងផង ពួកមហាកូតផង ។

[៧៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន សភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៧៨] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន សភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៧៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនទៀង ទើបកើត ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារតាមហេតុនេះផងចុះ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១០១] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនទៀង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវ
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរ អាស្រ័យនូវមហាកូត
 ១ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ... អាហារ ... ឧតុ ... របស់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[១០២] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានសភាពខុស

និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
ស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[១០៣] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌
ដែលមានសភាពខុស និងទៀង អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស
និងទៀង ។

[១០៤] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ
និងទៀង ។

[១០៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនទៀង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាកុត ១ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។បេ។

[១០៦] ធម៌ដែលមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានសភាពខុស
និងទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ បច្ច័យទាំងអស់
បណ្ឌិតកប្បិឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១០៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
 នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
 បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១០៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[១១០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ បេ។ ធម៌ដែល
 មានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ...
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[១១១] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 មិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួក
 ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងមហាក្បត ១ ពីង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិន
 ទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីង

ផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលមានសភាពត្រូវនិងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិន
 ទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែក
 នឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី ពីង
 ផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកខន្ធដែលមានសភាព
 ខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាកុត ។
 ធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលមិនទៀង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពត្រូវ និង
 ទៀង ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានរូបពីងផ្អែកនឹងពួកមហាកុត ។

[១១២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ
 ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ។ ធម៌ដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង
 ផង ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង ពួកមហាកុតផង ។ ធម៌ដែល
 មានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ
 ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង វត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង
 ផង ពួកមហាកុតផង ។

[១១៣] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ឯប្រស្នាប្រហែលគ្នានឹងមិច្ឆត្តធម៌ដែរ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

[១១៤] ធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុសនិងទៀង ... ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ បណ្ឌិតគប្បីចែកឲ្យដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈផងចុះ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាង

នេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១១៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
 នហេតុប្បប្បយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១
 ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 ... ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 កាយាយតនៈ ពួកអហេតុកក្ខន្ធដែលមិនទៀង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែល
 ប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[១១៧] ធម៌ មិនទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ...
 ព្រោះនអារម្មណប្បប្បយ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀង ។ វារៈ ៥ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្តិកៈ
 ដែរ ។

[១១៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បប្បយ គឺអធិបតិធម៌ដែលមាន
 សភាព ខុសនិងទៀង ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស និងទៀង ។

[១១៩] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 មានសភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បប្បយ គឺអធិបតិធម៌ដែលមាន

សភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវនិងទៀង ។

[១២០] ធម៌ ដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
មិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ពីងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ ... ពីងផ្អែកនឹងកាយា-
យតនៈ ... ពួកខន្ធដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលមានសភាព
ខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
គឺអធិបតិធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[១២១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀងផង វត្ថុផង ។

[១២២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
មានសភាពត្រូវ និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀងផង នឹងវត្ថុផង ។

[១២៣] ធម៌ដែលមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុស និង

ទៀង ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្ហាញ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ
និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[១២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ និង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុប្បន្ននិយៈ ចប់

[១២៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង

នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១២៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសជ្ជវារៈ

[១២៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំ
នឹងខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ។

[១២៨] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ។

[១២៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ច្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ។ បេ។
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៣០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្ហាញ ។ ព្រោះ អវិគតប្បច្ច័យ ។

[១៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្ហាញ ។ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៣២] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ... ។

[១៣៣] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ប្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ។

[១៣៤] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ប្រឡំនឹងពួកខន្ធដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ។

[១៣៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះន-

អធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង នឹងខន្ធ ២ ...
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

[១៣៦] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងក្នុងអរូប នឹងខន្ធ ២ ... ។

[១៣៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀងក្នុងអរូប ... នឹង
ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៣៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ (ចប់) បរិបូណ៌ ។

[១៣៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
នអាសេវនប្បច្ច័យ គឺប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ... នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ... ។

[១៤០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀង ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ និងនវិបាកប្បច្ច័យ ។

[១៤១] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
នឈានប្បច្ច័យ បានដល់ បញ្ចវិញ្ញាណ ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ អហេតុកៈ
ដែលមិនទៀង ... ។

[១៤២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមាន

សភាពត្រូវ និងទៀង ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ក្នុងអរូប និងខន្ធ ២ ... ។

[១៤៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ប្រឡំនឹងធម៌ដែលមិនទៀង ... ព្រោះ
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺនឹងខន្ធ ១ ដែលមិនទៀងក្នុងអរូប ... នឹងខន្ធ ២ ... ។

[១៤៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ច្រាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៤៥] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ច្រាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៤៦] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សម្បយុត្តវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[១៤៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលមានសភាពខុស
និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
ទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជា
បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ។

[១៤៩] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក
ហេតុដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥០] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[១៥១] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធដង ពួកចិត្តសមុជានុបដង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៥២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
ទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយតែងពិចារណានូវពួក
កិលេសដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដែលលះហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស
ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធដែលមានសភាព
ខុស និងទៀង ថាមិនទៀង ... ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែល
មានសភាពខុស និងទៀងដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធដែលមានសភាព
ខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវា-
សានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៥៣] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
ទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយ
ពិចារណានូវមគ្គ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលមានសភាព
ត្រូវ និងទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធដែលមានសភាពត្រូវ និង
ទៀង ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
តិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៥៤] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកជនឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម

ហើយពិចារណានូវកុសលនោះ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណានូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំង ឡាយពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃការ ពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ព្រះអរិយៈ ទាំងឡាយ តែងពិចារណានូវពួកកិលេសដែលមិនទៀង ដែលលះបង់ហើយ នូវកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ឃើញនូវពួកខន្ធដែលមិនទៀង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិន មែនខន្ធ ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈដែលមិនទៀង ប្រាព្វនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ ទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមិនទៀង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ពួកខន្ធដែល មិនទៀង ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺរូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃមាតុយាតកម្ម

បិតុយាតកម្ម អរហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បាទកម្ម ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងរបស់បុគ្គលកាលស្លាប់អង្គុលនូវវត្ថុណា កើតឡើង វត្ថុនោះ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៥៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៥៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៥៩] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៦១] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ។

[១៦៣] ធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន នូវសីល ... ឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកកុសលដែលសន្សំល្អហើយក្នុងកាលមុនឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន

ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គលធ្វើនូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកខន្ធដែលមិនទៀង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈដែលមិនទៀង ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៦៤] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ
 និងទៀង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺព្រះនិព្វានជា
 បច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៦៥] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
 ទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជា
 បច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
 ទៀងដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺមគ្គជាបច្ច័យនៃផលដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៧] ធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលមិនទៀងមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមិន
 ទៀងក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវោទានៈ ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុ-
 លោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់
 បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៨] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺទោមនស្សដែលមិនទៀងជាបច្ច័យនៃទោមនស្ស ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ (ជា បច្ច័យ) នៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៦៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និង ទៀង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺគោត្រក្យ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន ទៀង ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ជា បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ មានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ ដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺប្រស្នា ៣ មានសេចក្តីប្រហែល គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺប្រស្នា ១៣ មាន សេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងកុសលត្តិកៈដែរ ។

[១៧១] ធម៌ដែលមានសភាពខុសនិងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន សភាពខុសនិងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកតុបនិស្សយ គឺមាតុយាតកម្ម ជាបច្ច័យនៃបិតុយាតកម្ម ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មាតុ- យាតកម្ម ... បិតុយាតកម្ម ... អរហន្តយាតកម្ម ... រុហិរុប្បាទកម្ម ... សង្ឃ- ភេទកម្ម ... ជាបច្ច័យនៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃមាតុយាតកម្ម ... នៃសង្ឃ-
ភេទកម្ម ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យនិង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលផ្តាច់ជីវិតមាតា ហើយឲ្យទាន
សមាទានសីល ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ដើម្បីប្រយោជន៍យាត់យ៉ាងនូវផលនៃ
កម្មនោះ ផ្តាច់ជីវិតបិតា ... ជីវិតព្រះអរហន្ត ... ញ៉ាំងលោហិតនៃព្រះតថាគត
ដោយទោសចិត្ត ... បំបែកសង្ឃ នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម
ដើម្បីប្រយោជន៍យាត់យ៉ាងនូវផលនៃកម្មនោះ ។

[១៧៣] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកត្ថ-
បនិស្ស័យ គឺបឋមមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយមគ្គដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
តតិយមគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៤] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌
ដែលមិនទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺព្រះអរិយៈទាំង
ឡាយ អាស្រ័យនូវមគ្គ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើត
ឡើង ចូលកាន់សមាបត្តិដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់នូវសង្ខារទាំង
ឡាយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន មគ្គ ជាបច្ច័យនៃអត្ថប្បដិសម្មិទា

របស់ពួកព្រះអរិយៈ ... នៃឋានឋានកោសល្យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មគ្គជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៥] ធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង បកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ដែលមិន ទៀងហើយឲ្យទាននូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ញ៉ាំងឈាន ... ញ៉ាំង អភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ... នូវមានៈ ... ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីលដែលមិនទៀង ... នូវសុតៈ ចាគៈ បញ្ញា រាគៈ បត្តនា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និង កោជន ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ... សម្លាប់អ្នកនិគម សទ្ធា ដែលមិនទៀង ... បញ្ញា ... រាគៈ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាដែលមិន ទៀង នៃកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បរិកម្មនៃបឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃបឋមជ្ឈាននោះឯង បរិកម្មនៃ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ នោះឯង បឋមជ្ឈាន (ជាបច្ច័យ) នៃទុតិយជ្ឈាន អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បុណ្ណាតិបុត ជាបច្ច័យនៃ បុណ្ណាតិបុត ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។

[១៧៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ត- បនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវរាគៈ ដែលមិនទៀង

ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ ទោសៈ ដែលមិនទៀង ... បត្តនា ...
 កាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយផ្តាច់ជីវិតមាតា ... បំបែកសង្ឃ
 រាគៈដែលមិនទៀង ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម
 អរហន្តយាតកម្ម រុហិរុប្បាទកម្ម សង្ឃកេទកម្ម និងនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និង
 ទៀង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺបរិកម្មនៃបឋមមគ្គ (ជា
 បច្ច័យ) នៃបឋមមគ្គ បរិកម្មនៃចតុត្ថមគ្គ ជាបច្ច័យនៃចតុត្ថមគ្គ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍-
 បុរេជាត គឺបុគ្គលឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈដែលមិនទៀងប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង នូវរូបដោយ
 ទិព្វចក្ខុ ... ព្មនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយតនៈ ... វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលមិនទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពខុស

និងទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺរូបជីវិតិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃមាតុយាតកម្ម បិតុយាតកម្ម
 អរហន្តយាតកម្ម និងរុហិរុប្បាទកម្ម ។ បេ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុ-
 បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និង
 ទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ វត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 មិនទៀង ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែលមាន
 សភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជា-
 តប្បច្ច័យ ។

[១៨២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
 ទៀងដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាព
 ត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃ
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨៤] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ

អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមិនទៀង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ គោត្រកូ អនុលោមជាបច្ច័យនៃវោទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺទោមនស្សដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃ ទោមនស្សដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនិយ- តមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺគោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៨៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មានសភាពខុស និងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតនិងនានាខណិកៈ ។ សហ- ជាត គឺចេតនាដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនា ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨៩] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន

សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
ចេតនា ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវនិងទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវ និង
ទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧១] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មិនទៀង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហ-
ជាត គឺចេតនាដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលមានសភាពត្រូវ និង
ទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
មានសភាពត្រូវ និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
ចេតនា ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនា
ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាដែល

មិនទៀងជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៧៤] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ វិបាកប្បច្ច័យ គឺវិបាកក្នុង ១ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួក ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធទាំងឡាយ (ជាបច្ច័យ) នៃ វត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៧៥] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន សភាពខុស និងទៀង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៧៦] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន ទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន ទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហ- ជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ និង ទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៩៨] ធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បុរេជាត គឺចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យ នៃពួកខន្ធដែលមិនទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៩៩] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២០០] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួក ខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២០១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន សភាពខុស និងទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ២ ។

[២០២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មិនទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត

គឺពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[២០៣] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មានសភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ខន្ធ ២ ... ។

[២០៤] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល មានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានបញ្ញា ៣ ។

[២០៥] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ... មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ បុរេជាត គឺ បុគ្គលឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា រមែង ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្សកើត ឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ព្មនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រុបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)

នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមិនទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃកាយ នេះដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្បិកាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយ នេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ រូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២០៦] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺរូបជីវិតិន្រ្ទិយជាបច្ច័យនៃ មាតុយាតកម្ម ។ បេ ។ នៃរុហិរុប្បាទកម្ម ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃ ពួកខន្ធ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២០៧] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២០៨] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ... បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ក្តី... ។

[២០៩] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមិនទៀង ... បានដល់ សហជាត បច្ចាជាត

អាហារ និងតន្ត្រីយ ។ សហជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី
 ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័-
 ជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី កតឡើយកាហារក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័ជាត គឺពួកខន្ធដែលមានសភាពខុស
 និងទៀងក្តី រូបជីវិតន្ត្រីយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[២១០] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺមាន
 បញ្ញា ២ ប្រហែលគ្នានឹងមិច្ឆតនិយតធម៌ដែរ ។

[២១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ច័ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 នត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ

មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[២១២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
មានសភាពខុសនិងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[២១៣] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
ទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[២១៤] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
សភាពខុស និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៥] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
មានសភាពត្រូវ និងទៀង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[២១៦] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិន
ទៀង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
សភាពត្រូវ និងទៀងផង ធម៌ដែលមិនទៀងផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៨] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនទៀង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[២១៩] ធម៌ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និង ទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២២០] ធម៌ ដែលមិនទៀង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និង ទៀង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២២១] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមានសភាពខុស និងទៀង ... បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។

[២២២] ធម៌ ដែលមានសភាពខុស និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមិនទៀង ... បានដល់ សហជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។

[២២៣] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀង ... បានដល់ សហជាត

និងបុរេជាត ។

[២២៤] ធម៌ ដែលមានសភាពត្រូវ និងទៀងក្តី ធម៌ដែលមិនទៀងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមិនទៀង ... បានដល់ សហជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងឥន្ធិយ ។

[២២៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ នអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ និងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ និងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យនេះ ចប់

[២២៦] ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បវចនា ...
 ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុង
 និរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុង
 និរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ។ បេ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧
 ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិតកប្បិរាបយ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បវចនាៈ ចប់

[២២៧] ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៥ ព្រោះហេតុប្បវចនា...^(១)
 ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៨ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៥ ក្នុង
 និរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៥ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិ-
 បញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ១៣ ក្នុង
 និរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញាប្បវចនា មានវារៈ ៣ ក្នុង

១- ច្បាប់ធម្មសង្គាយនាថា និរុទ្ធិបញ្ញា អនុលោម បញ្ញា ដែលប្រែថា ក្នុងនិរុទ្ធិបញ្ញា
 មានវារៈ ៥ ព្រោះនិរុទ្ធិបញ្ញា ... ។

កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាង
 នេះផងចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

មិច្ឆត្តិកៈទី ១៥ ចប់

អដ្ឋកថា

មិច្ឆត្តនិក្ខិកៈ

[៧២-២២៧] ក្នុងមិច្ឆត្តនិក្ខិកៈ មិច្ឆត្តនិយតធម៌ រមែងមិនជាបច្ច័យដោយ
 បច្ច័យណាមួយដល់សម្មត្តនិយតធម៌ ឯសម្មត្តនិយតធម៌ក៏មិនជាបច្ច័យដោយ
 បច្ច័យណាមួយ ដល់មិច្ឆត្តនិយតធម៌ ។ ម្យ៉ាងទៀត មិច្ឆត្តនិយតធម៌ក្តី
 សម្មត្តនិយតធម៌ក្តី ឈ្មោះថា រៀរសហជាតាធិបតិប្បច្ច័យ រមែងមិនមាន ។
 ក្នុងសម្មត្តនិយតធម៌ រមែងមិនមានអារម្មណបុរេជាតប្បច្ច័យដោយពិតប្រាកដ
 (គឺសម្មត្តនិយតធម៌ មិនជាអារម្មណបុរេជាតប្បច្ច័យពិតប្រាកដ) ។ ក្នុង
 មិច្ឆត្តនិយតធម៌ អាចមានអារម្មណបុរេជាតប្បច្ច័យបាន ។

និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ គប្បីប្រារព្ធអនិយតចិត្តកើតឡើងបាន និយតចិត្ត រមែង
 មិនប្រារព្ធនិយតចិត្តដ៏សេសកើតឡើង ។ ធម៌ណាមួយ រមែងមិនធ្វើមិច្ឆត្ត-
 និយតធម៌ ឲ្យធ្ងន់កើតឡើង កុសលរមែងមិនជាឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ដល់
 មិច្ឆត្តនិយតធម៌ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងអធិការនេះ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែល
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកក្នុងបាលីនោះឯង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាមិច្ឆត្តនិក្ខិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក

មគ្គារម្មណាត្តិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជា
 អារម្មណ៍ ខន្ធ ១ អាស្រ័យនូវខន្ធ ៣ នូវខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមាន
 មគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២២៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាហេតុ
 នូវខន្ធ ២ ... ពួកធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី

អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ ខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៣០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គ ជា អធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល មានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ដែលមាន មគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល មានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែល មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៣១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន

មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មាន
 មគ្គជាអធិបតិផង ខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៣២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាហេតុ
 ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ពួកធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ

ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៣៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ អធិបតីប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ តន្រ្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ អធិបតីប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ តន្រ្តិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អនុលោម ចប់

[២៣៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៣៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
 មគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី
 ធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី
 មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ
 ២ ... ។

[២៣៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ដែលមាន
 មគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំង
 ឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមាន

មគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតីប្បច្ច័យ គឺអធិបតីធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។

[២៣៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺអធិបតីធម៌ ដែលមាន
មគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី គឺខន្ធ ៣
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែល
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ... ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺ
អធិបតីធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតី ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិប-
តីប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជា
ហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតី ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតីប្បច្ច័យ គឺអធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គ

ជាអធិបតិ ។

[២៣៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមាន
 មគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គ
 ជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ មាន
 មគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជា
 អារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតិផង ... គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យខន្ធទាំងឡាយ

ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ
 ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអធិបតិធម៌
 ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានមគ្គជាហេតុផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ។

[២៤១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ និងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
 គឺបច្ច័យទាំង ២ មានបរិបូណ៌រួចហើយ ។

[២៤២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
 មគ្គជាអារម្មណ៍ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមាន
 មគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ... ព្រោះ
 នអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មានមគ្គជាអធិបតិក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល

មានមគ្គជាអធិបតីនូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែល
 មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី នូវខន្ធ
 ២ ... ។ ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតីក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតីនូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍
 ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតីផង ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ មានមគ្គជាអធិបតី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី
 ផង ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតីក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែល
 មានមគ្គជាអធិបតីផង ខន្ធ ២ ... ។

[២៤៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមានមគ្គជាអារម្មណ៍
 អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ
 ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមាន
 មគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ... ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ... មានមគ្គជាអធិបតិក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ។

[២៤៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។ ធម៌ដែលមាន
 មគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមានមគ្គជាហេតុក្តី មានមគ្គជា
 អធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ។

[២៤៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវខន្ធ

ទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ មានបញ្ញា ៥ ។

[២៤៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។
ក្នុងបឋមយជនៈ (តំណទី ១) មានវារៈ ៣ ។

[២៤៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុផង ធម៌មានមគ្គជាអធិបតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ។
ក្នុងទុតិយយជនៈ (តំណទី ២) មានបញ្ញា ៣ ។

[២៥០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ បរិបូណ៌ ។

[២៥១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
អហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ខន្ធ ២ ... ។

[២៥២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បរិបូណ៌ហើយ ។
ពាក្យថា អរូប បណ្ឌិតគប្បីកំណត់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

[២៥៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[២៥៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧
ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ចប់

[២៥៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ១ ដូចគ្នា ។ ក្នុង
ឈានប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៥៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ

ជាអារម្មណ៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុទាំងឡាយ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។

[២៥៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុទាំងឡាយ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃសម្បយុត្តកក្ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ បញ្ហា ១៧ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើដោយហេតុនេះចុះ ។

[២៥៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត មានមគ្គជាហេតុ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ មានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៦០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦១] ធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គ

ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវ មគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ពិចារណា នូវមគ្គ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ នៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង អនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៦៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា អារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក ព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក ព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នក ប្រកបដោយចិត្ត ដែលមានមគ្គជាហេតុ និងដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយ ចេតោបរិយញ្ញាណ ខន្ធទាំងឡាយ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជា

អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសា-
នុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៦៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះ
អរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា ។

[២៦៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតី គឺអធិបតី-
ធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិ-
បតីប្បច្ច័យ ។

[២៦៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
មគ្គជាអធិបតី ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតី គឺអធិបតីធម៌
ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតី ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។

[២៧០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បាន

ដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌
ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៧៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះ
អរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[២៧៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ។ ហើយ
 ពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ។ បេ។ ហើយ
 ពិចារណា ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌
 ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះ
 អរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ។ បេ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង
 មានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
 ហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា
 អធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជា

អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ដោយ
អធិបតីប្បច្ច័យ ។

[២៨៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង
ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតី គឺអធិបតីធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយអធិប-
តីប្បច្ច័យ ។

[២៨៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់
អារម្មណាធិបតី គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ។

[២៨៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាតាធិបតី គឺអធិបតីធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជា
អធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយ
អធិបតីប្បច្ច័យ ។

[២៨៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី បានដល់ អារម្មណាធិបតី និងសហ-

ជាតាធិបតិ ។ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈចេញ
អំពីមគ្គ ។ បេ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ (ចេញ)
អំពីមគ្គ ។ បេ ។ ហើយពិចារណា ។

[២៨៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដែល
មានមគ្គជាហេតុផង ដែលមានមគ្គជាធិបតិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៨៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ
អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍

ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
អារជ្ជនា ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក
ខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារជ្ជនា
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក
ខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ

ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
មុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
មុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ដែលមាន
មគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង
ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៩៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺបទទាំងអស់ ប្រហែលគ្នានឹង
អនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ បញ្ញាទាំង ១៧ បណ្ឌិត
ត្រូវធ្វើឲ្យដូចគ្នា ក្នុងបទទាំងបីផងចុះ ។

[២៩៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្សយ និងបក-

តូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៣០០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក- តូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា (ជាបច្ច័យ) នៃការ ពិចារណា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៣០១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមាន មគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បកតូបនិស្ស័យ គឺការ ពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៣០២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា ហេតុ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ បកតូបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ ជា បច្ច័យនៃមគ្គទី ២ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៣០៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា អារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ គឺព្រះ អរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៣០៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា អធិបតិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរ-

បនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ)
នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវ
មគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៣០៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ២ ។ បេ។ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣០៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ (ជា
បច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[៣០៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្ត-
រូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា ជា

បច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣០៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកតុបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ ។ បេ។ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង មានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យុបនិស្ស័យ អនន្តរុបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បកតុបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកតុបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ ។ បេ។ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរុបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បកតុបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរុបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បកតុបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា

ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ គឺព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៣១៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺមគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣១៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតី ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យុបនិស្សយ គឺព្រះអរិយៈ ទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ។

[៣១៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតីផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកតុបនិស្សយ គឺមគ្គទី ១ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គទី ២ មគ្គទី ៣ ជាបច្ច័យនៃមគ្គទី ៤ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមានមគ្គជា អារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ អាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣២១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអធិបតី ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺបញ្ញា ៩ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យប្រហែលគ្នា នឹងអនន្តរប្បច្ច័យចុះ ។ ការពិចារណា បណ្ឌិតមិនត្រូវធ្វើឡើយ ។

[៣២២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺនានា- ខណិកៈ មិនមានទេ ឯបញ្ញា ១៧ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើផងចុះ ។ ធម៌ដែល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយ

អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ច័យទាំង ៧ នេះ មានបញ្ញា ១៧ ប្រហែលគ្នានឹង
 ហេតុប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិគតប្បច្ច័យ
 គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយវិគតប្បច្ច័យ គឺមាន
 បញ្ញា ១៧ ។

[៣២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈា-
 នប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យនិងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៣២៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
 ជាអារម្មណ៍ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
ហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣២៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អធិបតិ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា
ហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជា

អធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៥] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាអារម្មណ៍ផន្ទ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផន្ទ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៦] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គ ជាហេតុផន្ទ ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផន្ទ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៨] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៣៩] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ

ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ
ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤០] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤១] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤២] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤៣] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមានមគ្គជាអារម្មណ៍ផង ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤៤] ធម៌ ដែលមានមគ្គជាហេតុក្តី ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិក្តី ជា
បច្ច័យនៃធម៌ដែលមានមគ្គហេតុផង ធម៌ដែលមានមគ្គជាអធិបតិផង ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៧ កាលបើនអារម្មណប្បច្ច័យ លោកសង្គ្រោះយកហើយ អា-

រម្មណ៍ទាំងពីរ គឺបកតារម្មណ៍ក្តី ឧបនិស្សយារម្មណ៍ក្តី រមែងដាច់ចេញពីគ្នា
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
 នសហជាតប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ននិស្សយប្បច្ច័យ នឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ
 នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈា-
 នប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 នោអត្តិប្បច្ច័យ នោនត្តិប្បច្ច័យ នោវិគតប្បច្ច័យ និងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៤៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
 នវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ ន-
 មគ្គប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៤៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង

សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុង
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
វិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់
បញ្ហាវារៈ ចប់
មគ្គារម្មណតិកៈទី ១៦ ចប់

អដ្ឋកថា

មគ្គារម្មណត្តិកៈ

[២២៨-៣៤៧] ក្នុងមគ្គារម្មណត្តិកៈ ក្នុងអនុលោមនៃបដិច្ចវារៈ មិន
មានវិបាកប្បច្ច័យ សុម្បីក្នុងកម្មប្បច្ច័យ (នៃបញ្ញាវារៈ) ក្នុងតិកៈនេះ ក៏
មិនបាននានាខណិកកម្មប្បច្ច័យ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាមគ្គារម្មណត្តិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក

ឧប្បន្ទត្ថកៈ

បញ្ហាវារៈ

[៣៤៨] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ដែលកើតឡើងហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ក៏ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រារព្ធនូវចក្ខុនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង វិចិកិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស ... នូវត្រចៀក ដែលកើតឡើងហើយ ... នូវប្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធដែលកើតឡើងហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ។ ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញច្បាស់នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ពួកខន្ធដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវឥទ្ធិវិធម្មាណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥០] ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើត

ឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឃើញច្បាស់នូវពួករូប ដែល
 មិនទាន់កើតឡើងហើយ ... នូវពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ ...
 នូវពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែន
 ខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្សកើតឡើង ពួកខន្ធដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជា
 បច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាណាណា ចេតោបរិយញ្ញាណា និងអនាគតំ-
 សញ្ញាណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥១] ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល (ឃើញច្បាស់) នូវចក្ខុដែល
 កំពុងកើតឡើង ... នូវកាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួក
 ផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិន
 មែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្សកើតឡើង ពួកខន្ធដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាណាណា ។ បេ ។ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥២] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាអធិបតិ និងសហជាតា-
 ធិបតិ ។ អារម្មណាអធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវចក្ខុដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជា
 ទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ធ្វើនូវចក្ខុនោះឲ្យជាទីគោរព ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង នូវត្រចៀក ដែលកើតឡើងហើយ ... ប្រមុខៈ អណ្ណាត កាយ ពួក
 រូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកខន្ធ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវ

ពួកខន្ធនោះ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ បេ ។
ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកធម៌ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៥៣] ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើត
ឡើងហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល
(ធ្វើ) នូវពួករូបដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ... នូវពួកសំឡេង ពួកក្លិន
ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះ ដែល
មិនទាន់កើតឡើងហើយ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៣៥៤] ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
ហើយ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវចក្ខុ
ដែលកំពុងកើតឡើង ... នូវកាយ ពួករូប ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ធ្វើនូវ
ពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៣៥៥] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
ហើយ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជា
បច្ច័យនៃខន្ធ ២ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ
១ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកកដត្តារូបផង ក្នុង

ខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ២ ផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្កត ១ ជាបច្ច័យនៃមហាក្កត ៣ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ មហាក្កត ២ ... ពួកមហាក្កត ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងពួកឧបាទ្យាប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារ ... រដូវ ... មហាក្កត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... មហាក្កត ២ ... ពួកមហាក្កត ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទ្យាប ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង វត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មហាក្កត ១ ... ពាហិរ ... អាហារ ... រដូវ ... មហាក្កត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យនៃមហាក្កត ៣ ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មហាក្កត ២ ... ។

[៣៥៧] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួក

ខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ)
 នៃពួកខន្ធ មហាក្កត ១ ... ពាហិរៈ ... អាហារ ... រដូវ ... មហាក្កត ១
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ពួកមហាក្កត (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប និង
 ឧបាទារូប ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរ-
 បនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវរដូវ
 ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឈានឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំង
 មគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ... ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវកោជន
 ដែលកើតឡើងហើយ ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងឈានឲ្យកើត
 ឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ...
 ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវរដូវដែលកើតឡើងហើយ ... កោជន ... សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ
 កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៩] ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ
 អនន្តរ-បនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលកាលប្រាថ្នា

នូវវណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើ
 ឧបោសថកម្ម នូវសទ្ធិសម្បទា ដែលមិនទាន់កើតឡើង ... នូវគន្ធសម្បទា
 រសសម្បទា ផោដ្ឋព្វសម្បទា ... កាលប្រាថ្នានូវពួកខន្ធ ដែលមិនទាន់កើត
 ឡើងហើយ ទាន ... សីល ... ឧបោសថកម្ម ... វណ្ណសម្បទា ដែលមិនទាន់
 កើតឡើងហើយ ... ពួកខន្ធដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា
 ដែលកើតឡើងហើយ នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គនិងផល-
 សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរ-
 បនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលកាលប្រាថ្នានូវ
 ចក្ខុសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង ទាន ... សីល ... ឧបោសថកម្ម ... នូវ
 សោតសម្បទា ដែលកំពុងកើតឡើង ... នូវកាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា
 គន្ធសម្បទា ... នូវរសសម្បទា ... នូវផោដ្ឋព្វសម្បទា ... កាលប្រាថ្នានូវពួក
 ខន្ធដែលកំពុងកើតឡើង ទាន ... សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ចក្ខុសម្បទាដែល
 កំពុងកើតឡើង ... កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា ។ បេ។ ផោដ្ឋព្វសម្បទា ...
 ពួកខន្ធ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ដែលកើតឡើងហើយ នៃ
 បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[៣៦១] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង

ហើយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គលឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ប្រាសព្រួញវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទោមនស្សកើតឡើង នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... ពួនូវសំឡេងដោយទិព្វសោត-
 ធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយព្រាយតនៈ ជា
 បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែល
 កើតឡើងហើយ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែលកើតឡើង
 ហើយ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៦៣] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា
 ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកកដត្តារូបផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៦៤] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាវិបាក ជា
 បច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ

២ ... ខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកកដត្តារូប ផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៣៦៥] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតឡើងរាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៣៦៦] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺពួកឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣៦៧] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្បជានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលកើតឡើង

ហើយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯ
 បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៦៨] ធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
 ហើយ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ
 និងឥន្ធិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ
 ៣ ផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ មហាកុត ១ ... ពាហិរ ... អាហារ ...
 រដូវ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង (បុគ្គល)
 ដោយទិព្វចក្ខុ ... ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ កតទ្យិញ្ញាហារ (ជាបច្ច័យ)

នៃកាយនេះ រូបជីវិតិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[៣៦៩] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
ហើយ ដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៣៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ
និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៣៧១] ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
ហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើត
ឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] ធម៌ ដែលកំពុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើង
ហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្ហាញ** ។ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៧៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

បញ្ហាវារៈ ចប់

ឧប្បន្ទតិកៈទី ១៧ ចប់

អតីតត្ថកៈ

បញ្ហាវារៈ

[៣៧៧] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ បច្ចុប្បន្នហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៣៧៨] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ហើយពិចារណា ពិចារណានូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈានហើយ ពិចារណានូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គហើយ ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ឃើញច្បាស់នូវអតីតចក្ខុ ថាមិនឡើង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ បេ។ ទោមនស្ស កើតឡើងនូវត្រចៀក ដែលកន្លងហើយ ... នូវច្រមុះ អណ្តាត កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... ឃើញច្បាស់នូវអតីតក្ខន្ធទាំងឡាយ ថាមិនឡើង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង វិចិកិច្ចា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង អាកាសានញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អតីតក្ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ

ឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងយថា-
កម្មុបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៧៩] អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវអនាគតក្ខន្ធទាំងឡាយ ថា
មិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង អនាគតក្ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃការ
ពិចារណានូវឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៨០] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺ (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ ... កាយ ពួករូប ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួក
រស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... នូវបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធទាំងឡាយ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស
កើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ... ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោធាតុ រូបាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
វិញ្ញាណ បច្ចុប្បន្នក្ខន្ធទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៨១] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ឲ្យទាន នូវសីល ។ បេ។ ធ្វើនូវ
កុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ចេញអំពីឈាន ធ្វើនូវឈានឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរពហើយ ពិចារណា

ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវអតីតចក្ខុ ... នូវកាយ ពួករូប
 ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ពួករស ពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ... (បុគ្គល) ធ្វើនូវ
 អតីតក្ខន្ធទាំងឡាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធ
 នោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៣៨២] អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវអនាគតចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ
 នូវអនាគតក្ខន្ធទាំងឡាយ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើ
 នូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៣៨៣] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ
 (បុគ្គល) នូវបច្ចុប្បន្នចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធទាំងឡាយ ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត
 ឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺបច្ចុប្បន្នាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣៨៤] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 អតីតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រក្ខ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វោទានៈ គោត្រក្ខ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
 មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម

(ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៣៨៥] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។

[៣៨៦] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី បំប្រញា ។

[៣៨៧] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តុបនិស្សយ ។ បកត្តុបនិស្សយ គឺ ។បេ។ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសំឡេងដែលកន្លងហើយឲ្យ ទាន សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន ។បេ។ ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំង មគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ជំឡើងមានៈ ប្រកាន់ ទិដ្ឋិ អាស្រ័យនូវអតីតសីល ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ។បេ។ ញ៉ាំង សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ អតីតសទ្ធា ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នប្បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ។បេ។ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៨៨] អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តុបនិស្សយ ។ បក-

តូបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលកាលប្រាថ្នានូវចក្ខុសម្បទាជាអនាគត នូវសោតសម្បទា ...
 នូវឃានសម្បទា ជិវ្ហាសម្បទា កាយសម្បទា វណ្ណសម្បទា សទ្ធសម្បទា
 គន្ធសម្បទា រសសម្បទា ... កាលប្រាថ្នានូវផោដ្ឋព្វសម្បទា កាលប្រាថ្នានូវ
 អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ចក្ខុសម្បទា ជា
 អនាគត ... វណ្ណសម្បទា ... ផោដ្ឋព្វសម្បទា ... អនាគតក្នុងទាំងឡាយ ជា
 បច្ច័យនៃសទ្ធាជាបច្ចុប្បន្ន នៃបញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផល-
 សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៨៩] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតូបនិស្ស័យ ។ បក-
 តូបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវរដូវ ជាបច្ចុប្បន្ន ហើយញ៉ាំងឈានឲ្យ
 កើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ។ បេ ។ នូវកោជន ជាបច្ចុប្បន្ន ... បុគ្គល
 អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងសមាបត្តិ
 ឲ្យកើតឡើង រដូវជាបច្ចុប្បន្ន ... កោជន ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា
 ជាបច្ចុប្បន្នបញ្ញា កាយិកៈ ។ បេ ។ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[៣៩០] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺបុគ្គល
 ឃើញនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ឃើញនូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ដោយទិព្វសោតធាតុ ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ

ចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជានិមិត្តនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុវិញ្ញាណនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជា
បច្ចុប្បន្ន ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៧១] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើត
មុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ
គឺពួកអតីតក្នុងមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកបច្ចុប្បន្នក្នុងក្រោយៗ ដោយអាសេវ-
នប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
នៃវោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ
ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាន
ដល់ នានាខណិកៈ គឺអតីតចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងជាបច្ចុប្បន្នផង
នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប
ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បច្ចុប្បន្នចេតនា ជាបច្ច័យនៃសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃ
ពួកកដត្តារូបផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៥] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺវិបាកក្នុង ១ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៣៧៦] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិប្ប- យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកបច្ចុប្បន្នក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួក បច្ចុប្បន្នក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ដោយវិប្ប- យុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃ ពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺចកាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ... វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកបច្ចុប្បន្នក្នុង ដោយវិប្ប- យុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកបច្ចុប្បន្នក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែល កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៧៧] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈប្រហែលគ្នានឹងអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងឧប្បន្នតិកៈដែរ ។

[៣៧៨] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣៩៩] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអវិគ-
តប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បុរេជាតប្បច្ច័យ បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ និងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បី
រាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៤០១] អតីតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤០២] អនាគតធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០៣] បច្ចុប្បន្នធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៤០៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ សេចក្តី**បន្រ្តិញ** ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៤០៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ (មានវារៈ ១) ។ សេចក្តី**បន្រ្តិញ** ។ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៤០៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ
 សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តី**បន្រ្តិញ** ។

ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបទទាំង
អស់នេះ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បញ្ហាវារៈ ចប់

អតីតត្ថិកៈទី ១៨ ចប់

អដ្ឋកថា

ឧប្បន្នត្តិកៈ និងអតីតត្តិកៈ

[៣៤៨-៤០៦] ក្នុងឧប្បន្នត្តិកៈ និងអតីតត្តិកៈ មិនមានបដិច្ចវារៈជាដើម មានតែបញ្ញាវារៈប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះបដិច្ចវារៈជាដើម មាន ចំពោះតែសហជាតប្បច្ច័យ និងបុរេជាតប្បច្ច័យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត តិកៈ ទាំងនេះ មានធម៌ទាំងដែលជាអតីត និងអនាគតហាយឡំគ្នា បច្ច័យទាំង ឡាយ ដែលជាពួកនៃអនន្តរប្បច្ច័យ រមែងមិនបានក្នុងឧប្បន្នត្តិកៈនេះ ព្រោះ ហេតុអ្វី ព្រោះក្នុងឧប្បន្នត្តិកៈ មិនមានធម៌ដែលជាអតីត ក្នុងអធិការនេះ ធម៌ ២ គឺធម៌ដែលកើតឡើងហើយ និងធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង រមែង មិនជាបច្ច័យដោយបច្ច័យណាមួយ ដល់ធម៌ទាំង ២ នេះ គឺធម៌ដែលកើត ហើយ និងធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើង ។ ចំណែកធម៌ ២ គឺធម៌ដែលមិន ទាន់កើតឡើង និងដែលនឹងកើតឡើង ជាបច្ច័យដល់ធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយបច្ច័យ ២ គឺអារម្មណប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងអធិការនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបតាមន័យដែលមកហើយក្នុងព្រះបាលី ។

ក្នុងអតីតត្តិកៈ ធម៌ដែលជាបច្ចុប្បន្ន រមែងមិនជាបច្ច័យណាមួយ ដល់ ធម៌ដែលជាអតីត និងអនាគត ធម៌ដែលជាអតីត និងអនាគត រមែងមិនជា បច្ច័យដោយបច្ច័យណាមួយ ដល់ធម៌ដែលជាអតីត និងអនាគត ឯនិព្វាន

រមែងមិនបានដោយភាពជាបច្ច័យ និងដោយភាពជាបច្ចុយុប្បន្ន៖ ក្នុងតិកៈ
 ទាំងពីរពួកនេះ ។ ពាក្យដ៏សេសសក្កុងអធិការនេះ គប្បីជាបតាមន័យដែល
 ពោលហើយក្នុងព្រះបាលីនោះឯង ។^{១២៩}

អដ្ឋកថាឧប្បន្នតិកៈ និងអតីតតិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក

អតីតារម្មណត្ថកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤០៧] អតីតារម្មណធម៌ (ធម៌ដែលមានអារម្មណ៍កន្លងទៅហើយ) អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ខន្ធ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ។

[៤០៨] អនាគតារម្មណធម៌ (ធម៌ដែលមានអារម្មណ៍មិនទាន់មានមក) អាស្រ័យនូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤០៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤១០] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ និងអធិបតិប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ មិនមានក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សរយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សរយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និង

អាសេវនប្បច្ច័យ គឺក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិ
 ទេ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ គឺនូវវិបាកក្នុង ១ ជាអតីតា-
 រម្មណ៍ ... ។ ឯប្រស្នាទាំង ៣ ចប់បរិបូណ៌ហើយ បវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ
 មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ
 វិតតប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៤១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្រួញ ។ ក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៤១២] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្នុង ១ ជាអតី-
 តារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈ
 នៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

[៤១៣] អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្នុង ១ ជា
 អនាគតារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ

ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៤១៤] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិត្តា ច្រឡំដោយ

ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។

[៤១៥] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងអនុលោមដែរ ។

[៤១៦] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៤១៧] អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនាគតារម្មណ៍ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤១៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤១៩] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងអធិប-
តិប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាជាអតីតារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធជាអតីតារម្មណ៍ ។

[៤២០] អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាជាអនាគតារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ។

[៤២១] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវពួក
ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ។

[៤២២] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មិនមានបដិសន្ធិទេ ។

[៤២៣] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកប
ដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤២៤] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍
ប្រស្នា ៣ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ ឯមោហៈមិនមានទេ ។

[៤២៥] អតីតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអតីតារម្មណធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអតីតារម្មណ៍ ក្នុង

អរូប នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤២៦] អនាគតារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអនាគតារម្មណធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនាគតារម្មណ៍
ក្នុងរូប នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ និង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បដិច្ចវារៈ ចប់

[៤២៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ
និងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៤២៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ដូចគ្នា ។ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៤៣០] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុជាអតីតារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៤៣១] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣២] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ

ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុជាបច្ចុប្បន្នាម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៤៣៣] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវវិញ្ញាណញាយតនៈជាអតីត ពិចា-
រណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណានូវអតីតឥន្ទ្រិវិធាណ ជា
អតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ...
ពិចារណានូវយថាកម្មបគញ្ញាណ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេស
ជាអតីតារម្មណ៍ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ...
នូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់នូវពួក
អតីតក្ខន្ធជាអតីតារម្មណ៍ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈជាអតីតារម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវអតីតក្ខន្ធនោះ ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិ ...
វិចិកិត្តា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍
ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
និងយថាកម្មបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៤] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ជាអនាគត
ពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណានូវអនាគតឥន្ទ្រិវិធាណ
ជាអតីតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ...
នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍

ថា មិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវខន្ធ
 នោះ ទើបកើតឡើង ទោមនស្សកើតឡើង ពួកអនាគតក្នុងជាអតីតារម្មណ៍
 (ជាបច្ច័យ) នៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៥] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត
 ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកបច្ចុប្បន្នក្នុងជាអតីតារម្មណ៍
 ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៦] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវអនាគតឥទ្ធិវិជញ្ញាណ ជាអនា-
 គតារម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ... ឃើញ
 ច្បាស់នូវពួកអនាគតក្នុងជាអនាគតារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួក
 អនាគតក្នុង ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៧] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវអតីតឥទ្ធិវិជញ្ញាណ ជាអនាគតា-
 រម្មណ៍ នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវអនាគតសញ្ញាណ ... ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណានូវពួកកិលេស ជាអនាគតារម្មណ៍ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណា

នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំមក
ហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់នូវពួកអតីតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ថា
មិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអតីតារម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ទើប
កើតឡើង ទោមនស្សកើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និង
យថាកម្មុបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៨] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត
ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធជាអនាគតា-
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ។

[៤៣៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយបច្ចុប្បន្នចិត្ត
ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកបច្ចុប្បន្នក្ខន្ធជាបច្ចុប្បន្នា-
រម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ។

[៤៤០] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវទិព្វចក្ខុជាអតីត ពិចារណានូវទិព្វ-
សោតធាតុ ពិចារណានូវអតីតឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវចេតោ-

បរិយញ្ញាណ ... ពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវពួកកិលេស ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវពួក កិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់នូវពួកអតី- តក្ខន្ធជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអតីតា- រម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអតីតក្ខន្ធ ជា បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិ- វាសានុស្សតិញ្ញាណ និងយថាភម្មុបគញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៤១] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវទិព្វចក្កជាអនាគត ពិចារណានូវទិព្វ- សោតធាតុ ពិចារណានូវអនាគតតទ្ធិវិធាញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ នូវ ចេតោបរិយញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់នូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ថា មិនទៀង ... ។ បេ។ រាគៈជាអនាគតារម្មណ៍ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ទោមនស្ស កើតឡើង ពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ ចេតោបរិយញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៤២] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម- ណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវវិញ្ញាណញាយតនៈជាអតីត ឲ្យជាទីគោរព ហើយ ពិចារណា ធ្វើនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវអតីតតទ្ធិវិធាញ្ញាណ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា

នូវចេតោបរិយញ្ញាណ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... ធ្វើនូវយថាកម្មប-
 គញ្ញាណឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកអតីតក្ខន្ធជាអតីតារម្មណ៍
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអតីតារម្មណ៍
 ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺអតីតារម្មណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៤៣] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 ជាអនាគត ឲ្យជាទីគោរព ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ... ធ្វើនូវអនា-
 គតតទ្ធិវិធាញ្ញាណជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ...
 នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ ធ្វើនូវពួកអនាគ-
 តក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជា
 អនាគតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៤៤៤] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវអនាគតតទ្ធិវិធាញ្ញាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទី
 គោរព ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគតសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកអនាគតក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអនាគតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទី

គោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ សហជាតាធិបតិ គឺអនាគតា-
រម្មណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៤៥] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ ឯអា-
រម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវអតីតឥទ្ធិវិធាណាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទី
គោរព ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគតសញ្ញាណឲ្យជាទីគោរព ...
ធ្វើនូវពួកអតីតក្ខន្ធជាអនាគតារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
រាគៈជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើត
ឡើង ។

[៤៤៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺបច្ចុប្បន្នារម្មណាធិបតិធម៌ ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៤៤៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវទិព្វចក្កជាអតីត ឲ្យ
ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវទិព្វសោតធាតុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
ពិចារណា ធ្វើនូវអតីតឥទ្ធិវិធាណាណជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ
នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវពួកអតីតក្ខន្ធជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអតីតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះ
ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៤៤៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវទិព្វចក្ខុជាអនាគត
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវទិព្វសោតធាតុ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ
 នូវអនាគតឥន្ទ្រិវិធាណា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ឲ្យជាទីគោរព ធ្វើនូវពួកអនាគ-
 តក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជា
 អនាគតារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៤៤៩] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអតីតារម្មណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអតីតារម្មណក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥០] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺអតីតារម្មណកវន្ត ជាបច្ច័យនៃអារវជ្ជនា ជាអនាគតារម្មណ៍
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥១] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺចុតិចិត្តជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃបដិសន្ធិចិត្តជាបច្ចុប្បន្នា-
 រម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អតីតារម្មណកវន្ត ជាបច្ច័យនៃអារវជ្ជនា ជា
 បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥២] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអនាគតារម្មណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអនាគតារម្ម-
 ណក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៤៥៣] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរវ្យច្ច័យ គឺតទ្ធិវិធាណាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ (ការ
 ចេញ) ជាអតីតារម្មណ៍ ចេតោបរិយញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ជា
 អតីតារម្មណ៍ អនាគតំសញ្ញាណ (ជាបច្ច័យ) នៃវុជ្ជានៈ ជាអតីតារម្មណ៍
 ពួកអនាគតារម្មណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយអនន្ត-
 រវ្យច្ច័យ ។

[៤៥៤] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរវ្យច្ច័យ គឺពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកបច្ចុប្បន្នារម្ម-
 ណក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ បដិសន្ធិចិត្តជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ (ជា
 បច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណកវ័ន្ត បច្ចុប្បន្នារម្មណកវ័ន្ត ជាបច្ច័យនៃ
 បច្ចុប្បន្នារម្មណកវ័ន្ត ដោយអនន្តរវ្យច្ច័យ ។

[៤៥៥] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរវ្យច្ច័យ គឺបដិសន្ធិចិត្ត ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃកវ័ន្ត ជា
 អតីតារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នារម្មណកវ័ន្ត (ជាបច្ច័យ) នៃអតីតារម្មណកវ័ន្ត
 ពួកបច្ចុប្បន្នារម្មណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយអនន្ត-
 រវ្យច្ច័យ ។

[៤៥៦] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយសម-
 នន្តរវ្យច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងអនន្តរវ្យច្ច័យដែរ ។

[៤៥៧] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ

សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យទាំង ៣ (នេះ) ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៤៥៨] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាជាអតីតារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៤៥៩] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៤៦០] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[៤៦១] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង

បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខា-
នុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦២] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខា-
នុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៣] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអនាគតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា
ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។

[៤៦៤] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ (ជាបច្ច័យ) នៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ...
បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចា-
នុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
នៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៥] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខា-
នុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា
និងអនត្តានុបស្សនា ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខា-
នុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤៦៧] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជា
អតីតារម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៦៨] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជា
អនាគតារម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៦៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជា
បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៤៧០] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតនិងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនា ជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ នានាខណិកៈ គឺចេតនាជាអតីតារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧១] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺអតីតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក វិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧២] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺអតីតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក វិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៣] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអនាគតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ នានាខណិកៈ គឺអនាគតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៤] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺអនាគតារម្មណចេតនា ជាបច្ច័យនៃ ពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺអនាគតារម្មណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃ ពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ បច្ចុប្បន្នារម្មណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺបច្ចុប្បន្នារម្មណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជា បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺបច្ចុប្បន្នារម្មណាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអតីតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺបច្ចុប្បន្នារម្មណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃ ពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនាគតារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៩] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយវិបាក ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៤៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ និងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៤៨១] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨២] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៣] អតីតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៤] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិ-
ស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៥] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៦] អនាគតារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៧] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃបច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៨] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអតីតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៨៩] បច្ចុប្បន្នារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនាគតារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៩០] ក្នុងនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងបច្ច័យទាំង
អស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[៤៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ នអន្តរប្បច្ច័យ នសមន្តរប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ និង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[៤៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអន្តរប្បច្ច័យ និងនសមន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ និងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យមានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់
 បញ្ញាវារៈ ចប់
 អតីតារម្មណត្តិកៈទី ១៩ ចប់

អភិធម្មបិដក

អដ្ឋត្ថត្ថិកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤៧៣] ធម៌ខាន់ក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យ នូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យនូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុជ្ជានុប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៤៧៤] ធម៌ខាន់ក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាន់ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ ក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាកូត ៣ អាស្រ័យនូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុជ្ជានុ- រូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៤៧៥] ធម៌ខាន់ក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យ នូវវត្ថុ ។

[៤៧៦] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ...
 ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៤៧៧] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង
 នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកុត ១
 អាស្រ័យនូវមហាកុតទាំងឡាយ ។

[៤៧៨] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះអធិបតិ-
 ប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកុត ១ អាស្រ័យ
 នូវមហាកុតទាំងឡាយ ។

[៤៧៩] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ
 សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវ
 ពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាកុត ៣ អាស្រ័យនូវមហាកុត ១
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកុតទាំងឡាយ
 អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូបនិងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវម-
 ហាកុត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យនូវមហាកុតទាំងឡាយ ។

[៥០០] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួក
 ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានុប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវ
 មហាកូត ១ អាស្រ័យនូវមហាកូតទាំងឡាយ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន
 ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវមហាកូត ១ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យនូវមហាកូតទាំងឡាយ ។

[៥០១] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និង
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិមិនមានក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ
 ទេ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ
 នត្តិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យនិងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៥០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
 អនុលោម ចប់

[៥០៣] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកខន្ធ ១

ខាងក្នុង នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួក
 ខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... អាហារសម្បជាន ... ឧតុ-
 សម្បជាន ... នូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... កដត្តារូប និងឧបាទា-
 រូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥០៤] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុកប្បជ័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្បជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្នុង ១
 ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួក
 ខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ពាហិរ ... អាហារ-
 សម្បជាន ... ឧតុសម្បជាន ... អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥០៥] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអារម្មណប្បជ័យ គឺចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្តិ កដត្តារូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាងក្នុង វត្ថុ អាស្រ័យនូវ
 ពួកខន្ធ អាហារសម្បជាន អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ... ឧតុសម្បជាន ...
 អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៥០៦] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអារម្មណប្បជ័យ គឺចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុង

ខណៈនៃបដិសន្ធិ កដត្តារូបអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ វត្ថុអាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធ នូវមហាក្ខត ១ ... ពាហិរ ... អាហារ ... ឧតុ ... របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥០៧] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បេយ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យក្នុងអនុលោមដែរ ការ
ធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នា មិនមានទេ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ខាងក្នុង ក្នុងអរូប ។ បេយ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
ខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
ខាងក្នុង ... នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ
អាហារអាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ... ឧតុ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ... ។

[៥០៨] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ខាងក្រៅ នូវខន្ធ ២ ...
ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាងក្រៅ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មាន
សេចក្តីបរិបូណ៌ ។ នូវមហាក្ខត ១ ... ពាហិរ... អាហារ... ឧតុ... របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥០៩] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ នអា-
សេវនប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ខាង
ក្នុង អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... ។

[៥១០] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធខាងក្រៅ ពាហិរ ... អាហារ-សមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... ។

[៥១១] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ ឧតុ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥១២] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... ឧតុ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥១៣] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺអាហារ-សមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៥១៤] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យនូវ ពួកមហាក្ខត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៥១៥] ធម៌ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺបញ្ចវិញ្ញាណ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៥១៦] ធម៌ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះនឈា-នប្បច្ច័យ គឺបញ្ចវិញ្ញាណ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥១៧] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹង

នហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈមិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ និង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ... ។

[៥១៨] អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុង
អរូប ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញា-
សត្វ ... ព្រោះនោនត្ថិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ បច្ច័យ
ទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៥២០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្ថិប្បច្ច័យ
និងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ។

[៥២១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[៥២២] ធម៌ខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ខាងក្នុង នឹងខន្ធ ២ ... ឯក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានសេចក្តីបរិបូណ៌ ។ មហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥២៣] ធម៌ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ខាងក្រៅ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នឹង មហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធខាងក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥២៤] ធម៌ខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានុលោម នឹងកាយាយានុលោម ... ពួកខន្ធខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[៥២៥] ធម៌ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាងក្រៅ ... ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ ដែរ ។ នឹងចក្ខុយានុលោម ... នឹងកាយាយានុលោម ... ពួកខន្ធខាងក្រៅ ពឹងផ្អែក នឹងវត្ថុ ។

[៥២៦] ធម៌ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ អធិបតិប្បច្ច័យ គឺវត្ថុដ៏លើសលែង ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះអន្ត- រហ្សច្ច័យ សមន្តរហ្សច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺពួកបច្ច័យក្នុងមហាក្ខត (ចប់) បរិបូណ៌ ក្នុងសហជាតវារៈ បញ្ចាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី បណ្ឌិតគប្បី ធ្វើ ក្នុងកាលជាខាន់ក្រោយ នៃពួកមហាក្ខតផង នៃពួកខន្ធផងចុះ ។ ព្រោះ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យនិងនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ព្រោះអវិគ- តប្បច្ច័យ ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ (មាន វារៈ ២) ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោម ចប់

[៥២៨] ធម៌ខាន់ក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាន់ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ នហេតុប្បច្ច័យ គឺនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង ... វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ នឹងមហាក្ខត ១ ... អាហារ ... ឧតុ ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ចក្ខុយតនៈ ... កាយាយតនៈ ... ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ខាន់ក្នុងពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។

[៥២៩] ធម៌ខាន់ក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ខាន់ក្រៅ ... ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺបវត្ថុប្បដិសន្ធិក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ចក្ខុយតនៈ ...

កាយាយតនៈ ... ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ខាងក្រៅពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ បេ ។ ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ
 នឹងនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងសហជាតវារៈដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ និងនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ នអាសេវា-
 នប្បច្ច័យ និងនកម្មប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 គឺដូចគ្នានឹងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ចនីយៈនៃបដិច្ចវារៈដែរ ។ ព្រោះ
 នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ ។

[៥៣០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៥៣១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បេ ។ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ នសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ និងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៥៣២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។
 ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចុយវារៈដែរ ឯសំសង្ការវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈ
ក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៥៣៣] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺពួកហេតុខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៥៣៤] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺពួកហេតុខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៥៣៥] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណានូវកុសល
នោះ នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពី
ឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណា
នូវផល ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួក
កិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ
ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុខាន់ក្នុង ... នូវកាយ ពួករូប ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ វត្ថុ ...
ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ហើយ
ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្សកើតឡើង ឃើញនូវ
រូបដោយទិព្វចក្ខុ ... ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ អាកាសានញាយតនៈ

ជាបច្ច័យនៃវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ រូបាយតនៈ ...
 ផោដ្ឋញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
 ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥៣៦] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺបុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវបក្ខខាន់ក្នុង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នូវវត្ថុ ...
 ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធ ខាន់ក្នុង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រាជ្ញានូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្សកើតឡើង នូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ... នូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ... ដឹងនូវចិត្តរបស់អ្នក
 ប្រកបដោយចិត្ត ខាន់ក្នុង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ រូបាយតនៈ ខាន់ក្នុង
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ផោដ្ឋញាយតនៈខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ
 នៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥៣៧] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដទៃឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ហើយ
 ពិចារណានូវកុលសនោះ ពិចារណានូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយ

ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំមកហើយ ក្នុង
 កាលមុន ... បុគ្គលដទៃ នូវចក្ខុខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធខាងក្រៅ
 ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ... នូវសំឡេង
 ដោយទិព្វសោតធាតុ ... របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ... អាកាសានញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា
 នូវឥទ្ធិវិធាណា និងចេតោបរិយញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥៣៨] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃការពិចារណា
 នូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ បុគ្គល នូវចក្ខុ
 ខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធខាងក្រៅ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើត
 ឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ
 ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 រូបាយតនៈខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណខាងក្នុង ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ
 ខាងក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណខាងក្នុង ពួកខន្ធខាងក្រៅ ជា

បច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណាណ ចេតោបរិយញ្ញាណាណ បុព្វេនិវាសា-
នុស្សតិញ្ញាណាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណាណ និងអនាគតំសញ្ញាណាណ ដោយអារម្ម-
ណាប្បច្ច័យ ។

[៥៣៩] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល
ឲ្យទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា ធ្វើនូវកុសលទាំងឡាយដែលធ្លាប់សន្សំល្អហើយ ក្នុងកាល
មុន ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពីឈាន ធ្វើនូវឈានឲ្យជាទីគោរព ... ពួកព្រះ
អរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទី
គោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវចក្ខុខាន់ក្នុង ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធខាន់ក្នុង
ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ...
ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្បដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤០] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើនូវចក្ខុខាន់ក្នុង ... នូវវត្ថុ ... នូវ
ពួកខន្ធខាន់ក្នុង ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវខន្ធ
នោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៥៤១] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល

ដទៃទៀត នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ... ធ្វើនូវកុសលទាំងឡាយ ដែលសន្សំល្អហើយក្នុងកាលមុន ឲ្យជា
 ទីគោរព ... ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជា
 ទីគោរព ... ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ
 វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើ
 នូវពួកខន្ធខាងក្រៅ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធ
 នោះឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ខាង
 ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៥៤២] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកខន្ធខាងក្រៅ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៥៤៣] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធខាងក្នុងមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាងក្នុងក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ

មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ។ បេ ។ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផល-
សមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈរបស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជា
បច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៥៤៤] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
គឺត្រង់ពាក្យថា ពួកខន្ធខាន់ក្រៅមុនៗ នោះ ជាដំណើរធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាបុណ្ណោះ
ឯង ។

[៥៤៥] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ
គឺដូចអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ បេ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និង
បកតុបនិស្សយ ។ ឯបកតុបនិស្សយ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាខាន់ក្នុង
ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ... ញ៉ាំង
វិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើង
មានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីលខាន់ក្នុង ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ កោជន ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយ
ឲ្យនូវទាន ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្រាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា
ខាន់ក្នុង ... បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ... សេនាសនៈ
ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាខាន់ក្នុង នៃបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ
កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៦] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលដទៃអាស្រ័យនូវសទ្ធាខាងក្នុង ហើយឲ្យទាន ... ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ បុគ្គលដទៃ នូវសីលខាងក្នុង ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ... សម្លាប់សត្វ បំបែកសង្ឃ សទ្ធាខាងក្នុង ... សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃសទ្ធាខាងក្រៅ នៃមគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៧] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលដទៃ អាស្រ័យនូវសទ្ធាខាងក្រៅ ... នូវសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ ... នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ... បំបែកសង្ឃ សទ្ធាខាងក្រៅ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាខាងក្រៅ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៨] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាខាងក្រៅ ... នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ... បំបែកសង្ឃ សទ្ធាខាងក្រៅ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធាខាងក្នុង និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៤៩] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្តបុរេជាត គឺបុគ្គល

នូវចក្ខុ ខាន់ក្នុង ... នូវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គល (ឃើញ) នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... ឮនូវសំឡេងដោយ
 ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ
 ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥០] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គលដទៃ (ឃើញ) នូវចក្ខុខាន់ក្នុង ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ
 ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាន់ក្នុង (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ផោដ្ឋព្វាយតនៈខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ
 ខាន់ក្រៅ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥១] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល
 ដទៃ (ឃើញ) នូវចក្ខុខាន់ក្រៅ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ឃើញនូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ខាន់ក្រៅ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ខាន់ក្រៅ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈខាន់
 ក្រៅ ... កាយាយតនៈ ... វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្រៅ ដោយបុរេជា-

តប្បច្ច័យ ។

[៥៥២] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល (ឃើញ) នូវវត្ថុខាន់ក្រៅ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គល (ឃើញ) នូវរូបដោយទិព្វ- ចក្ខុ ... នូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ... រូបាយតនៈខាន់ក្រៅ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្នុង ។ បេ។ ដោយរូបាយតនៈខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃកាយ- វិញ្ញាណខាន់ក្នុង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥៣] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺរូបាយតនៈ ខាន់ក្រៅក្តី ចក្ខុរូបាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្នុង ដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី កាយាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី (ជា បច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្នុង រូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី វត្ថុខាន់ក្នុងក្តី ... ដោយរូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី វត្ថុខាន់ក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្នុង ដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥៤] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺរូបាយតនៈ ខាន់ក្នុងក្តី ចក្ខុរូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ ដោយរូបាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី កាយាយតនៈ ខាន់ក្រៅក្តី ជា បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ រូបាយតនៈខាន់ក្នុង

ក្តី វត្ថុខាងក្រៅក្តី ... ជាដ្ឋព្វាយតនៈខាងក្នុងក្តី វត្ថុខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃ ពួកខន្ធខាងក្រៅ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥៦] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៥៧] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធខាងក្នុងមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាងក្នុងក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥៥៨] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺមុនៗ ។ បេ។ ដូចគ្នានឹងអជ្ឈត្តធម៌ដែរ ។

[៥៥៩] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាន ដល់ សហជាត និងនាទាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាខាងក្នុង ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសម្ពុជានុបដ្ឋាន ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនាទាខណិកៈ គឺចេតនាខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធខាងក្នុងផង នៃ

ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦០] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធខាន់ក្រៅផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦១] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺ (ចប់) បរិបូណ៌ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៥៦២] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កតឡឺង្ការហារខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺកតឡឺង្ការហារខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៤] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ បានដល់ បវត្តិប្បដិសន្ធិ ។ កតឡឺង្ការហារខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៥] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺកតឡឺង្ការហារខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៦] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺកតឡឺង្ការាហារខាន់ក្នុងក្តី កតឡឺង្ការាហារខាន់ក្រៅ ក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៧] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺកតឡឺង្ការាហារខាន់ក្នុងក្តី កតឡឺង្ការាហារខាន់ក្រៅ ក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្រៅ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៦៨] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ បាន ដល់ ពួកឥន្ទ្រិយដែលប្រព្រឹត្តទៅខាន់ក្នុង ឯរូបជីវិតិន្ទ្រិយ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យ ពិស្តារចុះ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត បទនៃមាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត កាល **អនុម័ត** គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

[៥៦៩] ធម៌ខាន់ក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[៥៧០] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន ដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ខាន់ក្នុង (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកខន្ធ មហាក្កត ១ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ មហាក្កត ១ របស់

ពួកអសញ្ញាសត្វ (ជាបច្ច័យ) នៃមហាក្សត្រ ៣ ។ បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ ... ដូចគ្នានឹងបុរេជាតដែរ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាងក្នុង ដោយ
 អត្ថិប្បច័យ ។ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធខាងក្នុងក្តី កតឡឺង្ការាហារខាងក្នុងក្តី
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយនេះ រូបជីវិតិទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ។

[៥៧១] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច័យ បាន
 ដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺបុគ្គលដទៃ ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ
 ខាងក្នុង ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ដោយទិព្វចក្ខុ ... ដោយទិព្វសោតធាតុ ...
 រូបាយតនៈខាងក្នុង ... ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណខាងក្រៅ
 ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ កតឡឺង្ការាហារខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃកាយខាងក្រៅ
 ដោយអត្ថិប្បច័យ ។

[៥៧២] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច័យ
 បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ច័យជាត អាហារ និងតទ្រិយ មិនមានការធ្វើ
 ឲ្យផ្សេងៗ គ្នា ត្រង់ធម៌ជាខាងក្រៅឡើយ ឯបទនៃមាតិកាទាំងឡាយ បណ្ឌិត
 គប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

[៥៧៣] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអត្ថិប្បច័យ
 បានដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺបុគ្គល (ឃើញច្បាស់) នូវ
 ចក្ខុខាងក្រៅ ... នូវវត្ថុ ... នូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ... នូវសំឡេង ដោយទិព្វ-
 សោតធាតុ ... រូបាយតនៈខាងក្រៅ ... ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយ-
 វិញ្ញាណខាងក្នុង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ កតឡឺង្ការាហារខាងក្រៅ ជាបច្ច័យ

នៃកាយខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៥៧៤] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺរូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី ចក្ខុខាន់ក្នុងក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្នុង ផោដ្ឋព្វាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី កាយាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី វត្ថុខាន់ក្នុងក្តី ... ផោដ្ឋព្វាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី វត្ថុខាន់ក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯអាហារ គឺកតឡិណ្ណាហារខាន់ក្នុងក្តី កតឡិណ្ណាហារខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៥៧៥] ធម៌ខាន់ក្នុងក្តី ធម៌ខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្រៅដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។ បុរេជាត គឺរូបាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី ចក្ខុយតនៈខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ផោដ្ឋព្វាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី កាយាយតនៈខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណខាន់ក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី វត្ថុខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ផោដ្ឋព្វាយតនៈខាន់ក្នុងក្តី វត្ថុខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធខាន់ក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯអាហារ គឺកតឡិណ្ណាហារខាន់ក្នុងក្តី កតឡិណ្ណាហារខាន់ក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយខាន់ក្រៅ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៥៧៦] ធម៌ខាន់ក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាន់ក្នុង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
និងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ
កម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្ម-
យុត្តប្បច្ច័យ និងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៥៧៨] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៥៧៩] ធម៌ខាងក្នុង ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨០] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្រៅ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៥៨១] ធម៌ខាងក្រៅ ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] ធម៌ខាងក្នុងក្តី ធម៌ខាងក្រៅក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ខាងក្នុង ...
បានដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។

[៥៨៣] ធម៌ខាងក្នុងក្តី ធម៌ខាងក្រៅក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ខាង
ក្រៅ ... បានដល់ បុរេជាត និងអាហារ ។

[៥៨៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ គ្រប់
បទទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៦ ផងចុះ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ ក្នុង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[៥៨៥] ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បវចនា ...
 ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា និរុទ្ធិប្បវចនា និរុទ្ធិប្បវចនា និរុទ្ធិប្បវចនា
 និងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ ក្នុងប្បវចនា
 អស់សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា និរុទ្ធិប្បវចនា
 និរុទ្ធិប្បវចនា និងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

អនុលោមប្បវចនាៈ ចប់

[៥៨៦] ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ៤ ព្រោះនិរុទ្ធិប្បវចនា ...
 ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ៤ អនុលោមប្បវចនា បណ្ឌិតគប្បីរាប់
 (តទៅទៀតចុះ) ក្នុងនិរុទ្ធិប្បវចនា មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាង
 នេះចុះ ។

បច្ចុប្បន្ននិរុទ្ធិប្បវចនា ចប់

បញ្ហាវារៈ ចប់

អដ្ឋកថាទី ២០ ចប់

អដ្ឋកថា

អដ្ឋត្ថតិកៈ

[៤៩៣-៥៨៦] អដ្ឋត្ថបទ និងពហិទ្ធាបទ ទ្រង់មិនកាន់យកក្នុង
 អដ្ឋត្ថតិកៈ ។ ពិតហើយ ពួកធម៌ទាំងពីរ គឺអដ្ឋត្ថធម៌ និងពហិទ្ធជធម៌ រមែង
 មិនជាបច្ច័យ និងបច្ចុយុប្បន្នៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបថា សូម្បី
 ពណិរបស់គ្រាប់ស្ពៃ ដែលនៅក្នុងបាតដៃ រមែងមិនជាអារម្មណ៍ ដូចគ្នានឹង
 ពណិរបស់បាតដៃ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអដ្ឋត្ថតិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក

អដ្ឋត្តារម្មណត្ថកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៥៨៧] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៥៨៨] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ។

[៥៨៩] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ សេចក្តីបង្រួញ ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៥៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបង្រួញ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៥៩១] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ អាស្រ័យនូវអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវនហេតុកក្ខន្ធ ១ ជា

អដ្ឋត្តារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុង
ខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥៧២] ពហិទ្ធារម្មណាធមិ អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណាធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជា
ពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ។

[៥៧៣] អដ្ឋត្តារម្មណាធមិ អាស្រ័យនូវអដ្ឋត្តារម្មណាធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺដូចសហជាតប្បច្ច័យក្នុងអនុលោមដែរ មិន
មានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១
ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្តិ ... ។

[៥៧៤] ពហិទ្ធារម្មណាធមិ អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណាធមិ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុង
អរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្តិ ... ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ
គឺដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាជាអដ្ឋត្តា-
រម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ។

[៥៧៥] ពហិទ្ធារម្មណាធមិ អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណាធមិ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាជាពហិទ្ធារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំង
ឡាយ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ។

[៥៧៦] អាស្រ័យនូវអជ្ឈត្តារម្មណាធម៌ ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺ
បដិសន្ធិ មិនមានទេ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍
ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ។

[៥៧៧] អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណាធម៌ ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺ
នូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដែលប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ ... ព្រោះ
នមគ្គប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងនហេតុប្បច្ច័យដែរ តែមោហៈមិនមានឡើយ ។
ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

[៥៧៨] អាស្រ័យនូវពហិទ្ធារម្មណាធម៌ ... ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
គឺនូវខន្ធ ១ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងអរូប ... ។

[៥៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នវិបាកប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ
នមគ្គប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាង
នេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៦០០] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៦០១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្ត-
វារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៦០២] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦០៣] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៦០៤] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលពិចារណានូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
 ពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពិចារណានូវទិព្វចក្ខុខាងក្នុង ជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណានូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥទ្ធិវិធាណាណ ... នូវបុព្វេ-
 និវាសានុស្សតិញ្ញាណាណ ... នូវយថាកម្មបគញ្ញាណាណ ... នូវអនាគតំសញ្ញាណ
 ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេសជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដែលបានលះបង់
 ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេស
 ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធខាងក្នុងដែល
 ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអររីករាយ រាគៈដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
 ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្ស ទើបកើតឡើង ពួកខន្ធខាងក្នុង ដែលជា
 អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណាណ និងអនាគតំសញ្ញាណាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦០៥] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដទៃពិចារណានូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ជាអដ្ឋត្តា-
 រម្មណ៍ ... នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ បុគ្គលដទៃ ពិចារណានូវទិព្វចក្ខុ
 ខាងក្នុង ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ពិចារណានូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥទ្ធិ-
 វិធាណាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាណ ... នូវយថាកម្មបគញ្ញាណាណ ... នូវ
 អនាគតំសញ្ញាណាណ ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ថាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអដ្ឋត្តចិត្ត

ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធខាងក្រៅ ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦០៦] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលដទៃពិចារណានូវទិព្វចក្ខុខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវទិព្វសោតជាតុ ... នូវឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាកម្មុបគញ្ញាណ ... ពិចារណានូវអនាគតំសញ្ញាណ បុគ្គលដទៃឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយចិត្តខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធខាងក្រៅ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦០៧] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណានូវឈាន ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិន

ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ។ បេ ។ បុគ្គល
 ពិចារណានូវទិព្វចក្ខុខាងក្នុង ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ នូវទិព្វសោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រ-
 វិធិញ្ញាណ ... នូវចេតោបរិយញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវ
 យថាកម្មុបគញ្ញាណ ... នូវអនាគតំសញ្ញាណ ... ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធខាង
 ក្នុងជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
 ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្សក៏កើតឡើង ពួកខន្ធខាងក្នុងជាពហិទ្ធារម្មណ៍
 ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រវិធិញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦០៤] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឲ្យជាទី
 គោរព ... ធ្វើនូវទិព្វចក្ខុខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវទិព្វ-
 សោតធាតុ ... នូវឥន្ទ្រវិធិញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវ
 យថាកម្មុបគញ្ញាណ ... ធ្វើនូវអនាគតំសញ្ញាណ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវពួក
 ខន្ធខាងក្នុង ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ គឺអដ្ឋត្តារម្មណាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦០៩] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺពហិទ្ធារម្មណាធិបតិធម៌ ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦១០] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល
ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណានូវពួក
កុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ... ព្រះអរិយៈ
ទាំងឡាយ ចេញអំពីមគ្គ (ធ្វើ) នូវមគ្គ ... ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ...
ធ្វើនូវទិព្វចក្ខុខាងក្នុង ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ... (ធ្វើ) នូវ
ទិព្វសោតធាតុ (ឲ្យជាទីគោរព) ... នូវឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ ... នូវចេតោបរិ-
យញ្ញាណ ... នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ... នូវយថាកម្មបគញ្ញាណ ... ធ្វើ
នូវអនាគតសញ្ញាណឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវពួកខន្ធខាងក្នុង
ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍
ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៦១១] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធជាអដ្ឋត្តា-
រម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦១២] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺបុតិចិត្តដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្តដែល

ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវង្គៈជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃ
 អារវ្មនៈ ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍
 ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម
 ដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
 នៃវោទានៈ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនៈរបស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦១៣] តហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃតហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម ដែលជា
 តហិទ្ធារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
 មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម
 ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦១៤] តហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺចុតិចិត្តដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្តដែល
 ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវង្គៈ ដែលជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជា
 បច្ច័យនៃអារវ្មនៈ ដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែល
 ជាតហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ដោយអនន្ត-

រប្បច្ច័យ ។

[៦១៥] អជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៦] អជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ បកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៧] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថូបនិស្ស័យ ។ បកត្ថូបនិស្ស័យ គឺអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ឆានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និងអនត្តានុបស្សនា ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៨] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង
 បកត្តបនិស្ស័យ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុបស្សនា និង
 អនត្តានុបស្សនាដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃអនិច្ចានុបស្សនា ទុក្ខានុ-
 បស្សនា និងអនត្តានុបស្សនាដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦១៩] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦២០] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺអនុលោម ដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 គោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យនៃវោទានៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦២១] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺអនុលោម ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 គោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃវោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ)
 នៃមគ្គ វោទានៈជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦២២] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនា
 ជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺចេតនាជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជា

អដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៣] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺចេតនាជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៤] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
ចេតនាជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែល
ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៥] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ នានាខណិកៈ គឺចេតនាជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកវិបាកក្ខន្ធដែលជាអដ្ឋត្តារម្មណ៍ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៦] អដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអដ្ឋត្តារម្មណធម៌ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនត្ថិប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
ផងចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៦២៨] អជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦២៩] អជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៣០] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃពហិទ្ធារម្មណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៣១] ពហិទ្ធារម្មណធម៌ ជាបច្ច័យនៃអជ្ឈត្តារម្មណធម៌ ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៣២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤ (ដូចគ្នា)
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអាសេវនប្បច្ច័យ (មានវារៈ
៤) ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
ចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៣៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នអាសេវនប្បច្ច័យ នកម្មប្បច្ច័យ នោនតិប្បច្ច័យ និង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៣៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម-

នន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និង
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
ចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់
បញ្ហាវារៈ ចប់
អដ្ឋក្ការមូណត្តិកៈទី ២១ ចប់

អដ្ឋកថា

អដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

[៥៨៧-៦៣៤] ក្នុងអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈនេះ ក៏មិនបានអដ្ឋត្តារម្មណបទ
និងពហិទ្ធារម្មណបទ ដូចអដ្ឋត្ថបទ និងពហិទ្ធាបទ ។ ក្នុងតិកៈនេះ ពាក្យដ៏
សេស អនុលោមតាមបាលី (នោះឯង) ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ ចប់

អភិធម្មបិដក
សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ
បដិច្ចវារៈ

[៦៣៥] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយការ
ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១
ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវ
ពួកមហាក្កតជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ អាស្រ័យ
នូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយ
ការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប
និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជា
អនិទស្សនសប្បដិយៈ រូបាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ អនិទស្ស-
នសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សន-
សប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាបាធាតុ
តន្ត្រិយ និងកតឡិវាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ សនិទស្សន-
សប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយការ

ឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់) ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សន-
សប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប
និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អា-
ស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ រូបាយតនៈ អាបោធាតុ
តន្ត្រិយ និងកតឡិដ្ឋាវហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ អនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ២ ក្តី អាបោធាតុក្តី
អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ ក្តី អា-
បោធាតុក្តី អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទា-
រូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួក
មហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាបោធាតុ
តន្ត្រិយ និងកតឡិដ្ឋាវហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ សនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប
ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួក
មហាក្ខត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ
អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-
សប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប

និងឧបាទ្យាស ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាណាធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡិដ្ឋា-
 រាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋាព្វាយតនៈ ។

[៦៣៦] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្ស-
 នអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ខន្ធ ២ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ខន្ធ ៣ ក្តី
 កដត្តារូបជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវខន្ធទាំងឡាយ
 ខន្ធទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទ្យាស ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡិដ្ឋារាហារ
 អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ កដត្តារូប
 ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទ្យាស ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ រូបាយតនៈ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ។
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ... ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប អនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួក
 ខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ
 ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ។ សនិទេស្សនសប្ប-
 ដិយធម៌ក្តី អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ...
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ
 ក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ
 នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជា
 អនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជា
 សនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ
 រូបាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកពទ្ធិវិញ្ញាណាហារ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ។ អនិ-
 ទេស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទេស្សន-
 អប្បដិយធម៌ ... ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជា
 អនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជា
 អនិទេស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទេស្ស-
 នសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្ស-
 នអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប

និងបុព្វារម្ម ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវអាបុព្វាធាតុ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡិដ្ឋាវារាហារ អា-
 ស្រ័យនូវអាបុព្វាធាតុ ។ សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌
 ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្ប-
 ដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាអនិទេស្សនអប្ប-
 ដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជា
 សនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវអាបុព្វាធាតុ
 រុបុយតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ អាស្រ័យនូវអាបុព្វាធាតុ ។ សនិ-
 ទេស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌
 ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សន-
 អប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ
 ក្តី ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិ-
 ទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវអាបុព្វាធាតុ

រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកតញ្ញិវិញ្ញាណាហារ អាស្រ័យ
នូវអាបេធាតុ ។

[៦៣៧] សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិ-
យធម៌ផង នូវអនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្កតផង កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្កតផង ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្សន-
សប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត
ផង អាបេធាតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋញ្ញាយតនៈផង អាបេធាតុ
ផង ។ អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ផង
អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអ-
ប្បដិយៈផង ពួកមហាក្កតផង កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ
នូវពួកខន្ធជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្កតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
មហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង អា-
បេធាតុផង មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ផង អាបេធាតុផង
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ

នូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង អាណាធាតុផង ចក្ខុយានៈ
និងរសាយានៈ អាស្រ័យនូវដោដ្ឋញាយានៈផង អាណាធាតុផង ។ អនិ-
ទេស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទេស្សន-
អប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
អនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង ពួក
មហាក្ខតផង កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត
ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង អាណាធាតុផង ឥន្ទ្រិយ និងកពទ្ធិង្គារាហារ
អាស្រ័យនូវដោដ្ឋញាយានៈផង អាណាធាតុផង ។ សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌
ក្តី អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ផង
អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យ
នូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង កដត្តារូប ជាសនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ
ក្តី អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង អាណាធាតុផង
រុបាយានៈ ឥន្ទ្រិយ និងកពទ្ធិង្គារាហារ អាស្រ័យនូវដោដ្ឋញាយានៈផង

អាណាធាតុផង ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី
 អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង
 ពួកមហាកុតផង កដត្តារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាកុតផង ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈផង អាណាធាតុផង ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ
 និងកព្វឡិញ្ញារាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង អាណាធាតុផង ។
 សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិ-
 ទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាកុត
 ផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាកុតផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ជាអនិទស្ស-
 នសប្បដិយៈផង អាណាធាតុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ

អាស្រ័យនូវដោដ្ឋព្វាយតនៈផង អាបោធាតុផង ។ សនិទស្សនសប្បដិយធម៌
 ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវ
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាកុតផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 ក្តី ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួក
 ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាកុតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជា
 អនិទស្សនសប្បដិយៈក្តី ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង អាបោធាតុផង រូបាយតនៈ ចក្ខុយតនៈ
 រសាយតនៈ ឥន្ទ្រិយ និងកតឡើង្ការាហារ អាស្រ័យនូវដោដ្ឋព្វាយតនៈ
 ផង អាបោធាតុផង ។

[៦៣៨] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធអាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ ។

[៦៣៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយ-

ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវ
 មហាក្ខត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត
 ២ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីចែក
 ដោយហេតុនេះចុះ បទទាំងឡាយខាងចុង មិនមានឡើយ ។

[៦៤០] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបោធាតុ
 បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទស្សនអសប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីចែក ដោយហេតុ
 នេះចុះ បទបញ្ចប់មិនមានឡើយ ។

[៦៤១] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានុរូប និងឧបាទារូប ជា
 សនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
 ផង អាបោធាតុផង បញ្ញា ៧ បណ្ឌិតគប្បីចែកដោយហេតុនេះចុះ ។

[៦៤២] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនន្តរាប្បច្ច័យ និងសមនន្តរាប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹង

អារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។

[៦៤៣] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវ
មហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត
២ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អា-
ស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ អាស្រ័យ
ដោយដ្ឋាយតនៈ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧតុសមុដ្ឋាន ... មហាក្ខត
២ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បញ្ញា ៧ ជាអនិទេស្សន-
សប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីចែកដោយហេតុនេះចុះ ។

[៦៤៤] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ នូវ
ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ
១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និង
ឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ឥន្ទ្រិយ និង
កតឡើងរាហារ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ...
ឧតុសមុដ្ឋាន ... កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បញ្ញា ៧ ក្នុងអនិទេស្សនអប្បដិយៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ

តាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៤៥] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ
 គឺចិត្តសមុជ្ឈានុរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
 ទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្កតផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ពួកមហាក្កតផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ឈានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង អាបុណ្ណតុផង
 រុបាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង នូវអាបុណ្ណតុផង ពាហិរ ...
 អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វផង នូវអាបុណ្ណតុផង បញ្ញា ៧ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាមហេតុនេះ
 ចុះ ។

[៦៤៦] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ (ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១
 ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ។ អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយធម៌ (ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ មិនប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺអាណាធាតុ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី អា-
 ស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 គឺមហាក្កត ២ ក្តី អាណាធាតុក្តី អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ជាអនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ មហាក្កត ១ ក្តី អាណាធាតុក្តី អាស្រ័យមហាក្កត ២ ។

[៦៤៧] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ
 នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺពួក
 មហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ។

[៦៤៨] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយ-
 ធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ
 គឺមហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង នូវ
 អាណាធាតុផង មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ផង អាណាធាតុ
 ផង ។

[៦៤៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយ-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជា-

តប្បច្ច័យ អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ឈានប្បច្ច័យ មគ្គប្បច្ច័យ សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
អត្ថិប្បច្ច័យ នត្ថិប្បច្ច័យ វិគតប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៦៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ និងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ
២១ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
២១ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៦៥១] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវ
មហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត
២ ចិត្តសម្មជានុប កដត្តានុប និងឧបាទានុប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អា-

ស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ
 អាស្រ័យនូវផ្កាជ្ឈាយតនៈ ពាហិរ ... អាហារសម្មជ្ជាន ... ឧតុសម្មជ្ជាន ...
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ របស់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ២ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុង
 អនិទេស្សនសប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥២] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បប្បយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជ្ជានរូប
 ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្ប-
 ដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ
 វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ចិត្តសម្មជ្ជានរូប កដត្តារូប
 និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ឥន្ទ្រិយ
 កតឡើងវិញហោរ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ពាហិរ ... អាហារសម្មជ្ជាន ...
 ឧតុសម្មជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យ
 នូវអាបេធាតុរបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ប្រស្នាទាំង ៧ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាម
 ហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៣] សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិយ-

ធម៌ផង នូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ឈានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្កតផង កដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃ អហេតុកប្បដិសន្ធិផង នូវពួកមហាក្កតផង ចិត្តសមុជ្ឈានរូប កដត្តារូប និង ឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង នូវអាបេធាតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋាញាយតនៈ ផង នូវអាបេធាតុផង ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង អាបេធាតុផង ប្រស្នាទាំង ៧ ដែលបណ្ឌិតអ្នកមិនកាន់ច្រឡំ គប្បីឲ្យពិស្តារតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៤] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺមហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ចិត្តសមុជ្ឈានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋាញាយតនៈ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... មហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈរបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ មហាក្កត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ប្រស្នាទាំង ៧ ជា

អនិទេស្សនសប្បដិយមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៥] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ កដត្តារូប
ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និង
ឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ឥន្ទ្រិយ និង
កតឡឺង្ការាហារ អាស្រ័យនូវអាណាធាតុ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ...
ឧតុសមុដ្ឋាន ... កដត្តារូប ឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវ
អាណាធាតុរូបសំព្ពកអសញ្ញាសត្វ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុងអនិទេស្សនអប្បដិយ-
មូលកៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៦] សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិ-
យធម៌ផង អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូលប្បច្ច័យ
គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទេស្សនអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាកុតផង កដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្ប-
ដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិផង
នូវពួកមហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូបជាសនិទេស្សន-
សប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈផង នូវ
អាណាធាតុផង រូបាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋពាយតនៈផង នូវអាណាធាតុ

ផង ... ពាហិរ ... អាហារសម្មជ្ជាន ... ឧតុសម្មជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាកូត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាណាធាតុផង ក្នុងការជាប់ទាក់ទង បណ្ឌិត
 គប្បីចែកប្រស្នាទាំង ៧ តាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៥៧] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ
 ដែរ ។ ព្រោះនអនន្តរុប្បច្ច័យ នសមនន្តរុប្បច្ច័យ និងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសម្មជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកមហាកូត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ចក្ខុយានៈ និងរសាយានៈ អា-
 ស្រ័យនូវផោដ្ឋញ្ញាយានៈ ពាហិរ ... អាហារសម្មជ្ជាន ... ឧតុសម្មជ្ជាន ...
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាកូត
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។
 ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ នបុរេជាតប្បច្ច័យ នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ និងនអា-
 សេវនប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសម្មជ្ជាន ... ឧតុ-
 សម្មជ្ជាន ... មហាកូត ២ អាស្រ័យនូវមហាកូត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ
 មហាកូត ១ អាស្រ័យនូវមហាកូត ២ ឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ
 អាស្រ័យនូវពួកមហាកូត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិត
 ចែកកម្មប្បច្ច័យ ហើយគប្បីធ្វើតាមនកម្មប្បច្ច័យផងចុះ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ
 បដិសន្ធិក្តី កដត្តារូបក្តី មិនមានទេ (បដិសន្ធិ និងកដត្តារូប) បណ្ឌិតគប្បី

ធ្វើក្នុងបញ្ចវេការចុះ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺពាហិរ ... ឧតុសមុជ្ជាន ...
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ប្រស្នា ២១ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាមហេតុនេះចុះ ។
 ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... មហាក្ខត
 ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ... រូបជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខតរបស់
 ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ប្រស្នាទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីចែកផង
 ចុះ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ...
 មហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ប្រស្នាទាំង ៧
 បណ្ឌិតគប្បីចែកផងចុះ ។

[៦៥៨] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ប្រកបដោយបញ្ចវិញ្ញាណ នូវខន្ធ ២ ... ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ...
 ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ អាស្រ័យ
 នូវអាបេធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាង
 នេះចុះ ។

[៦៥៩] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ផង នូវអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនឈា-
 នប្បច្ច័យ គឺពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូប និង
 ឧបាទារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ជាអនិទស្ស-
 នសប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វផង នូវអាបេធាតុផង ប្រស្នាទាំង ៧

បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យគ្រប់
គ្រាន់ដូចនហេតុប្បច្ច័យដែរ មោហៈមិនមានទេ ។ ព្រោះនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ និង
នោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦៦០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៦១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៦២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ

មានវារៈ ២១ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បដិច្ចវារៈ ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុងអរូបផងចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[៦៦៣] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[៦៦៤] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ

នៃបដិសន្ធិ ... ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុងអនិទស្សនអប្បជ័យមូលកៈ បណ្ឌិតគប្បី
ចែកតាមហេតុនេះចុះ ។

[៦៦៥] សនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បជ័យ-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឃើញច្បាស់នូវរូបទាំងឡាយ ថាមិន
ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈប្រារព្ធនូវរូបនោះ ទើប
កើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញ
នូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ
ឥទ្ធិវិធាណាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] អនិទស្សនសប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បជ័-
យធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវចក្ខុ ... នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកក្លិន
ពួករស ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ។ បេ។ ទោមនស្ស កើតឡើង
បុគ្គល ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
សោតវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធ
ជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណាណ បុព្វេ-
និវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៦៧] អនិទស្សនអប្បជ័យធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បជ័យ-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន សមាទាននូវសីល ធ្វើនូវ

ឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសលដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី
 មគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះ
 និព្វាន ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ
 ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ នូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់
 សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... នូវវត្ថុ ... នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ
 អាបោធាតុ កតឡឺង្ការាហារ ... នូវពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ថាមិន
 ទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយ
 ចិត្ត ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យនៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ
 ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជា
 បច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ។

[៦៦៨] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវរូប
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវរូបនោះ ឲ្យជាទីគោរព ...
 ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៦៦៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល)
 នូវចក្ខុ ... នូវកាយ ពួកសំឡេង ពួកក្លិន ... ធ្វើនូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវផោដ្ឋព្វៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើត
 ឡើង ។

[៦៧០] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវ
 កុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ចេញអំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពី
 មគ្គ ... ចេញអំពីផល ... ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជា
 ទីគោរព ... ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ... នូវវត្ថុ ... នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបោធាតុ
 កតឡើងរាហារ ... ធ្វើនូវពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ... ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯ
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៦៧១] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ជា

អនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ ក្នុងអនិទស្សនអប្បដិយមូលកៈ ឯអធិបតិធម៌ បណ្ឌិតគប្បីចែកតាមការសង្រ្គោះនូវរូប ៣ ប្រការទៀតចុះ ។

[៦៧២] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយធម៌មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ វោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល កាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។

[៦៧៣] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយសមនន្តរាប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងអនន្តរាប្បច្ច័យដែរ ។

[៦៧៤] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នាដឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ តែបណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យមានរបៀបរៀបរយផងចុះ ។ ក្នុងអញ្ញមញ្ញាប្បច្ច័យ ដូចអញ្ញមញ្ញាប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ ។ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៦៧៥] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អាម្មណូបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ

និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល កាលប្រាថ្នានូវវណ្ណ-
 សម្បទា ឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... វណ្ណសម្បទា ជាបច្ច័យ
 នៃសទ្ធា បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និង
 ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលកាលប្រាថ្នានូវ
 ចក្ខុសម្បទា ... នូវកាយសម្បទា ... នូវសទ្ធាសម្បទា ... កាលប្រាថ្នានូវផោដ្ឋព្វ-
 សម្បទា ឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវរដូវ ... អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ...
 នូវវិបស្សនា ... នូវមគ្គ ... នូវអភិញ្ញា ... នូវសមាបត្តិ ... សម្លាប់នូវសត្វ
 បំបែកនូវសង្ឃ ចក្ខុសម្បទា ... ផោដ្ឋព្វសម្បទា ... រដូវ ... សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យនៃសទ្ធា បញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ
 និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៧៧] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា
 ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ... នូវសមាបត្តិ ...
 ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា

កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ... អាស្រ័យនូវកោជន ហើយឲ្យនូវទាន ... បំបែក
 នូវសង្ឃ ពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ... សទ្ធា បញ្ញា រាគៈ សេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ ... កោជន (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា បញ្ញា ។
 សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ជាបច្ច័យនៃមគ្គនិងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[៦៧៨] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត គឺដោយ
 ទិព្វចក្ខុ ... រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៧៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវកាយ ... នូវពួកសំឡេង ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ...
 ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលពួនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ
 សទ្ធាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជា
 បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨០] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺនូវវត្ថុ ... នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបុណ្ណាតុ

កតត្ថិវិញ្ញាណាហារ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨១] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អា-
រម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺបុប្ផាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធជា
អនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨២] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អា-
រម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ... ផោដ្ឋព្វាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៣] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អា-
រម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺបុប្ផាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៤] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដែលកើត
មុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៦៨៥] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-

ធម៌ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ បានដល់ បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធ ជាអនិ-
ទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដែល
កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាងនេះ
ចុះ តែការសង្គ្រោះនូវរូប មាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

[៦៨៦] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈមុនៗ ជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្រោយៗ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយ
អាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៦៨៧] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតនិងនានាខណិកៈ ។ សហជាត
គឺចេតនា ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
នានាខណិកៈ គឺចេតនាជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ
នៃពួកកដត្តានុរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៦៨៨] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត
គឺចេតនាជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាសនិ-

ទស្សនសប្បដិយៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនា ជា
 អនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៧ ដែលជាសហជាត នឹងនានាខណិកៈ បណ្ឌិត
 គប្បីចែកតាមហេតុយ៉ាងនេះចុះ តែការសង្រ្គោះនូវរូប មាន ៣ យ៉ាងដែរ ។

[៦៨៩] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺវិបាកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយ
 វិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ
 ៣ ផង នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៦៩០] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺពួកវិបាកក្ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជា
 បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 ពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ឯបញ្ញាទាំង ៧ និង
 បវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

[៦៩១] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង

ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កតឡឡិវាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ
ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៦៧២] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួក
អាហារ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កតឡឡិវាហារ ជា
បច្ច័យនៃកាយនេះ ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ប្រស្នា
ទាំង ៧ ក្តី បវត្តិប្បដិសន្ធិក្តី បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ ឯកតឡឡិវាហារ
បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យដូចក្នុងប្រស្នាទាំង ៧ ដែរ ។

[៦៧៣] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺចក្កន្ត្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ
កាយន្ត្រិយ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺពួកតន្ត្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈផង
ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ពួកតន្ត្រិយ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួក

សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈផង ដោយ
តន្ត្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រូបជីវិតន្ត្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប
ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ។

[៦៩៥] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺពួកតន្ត្រិយជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ពួក
តន្ត្រិយ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រូបជីវិតន្ត្រិយ ជា
បច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ
បវត្តិប្បដិសន្ធិក្តី ប្រស្នាទាំង ៧ ក្តី បណ្ឌិត (គប្បីចែក) យ៉ាងនេះចុះ
ឯរូបជីវិតន្ត្រិយ បណ្ឌិតគប្បីចែកក្នុងទីបំផុត ។

[៦៩៦] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺចក្ខុន្ត្រិយក្តី ចក្ខុ-
វិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយតន្ត្រិ-
យប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ កាយន្ត្រិយក្តី កាយវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយតន្ត្រិយប្បច្ច័យ ។

[៦៩៧] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយ

សម្បយុត្តប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[៦៩៨] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺចកាយតនៈ (ជា
បច្ច័យ) នៃចក្កវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៦៩៩] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។
សហជាត គឺពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្ប-
ដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួក
ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួក
ខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ
ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៧០០] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត
គឺពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិ-
ទស្សនសប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ

ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ជាសនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៥ ដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារដូចសហជាត និងបច្ឆាជាតយ៉ាងនេះចុះ ។

[៧០១] សនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺនូវរូបទាំងឡាយថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង នូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ... រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧០២] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ១ ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃមហាក្ខត ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យនៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុយតនៈ និងរសាយតនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧតុសមុដ្ឋាន មហាក្ខត ១ ជាបច្ច័យនៃមហាក្ខត ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ជាបច្ច័យនៃមហាក្ខត ១ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកឧតុសមុដ្ឋាន និងពួកមហាក្ខត ជាបច្ច័យនៃពួកឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១

ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យនៃមហាក្ខត ២
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ២ ... ។

[៧០៣] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនសប្បដិ-
យធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺដូចក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧០៤] អនិទេស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
ពួកមហាក្ខត ជាអនិទេស្សនសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួក
កដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បណ្ឌិត
គប្បីឲ្យពិស្តារ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។ បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវ
កាយ ... នូវពួកសំឡេង ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើត
ឡើង ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វយតនៈ ជា
បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៤ ដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បី
ឲ្យពិស្តារ ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យ
ផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

[៧០៥] អនិទេស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។
សហជាត គឺខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនអប្បដិយៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ...
អាបេធាតុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពួកកដត្តារូប និងអា-

បោធាតុ ពួកឧបាទារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ជា
 បច្ច័យនៃឥន្ទ្រិយផង នៃកតឡិវិញ្ញាណហារផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពាហិរ ...
 អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... អាបោធាតុ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ (ជា
 បច្ច័យ) នៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ។ បុរេជាត គឺនូវវត្ថុ ...
 នូវឥត្តិទ្រិយ បុរិសិទ្រិយ ជីវិតិទ្រិយ អាបោធាតុ ... នូវកតឡិវិញ្ញាណហារ ថា
 មិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្ប-
 ដិយៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ជា
 បច្ច័យនៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 កតឡិវិញ្ញាណហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯរូបជីវិតិទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាអនិទស្សន-
 អប្បដិយៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៦ ដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាង
 នេះចុះ ឯសហជាតប្បច្ច័យក្តី បច្ឆាជាតប្បច្ច័យក្តី អាហារប្បច្ច័យក្តី ឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះដែរ ។

[៧០៦] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺ
 រូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។

[៧០៧] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ជាអនិ-

ទស្សនអប្បដិយៈក្តី ពួកមហាក្ខត្តក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
សនិទស្សនសប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... សេចក្តី
បង្រៀញ ។ (ឯពួកខន្ធ) របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៧០៨] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី នៃ
អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[៧០៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
បុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធជាអនិទស្សនអប្បដិយៈក្តី ពួកមហាក្ខត្តក្តី
(ជាបច្ច័យ) នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនអប្បដិយៈ (ខន្ធទាំង
នោះ) បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យរហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វផងចុះ ។ ឯបុរេជាត គឺ
ចក្ខុយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ... ផោជ្ជញ្ញាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ជា
អនិទស្សនអប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ប្រស្នាដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បីចែក
ផងចុះ ។

[៧១០] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺ
រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៧១១] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិ-
ទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត គឺរូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណ

ក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

នត្តិប្បច្ច័យ និងវិគតប្បច្ច័យដូចគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អវិគតប្បច្ច័យ
ដូច គ្នានឹងអត្តិប្បច្ច័យដែរ ។

[៧១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១
ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២៥ ។

[៧១៣] ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ

វារៈនៃការរាប់ទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៧១៥] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៧១៦] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយ-
ធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិ-
ទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សន-
សប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។
អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិ-
ទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌
ជាបច្ច័យ នៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិ-
ទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សន-
អប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧១៧] អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយ-
ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆា-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្ស-
នសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្ប-
ដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-
អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិ-
យធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ

ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិ-
 យធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនសប្បដិយធម៌
 ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយតន្ត្រី-
 យប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌
 ផង អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ។

[៧១៨] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី (ជា
 បច្ច័យ) នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ... បានដល់ បុរេជាត ។

[៧១៩] អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-
 សប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិ-
 យធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ... បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយ-
 ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌
 ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សន-
 អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សន-

អប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី
 អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃ
 អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនសប្បដិយធម៌
 ផង នៃអនិទស្សនសប្បដិយធម៌ផង នៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ផង ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២០] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ... បានដល់ បុរេជាត ។

[៧២១] សនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី អនិទស្សនសប្បដិយធម៌ក្តី
 អនិទស្សនអប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនអប្បដិយធម៌ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៧២២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១២ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មាន វារៈ ២២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២៤ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣

ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២
 ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧២៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ដូចក្នុងដំណើរទី ១ ដែរ ។ ... ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧២៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ និង
 នអារម្មណប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនសមនន្ត-
 រាប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នឧបនិស្សយ មានវារៈ ២១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២២ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាង
 នេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៧២៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

នសមន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 សហជាតប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ... ក្នុង
 នអន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀនក្នុងទីនេះ ។ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និងអវិគ-
 តប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ... ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៤២៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនអន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២៤ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

បញ្ហាវារៈ ចប់

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈទី ២២ ចប់

អនុលោមត្តិកប្បដ្ឋាន ខាងចុងបំផុត ចប់

អដ្ឋកថា

សនិទស្សនត្តិកៈ

[៦៣៥-៤២៨] ក្នុងសនិទស្សនត្តិកៈ អ្នកសិក្សាគប្បីកាន់យកអត្ថ
 ដោយអំណាចនៃបាលី ដែលដូចគ្នាក្នុងតិកៈនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជាបរិធិរាប់
 ដោយសន្ធិបវារៈទាំងឡាយ ដែលមកហើយក្នុងព្រះបាលី ប្រៀបធៀបក្នុង
 បច្ច័យទាំងឡាយ ដែលប្រៀបធៀបគ្នាបាន ដោយន័យដែលបានពោលហើយ
 ខាងដើមនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាសនិទស្សនត្តិកៈ ចប់
 ពណ៌នាតិកប្បដ្ឋានក្នុងធម្មានុលោម ចប់

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន សត្តមភាគ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ខាងដើម

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ

ហេតុទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១] ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ អមោហៈ អាស្រ័យនូវអលោកៈ អលោកៈ
 អមោហៈអាស្រ័យនូវអទោសៈ អលោកៈ អទោសៈអាស្រ័យនូវអមោហៈ
 មោហៈអាស្រ័យនូវលោកៈ លោកៈអាស្រ័យនូវមោហៈ មោហៈអាស្រ័យ
 នូវទោសៈ ទោសៈអាស្រ័យនូវមោហៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុអាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌ជាហេតុក្តី ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈក្តី អមោហៈក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី អាស្រ័យនូវអលោកៈ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីចង់ជាចក្ខុៈចុះ ។ មោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្ខី
 អាស្រ័យនូវលោកៈ ។ បេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌មិនមែនជា

ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ។ បេយ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ ។ បេយ ធម៌ជា ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួក ហេតុអាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ហេតុក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ។ បេយ ខន្ធ ២ ក្តី ហេតុក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈក្តី អមោហៈក្តី អាស្រ័យនូវអលោកៈផង ពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្ខុៈចុះ ។ មោហៈអាស្រ័យនូវ លោកៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង មោហៈអាស្រ័យនូវទោសៈផង ពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អទោសៈក្តី អមោហៈក្តី អាស្រ័យ នូវអលោកៈផង វត្ថុផង ។ បេយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា ហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុផង ជាហេតុ

ផង ។ បេ ។ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ផង ហេតុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុផង ហេតុផង ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី អទោសៈក្តី អមោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជា ហេតុផង អលោកៈផង ។ បេ ។ ខន្ធ ២ ក្តី អទោសៈក្តី អមោហៈក្តី ចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ផង អលោកៈផង ។ បណ្ឌិតគប្បីចង ជាចក្កៈចុះ ។ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុផង លោកៈផង ។ បេ ។ ខន្ធ ២ ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អទោសៈក្តី អមោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យនូវវត្ថុផង អលោកៈ ផង ។ បេ ។

[២] ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺលើកតែរូបភពចេញ និយាយតែប្រស្នា ៩ ក្នុងអរូបភព តែម្យ៉ាង ។ ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ មិនមានទេ (ការណ៍នេះ) គ្រប់គ្រាន់ហើយ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ។ បេ ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និង ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត នេះជាសេចក្តីផ្សេងៗ គ្នា ។ ព្រោះ អនន្តរូបច្ច័យ សមនន្តរូបច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺពួកមហាក្ខតទាំង អស់ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ និងអាសេវនប្បច្ច័យ ឯបដិសន្ធិ មិន

មានក្នុងបច្ច័យទាំង ២ ទេ ។ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ និងវិបាកប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវ
ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈផង មិនមែនជាហេតុផង ។ បេ ។ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុង
ខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ
មហាក្ខត ១ ។ បេ ។ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។

[៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវហេតុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ

មិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មហាក្សត្រទាំងអស់ (ក៏អាស្រ័យ
 នូវពួកនហេតុក្នុង) ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង
 ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវហេតុផង ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុផង ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ ។ បេ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺបរិបូណ៌ ។ ព្រោះនអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦] ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ អមោហៈអាស្រ័យនូវអលោកៈ ក្នុងអរូប ។
 បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈអាស្រ័យនូវលោកៈ លោកៈអាស្រ័យ
 នូវមោហៈ ។ បេ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុង អាស្រ័យនូវហេតុ ក្នុងអរូប ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវហេតុ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ
 ក្តី អមោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី អាស្រ័យនូវអលោកៈ ក្នុងអរូប ។
 បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី អាស្រ័យនូវ
 លោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ក្នុង

អរូប ។ បេ ១ នួ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវ
 ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងអរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ពួកហេតុក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងអរូប ។ បេ ។ នូវខន្ធ ២ ។ បេ ។
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ
 អមោហៈ អាស្រ័យនូវអលោកៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ក្នុងអរូប ។
 បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈ អាស្រ័យនូវលោកៈផង ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ក្នុងអរូប ។ បណ្ឌិត គប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិន
 មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុផង ហេតុផង ក្នុងអរូប ។ បេ ។ នូវខន្ធ ២ ...
 ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុផង ហេតុផង ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី អទោសៈក្តី អមោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១

មិនមែនជាហេតុផល អលោកៈផល ក្នុងអរូប ។ បេ ។ នូវខន្ធ ២ ... ។
 បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិន
 មែនជាហេតុផល លោកៈផល ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ។ បេ ។

[៧] ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវហេតុ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
 គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ពាហិរ ...
 អាហារសម្មជ្ជាន ... ឧតុសម្មជ្ជាន ... ។ នហេតុធម៌ អាស្រ័យនូវហេតុធម៌
 នឹងនហេតុធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា
 អាស្រ័យនូវហេតុផល ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផល ។

[៩] ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ គឺពាហិរ ... ឧតុសម្មជ្ជាន ... មហាក្ខត
 ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ។ កដត្តារូប
 ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។

[១១] ... ព្រោះនត្តន្ត្រិយប្បច្ច័យ គឺពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន មហាកុត ១ ។ បេយ ឧបាទរូប អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត រូប- ជីវិតន្ត្រិយ អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[១២] ... ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយបញ្ច- វិញ្ញាណ ។ បេយ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួក អសញ្ញាសត្វ ។ បេយ

[១៣] ... ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ គឺអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ និងជានហេតុ ។ បេយ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បជិសន្តិ ... ពាហិរ ... អាហារ- សមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេយ ព្រោះនសម្ប- យុត្តប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺអរូបបញ្ចាន្តៈឯង ប្រហែលគ្នានឹង នបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ និងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[១៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្តន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-

យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[១៥] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ... ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេ-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ចប់

[១៦] ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ... ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

ឯសហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ បច្ចុយវារៈ និង
 និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ កាលពួកមហាក្កតសម្រេច
 ហើយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើបញ្ជាថា (ពួកខន្ធ) ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ឯអាយតនៈ ៤
 បានក្នុងអនុលោម និងបច្ចុនីយៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ (បញ្ជា) យ៉ាង
 នោះដែរ ។ សំសង្ការៈ និងសម្បយុត្តវារៈ ចប់បរិបូណ៌ហើយ រូបមិនមាន
 ទេ មានតែអរូបម្យាង ។

បញ្ជាវារៈ

[១៧] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 អលោកៈ ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ លោកៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ទោសៈជាបច្ច័យនៃមោហៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។
 ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺអលោកៈ ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ
 ផង អមោហៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ លោកៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 មោហៈ ។ បេ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។

[១៨] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

គឺពួកហេតុ ប្រារព្ធនូវហេតុ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ប្រារព្ធ
 នូវហេតុ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី ប្រារព្ធនូវហេតុ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទាន-
 សីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវកុសល
 ទាំងឡាយដែលសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណានូវ
 ឈាន ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ និងផល ... នូវនិព្វាន ...
 និព្វានជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវគោត្រក្ខ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវពួកហេតុ គឺកិលេសដែល
 លះបង់ហើយ ពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ដឹងនូវពួកកិលេសដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ... ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ... ឃើញច្បាស់នូវ
 ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខន្ធ ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង ឃើញរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវ
 ចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនហេតុចិត្ត (ចិត្តមិនមែនជាហេតុ) ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនកិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញា-
 ណញ្ញាយតនកិរិយា អាកិញ្ញញ្ញាយតនកិរិយា (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនកិរិយា រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ ។

ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួក
 ខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាណា ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំ-
 សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... ការពិចារណា គឺដំណើរ
 ទី ១ មិនមានទេ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ។ បេ។
 ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនមានទេ ។
 ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទានសីល ... ឧបោសថកម្ម ... ពិចារណា
 នូវកុសលនោះ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ប្រារព្ធនូវអំពើនោះ ទើប
 កើតឡើង ។ បុគ្គលអ្នកបិតនៅក្នុងកុសលកម្មនោះៗ គប្បីធ្វើធម៌នេះ ឲ្យដូច
 គ្នានឹងដំណើរទី ២ ដែរ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុប្រារព្ធនូវហេតុផង
 នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទើបកើតឡើង ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិន
 មែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ប្រារព្ធនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទើប
 កើតឡើង ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ប្រារព្ធនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទើប

កើតឡើង ។

[១៧] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុធ្វើនូវហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកនហេតុក្នុង ធ្វើនូវហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ធ្វើនូវហេតុឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកហេតុផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពាក្យថា ឲ្យទានបណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ដរាបដល់ពួកនហេតុក្នុង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... វត្ថុក្តី ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុក្តី មាន
 ត្រឹមណា សេចក្តី**បង្រួញ** បណ្ឌិតគប្បីធ្វើត្រឹមនោះចុះ ។ សហជាតាធិបតិ
 គឺអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែន
 ជាហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-
 តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ធ្វើ
 នូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុក្តី
 ពួកហេតុក្តី ធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង (ពិចារណា)
 នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន វត្ថុក្តី ពួកខន្ធមិន
 មិនមែនជាហេតុក្តី មានត្រឹមណា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើត្រឹមនោះចុះ ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺអធិបតិមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ពួក
 ហេតុផង ពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុ
 ក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុ ធ្វើនូវហេតុ និងពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ធ្វើនូវហេតុ និងពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុ

ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ធម៌មិនមែនជាហេតុផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ធ្វើនូវហេតុ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។

[២០] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ធម៌មិនមែនជាហេតុផល ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផល ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ផល ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុមុនៗ ជា បច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជា បច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ ធម៌ជាហេតុផល ធម៌មិនមែនជាហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺនហេតុ- មូលកៈក្តី វារៈ ៣ ក្តី ដូចគ្នានឹងវារៈ ១ ដែរ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្ត-

រឿយៗ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរឿយៗ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរឿយៗ ។
 ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុផង
 ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអនន្តរឿយៗ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរឿយៗ ។

[២១] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយសមនន្តរឿយៗ
 គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរឿយៗដែរ ។ ... ជាបច្ច័យដោយសហជាតិបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញបច្ច័យ ឯបច្ច័យទាំង ២ នេះ ប្រហែលគ្នានឹង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យដោយនិស្សយបច្ច័យ ដូចនិស្សយបច្ច័យ
 ក្នុងបច្ច័យវារៈដែរ ។

[២២] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយឧបនិស្ស-
 យបច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តុប-
 និស្ស័យ ។ បេ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយ
 ឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ឧបនិស្សយបច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធមិន
 មែនជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា

ហេតុផល ធម៌មិនមែនជាហេតុផល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តប-
 និស្ស័យ គឺពួកហេតុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផល ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ
 និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា
 ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ
 សីល ... ។ បេ ។ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែក
 សង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃ
 សេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តប-
 និស្ស័យ គឺនូវសទ្ធា ។ បេ ។ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ
 ទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 សទ្ធា ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ធម៌មិនមែន
 ជាហេតុផល ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តបនិស្ស័យ គឺ (មានសេចក្តី)
 ប្រហែលគ្នានឹងឧបនិស្សយប្បច្ច័យទី ២ ដែរ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌

មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្ត-
 បនិស្ស័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អា-
 រម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ
 គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្ត-
 បនិស្ស័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ
 ផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្ត-
 បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ។ បេ បុគ្គលឃើញច្បាស់នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មិនមែនខន្ធ ។ បេ ទោមនស្សក៏កើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ
 ពួនវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ ។ បេ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយ

បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បេ ។ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត
 គឺនូវចក្ខុ ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្សក៏កើតឡើង បុគ្គល
 ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ។ ឯវត្ថុបុរេ-
 ជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត
 គឺនូវចក្ខុ ។ បេ ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។ បេ ។ ទោមនស្ស ... ដោយទិព្វ
 (ចក្ខុ) ។ បេ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៤] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយបច្ច័-
 ជាតប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយបច្ច័ជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
 ជាហេតុ ដោយបច្ច័ជាតប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុដែលកើតក្រោយ
 ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័ជាតប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជា
 ហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 បច្ច័ជាតប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ដែលកើតក្រោយ ជា

បច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតិបច្ច័យ ។

[២៥] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអាសេវនបច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរបច្ច័យដែរ ។

[២៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយកម្មបច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មបច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មបច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយកម្មបច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយកម្មបច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកហេតុ ដោយកម្មបច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយកម្មបច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ ពួកហេតុផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មបច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ ពួកហេតុផង ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មបច្ច័យ ។

[២៧] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយវិបាកបច្ច័យ គឺអលោកៈជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ ដោយវិបាកបច្ច័យ ។

ប្រស្នា ៩ ក្នុងការចែកនូវវិបាកប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
សន្និ កតឡើងវិញហោរ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារ
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
ផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារមិនមែនជា
ហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកហេតុផង ពួកចិត្តសម្បជានរូប
ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្និ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ
ក្នុងហេតុមូលកៈ មានវារៈតែ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនជាហេតុ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺពួកឥន្ទ្រិយមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសម្បជានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្និ រូបដីវិតិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ ។ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។ មានតែ
វារៈ ៩ ។

[៣០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយ

ឈានប្បច្ច័យ គឺមានតែវារៈ ៣ ។

[៣១] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ... ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុងបច្ច័យទាំង ២ នេះ មានវារៈតែ ៧ ។

[៣២] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃវត្ថុ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ ។ បេ ។ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺក្នុង

ខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯ
 បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជា
 ហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្បជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ច័យជាត គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៣] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
 អលោកៈ ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ លោកៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ។ ធម៌ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បច្ច័យជាត ។ សហជាត គឺពួកហេតុជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួក

ចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ឯបច្ឆា-
 ជាត គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ គឺអលោកៈជាបច្ច័យនៃអទោសៈ អមោហៈ និងពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជា
 ចក្កៈចុះ ។ លោកៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួក
 ចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បេ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ
 និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង
 ពួកចិត្តសមុជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បេ ខន្ធ ២ ។ បេ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួក
 កដត្តារូបផង ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ មហាក្ខត ១ ។ បេ
 ពាហិរ ... អាហារសមុជាន ... ឧត្តសមុជាន ... របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ
 បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ។ បេ នូវវត្ថុ ។ បេ បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ
 ព្រូនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ។ បេ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ ។ បេ កាយាយតនៈ ជា
 បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែន

ជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតឡើង្គារាហារ ជា
 បច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈ
 នៃបដិសន្ធិ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺនូវ
 ចក្ខុ ។បេ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។បេ។ ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង បុគ្គល
 ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ វត្ថុជាបច្ច័យ
 នៃពួកហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា
 ហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣
 ផង ពួកហេតុផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ។បេ។ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ។បេ។
 ទោមនស្សក៏កើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ
 ទិព្វសោតធាតុ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត

គឺអលោកៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ លោកៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្កន្ត
ក្តី ជាបច្ច័យនៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។
ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អលោកៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួក
ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១
មិនមែនជាហេតុក្តី ហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ពួកចិត្តសមុជានុរូបផង
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ហេតុក្តី វត្ថុក្តី
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺពួក
ហេតុក្តី ពួកមហាកុត្តក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
ឯបច្ឆាជាត គឺពួកហេតុក្តី កពទ្ធិវិញ្ញាណហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកហេតុក្តី រូបជីវិតិទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
កដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុក្តី
អលោកៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង អទោសៈផង អមោហៈផង ពួកចិត្ត-
សមុជានុរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ ខន្ធ ១
មិនមែនជាហេតុក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង មោហៈផង ពួក

ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុក្តី អលោកៈក្តី ... ។ បណ្ឌិតគប្បី
 ចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អលោកៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 អទោសៈផង អមោហៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 លោកៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។ បណ្ឌិតកាលយល់តាម គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៣៥] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ បុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ កម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុ ក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួក

ធម៌ជាហេតុក្តី ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ ពួកធម៌ជាហេតុក្តី
 ពួកធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។
 បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[៣៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[៣៨] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

ហេតុទុកៈ ចប់

អដ្ឋកថា

ទុក្ខប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខជាដើម

[១-៣៨] ក្នុងទុក្ខប្បដ្ឋាន អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបបញ្ហាវិសជ្ជនា និងការ
 រាប់ក្នុងទុក្ខៈទាំងអស់ តាមន័យដែលពោលមកហើយ ក្នុងបាលីនោះឯង ។
 ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទុក្ខប្បដ្ឋាននេះ ការវិសជ្ជនាសហេតុទុក្ខៈ និងហេតុសម្ប-
 យុត្តទុក្ខៈ ដូចគ្នានឹងការវិសជ្ជនាហេតុទុក្ខៈ ។ ហេតុ និងសហេតុកៈ ហេតុនៃ
 ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ និងសប្បច្ចយទុក្ខៈ សង្ខតទុក្ខៈក៏ដូចគ្នា ។ បទថា **ឥមំ**
ទុកំ យថា **សប្បច្ចយទុកំ** ឯវំ **កាតតំ** ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ព្រោះ
 សង្ខតធម៌ រមែងប្រកបរួមជាមួយអសង្ខតធម៌មិនបាន ដូចសប្បច្ចយធម៌
 ប្រកបជាមួយអប្បច្ចយធម៌មិនបាន ដូច្នោះ ។ សារម្មណទុក្ខៈ ចិត្តសម្បយុត្ត-
 ទុក្ខៈ និងសំសដ្ឋទុក្ខៈ មានវិសជ្ជនាដូចគ្នា ។ អាសវគោច្ចកៈ ឱយគោច្ចកៈ
 និងយោគគោច្ចកៈ ក៏មានវិសជ្ជនាដូចគ្នា ព្រោះថា ធម៌ទាំង ៣ នេះ មាន
 វិសជ្ជនាដូចគ្នា ដែលអាស្រ័យនូវគ្នានឹងគ្នា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាហេតុទុក្ខៈជាដើម ចប់

សហេតុកកុក្កៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣៩] សហេតុកកុក្ក (ធម៌ប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យនូវ
សហេតុកកុក្ក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
សហេតុកកុក្ក ១ ខន្ធ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ... ។
អហេតុកកុក្ក (ធម៌មិនមានហេតុ) អាស្រ័យនូវសហេតុកកុក្ក ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកកុក្ក
ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ... ។ សហេតុកកុក្កក្តី អហេតុកកុក្កក្តី អាស្រ័យនូវ
សហេតុកកុក្ក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុរូប
ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកកុក្ក ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ... ។
អហេតុកកុក្ក អាស្រ័យនូវអហេតុកកុក្ក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺចិត្តសមុជានុរូប អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ មហាកុត ៣ អាស្រ័យនូវមហាកុត ១ ចិត្តសមុជានុរូប កដត្តារូប
ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ។ សហេតុកកុក្ក អាស្រ័យនូវ
អហេតុកកុក្ក ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកកុក្ក អាស្រ័យ
នូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ
ពួកសហេតុកកុក្ក អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ សហេតុកកុក្កក្តី អហេតុកកុក្កក្តី អា-
ស្រ័យនូវអហេតុកកុក្ក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្ត-
កកុក្កក្តី ចិត្តសមុជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិកុណៈ ពួកសហេតុកកុក្ក អាស្រ័យនូវវត្ថុ

កដត្តារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវ
 សហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ
 នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១
 និងវត្ថុ នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និង
 អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 នូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ និងពួកមហាក្ខត ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
 អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុង
 បដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ និងវត្ថុ នូវខន្ធ ២ ...
 កដត្តារូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ និងពួកមហាក្ខត ។

[៤០] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុ-
 កធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ
 ពួកអហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវ
 មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌
 និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ និងវត្ថុ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។

[៤១] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២
 ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ។
 សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ
 ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប និងឧបាទរូប
អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និង
អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អា-
ស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ និងពួកមហាក្ខត ។

[៤២] អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អនន្តរឫប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះសមនន្តរឫប្បច្ច័យ ។

[៤៣] ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺសហេតុកក្ខន្ធ ១ ... ក្នុងបដិ-
សន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ
មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិ-
សន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី
អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហាៈក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវ
អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
អាស្រ័យនូវមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុង

បដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត
 ១ ។ បេ ១ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... មហាក្ខត ១
 របស់ ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បេ ១ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺប្រស្នា ៤ នេះ ដូចគ្នានឹង
 ហេតុប្បច្ច័យដែរ មិនផ្សេងគ្នាទេ ។

[៤៤] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ ក្នុង
 បដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិ-
 សន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុ-
 កធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី អាស្រ័យ
 នូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុ-
 កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ ក្តី វត្ថុក្តី
 អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ... សេចក្តីបង្រួញ ដរាប
 ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌
 និងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈនិងមោហៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ និងវត្ថុ
 នូវខន្ធ ២ ... ។

[៤៥] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បុរេជាតប្បច្ច័យ
 អាសេវនប្បច្ច័យ កម្មប្បច្ច័យ វិបាកប្បច្ច័យ អាហារប្បច្ច័យ ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 ឈានប្បច្ច័យ និងមគ្គប្បច្ច័យ ។ ឈានប្បច្ច័យក្តី មគ្គប្បច្ច័យក្តី ដូចគ្នានឹង
 សហជាតប្បច្ច័យដែរ ពួកមហាកុតជាខាងក្រៅ មិនមានទេ ។ ... ព្រោះ
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ អត្តិប្បច្ច័យ នត្តិប្បច្ច័យ វិតតប្បច្ច័យ
 និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង

អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៤៧] អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកអសញ្ញាសត្វមានដរាបណា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើនូវធម៌ទាំង
 អស់ ដរាបនោះដែរ ។

[៤៨] អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអាម្មណប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ក្នុងបដិ-
 សន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ មហាក្ខត ១ ... ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។ (មហាក្ខត) ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ អហេតុ-
 កធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ និងពួក
 មហាក្ខត ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ ។

[៤៩] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នអធិបតិប្បច្ច័យ គឺ (បច្ច័យទាំងឡាយ) ដូចគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យ
 ក្នុងអនុលោមដែរ ។ ... ព្រោះនអនន្តរប្បច្ច័យ នសមនន្តរប្បច្ច័យ នអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ និងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ នូវសហេតុកក្ខន្ធ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវ
 សហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប មោហាៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ខន្ធ ៣

ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវ
 អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើងព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប នូវអហេតុ-
 កក្ខន្ធ ១ ... នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ពួកអសញ្ញាសត្វមានដរាបណា សេចក្តីពិស្តារ
 ក៏មានដរាបនោះដែរ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ
 ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី
 អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុង
 បដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ កដត្តារូប អាស្រ័យនូវ
 ពួកមហាក្ខត ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ និងវត្ថុ
 នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ និងពួកមហាក្ខត ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែល

ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវសហេតុ-
កក្ខន្ធ ១ និងវត្ថុ នូវខន្ធ ២ ... កដត្តារូប អាស្រ័យនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ
និងពួកមហាកុត ។

[៥១] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[៥២] ... ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសហេតុកចេតនា អាស្រ័យនូវពួក
សហេតុកក្ខន្ធ ។ អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺអហេតុកចេតនា អាស្រ័យនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ពាហិរ
... អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវ
អហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អា-
ស្រ័យនូវមោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌
អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ ។

[៥៣] ... ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិមិនមានទេ ។

[៥៤] អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអាហារប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ នមគ្គប្បច្ច័យ

និងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៥៥] សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប នូវសហេតុកក្ខន្ធ ១ ... ។ បេ ។
 អហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើងព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 គឺក្នុងអរូប មោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
 អហេតុកធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ខន្ធ ៣ ក្តី មោហាៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌
 អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុង
 អរូប ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ សហេតុកធម៌
 អាស្រ័យនូវអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុង
 អរូប ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ អាស្រ័យនូវសហេតុកធម៌ និងអហេតុ-
 កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺក្នុងអរូប ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ។ ... ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យនិងនោវិតតប្បច្ច័យ ។

[៥៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ

៣ ក្នុងនសមន្តរឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញឃ្លីយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតឃ្លីយ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនបច្ឆាជាតឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នកម្មឃ្លីយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារ-
 រឃ្លីយ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយឃ្លីយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានឃ្លីយ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គឃ្លីយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តឃ្លីយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តឃ្លីយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្តិឃ្លីយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនោវិគតឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[៥៧] ក្នុងនអារម្មណឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុឃ្លីយ ...
 ក្នុងនអធិបតិឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមន្តរឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នកម្មឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកឃ្លីយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោនត្តិឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតឃ្លីយ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ចប់

[៤៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចយវារៈ

[៤៩] សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មូលនៃសហេតុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ អហេតុ-
 កធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ... គឺ (មូលនៃអហេតុកៈ) ប្រហែល
 គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិ-
 សន្និក្ខណៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុ-
 កធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក
 សហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមដ្ឋានរបស់ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួក

សម្បយុត្តកកន្តី ចិត្តសម្មជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ នឹងវត្ថុ ... ។ សហេតុកធម៌
 ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹង
 ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហាៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។
 អហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ចិត្តសម្មជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកសហេតុកក្ខន្ធផង
 នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសម្មជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហាៈផង ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។
 សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ
 ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្មជានុរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជានុរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហាៈផង នឹង
 ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង
 នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... កដត្តារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកសហេតុកក្ខន្ធផង នឹង
 ពួកមហាក្ខតផង ។

[៦០] សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ក្នុងបដិ-
សន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុ-
កធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
អារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នឹងខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក
នឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនឹងអហេតុកក្ខន្ធ
១ ... នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួក
អហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី
ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង
នឹងវត្ថុផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ

ឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុ-
 កធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុ
 ផង ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹង
 អហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈ
 ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹង
 វត្ថុផង ខន្ធ ២ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ២ ។

[៦១] សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ តែងប្រព្រឹត្តទៅដដែល ។

[៦២] សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[៦៣] ... ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។ អហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកក្ខន្ធ
 ១ នឹងខន្ធ ២ ... តាំងពីបដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ
 ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួក
 អហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួក

សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី ចិត្តសម្បជានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងមោហា: ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ នឹងវត្ថុ ... ។ សហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែក
 នឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហជា-
 តប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហា:ផង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុ-
 កធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកសហេតុកក្ខន្ធផង
 នឹងពួកមហាក្ខតផង ចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហា:ផង មោហា: ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ពឹង
 ផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ចិត្តសម្បជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកសហេតុកក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខត

ផង ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពីងផ្អែក
 នឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង
 នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... កដត្តារូប ពីងផ្អែកនឹងពួកសហេតុកក្ខន្ធផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។

[៦៤] សហេតុកធម៌ ពីងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ
 ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៦៦] អហេតុកធម៌ ពីងផ្អែកនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ អហេតុកធម៌
 ពីងផ្អែកនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ នឹងអហេតុ-
 កក្ខន្ធ ១ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងខណៈ ... ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ

ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពួក
 អហេតុកក្ខន្ធកិ មោហៈកិ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អហេតុកធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 សហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 គឺមោហៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តី

បង្រៀន ។

[៦៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៦៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ... ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសង្ខារៈ

[៧០] សហេតុកធម៌ ច្រឡូកច្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡូកច្រឡំនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ

២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈ ប្រឡូកប្រឡំនឹងមោហាៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ផង និងអហេតុកធម៌ ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡូកប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង និងមោហាៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

[៧១] សហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡូកប្រឡំនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហាៈ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ប្រឡូកប្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំ ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ប្រឡូកប្រឡំនឹងសហេតុ- កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហាៈក្តី ប្រឡូកប្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នឹងខន្ធ ២ ... ។ អហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ប្រឡូកប្រឡំនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ប្រឡូកប្រឡំនឹងអហេតុកធម៌ ទើប កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំ

ដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡកច្រឡំនឹងមោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ សហេតុកធម៌ ច្រឡកច្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ផង នឹងអហេតុកធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំនឹងខន្ធ
 ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខុច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហាៈផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ។

[៧២] សហេតុកធម៌ ច្រឡកច្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ
 ២ ... ។

[៧៣] សហេតុកធម៌ ច្រឡកច្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ... ព្រោះសមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[៧៤] ... ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺនឹងសហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក ... នឹង
 ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ច្រឡកច្រឡំនឹងអហេតុ-
 កធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះវិបាកប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំនឹង
 អហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាវិបាក នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ ... ព្រោះ
 ឈានប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ
 ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង

អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។
 សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៧៦] អហេតុកធម៌ ច្រឡំច្រឡំនឹងសហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ច្រឡំច្រឡំ នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 អហេតុកធម៌ ច្រឡំច្រឡំនឹងអហេតុកធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
 តុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំច្រឡំនឹងអហេតុកធម៌ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុង
 បដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៧៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៧៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សម្បយុត្តវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៨០] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុ-

កធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
 បច្ច័យ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ជាបច្ច័យ
 នៃសហេតុកធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺបុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណា
 នូវកុសលទាំងឡាយ ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន
 ពិចារណានូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ
 ពិចារណានូវផល នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេស
 ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ... នូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ថាមិន
 ទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ
 សហេតុកវិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍
 ពួកព្រះអរិយៈ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយសហេតុកចិត្ត ដោយ

ចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ប្រារព្ធនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ទើបកើត ឡើង ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ អហេតុកវិបាកក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ ពួកអហេតុកក្ខន្ធក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ទើបកើតឡើង ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយ វិចិត្តិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ទើប កើតឡើង ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ នូវចក្ក ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកអហេតុកក្ខន្ធផង នូវមោហៈផង ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសលរលត់ហើយ អហេតុកវិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ កុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ ចក្កវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកអហេតុកក្ខន្ធក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធផង នូវមោហៈផង ទើបកើត

ឡើង ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវ ពួកអហេតុកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវ វត្ថុ ... នូវពួកអហេតុកក្ខន្ធផង រូមោហៈផង ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើត ឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ សហេតុកវិបាកក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ ពួកព្រះអរិយៈ ឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយអហេតុកចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួក សហេតុកក្ខន្ធ ប្រារព្ធនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធផង នូវមោហៈផង ទើបកើតឡើង ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវចក្ខុ ទើបកើតឡើង នូវសោតៈ ... នូវវត្ថុ ... ពួកខន្ធដែល ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកអហេតុ- កក្ខន្ធផង នូវមោហៈផង ទើបកើតឡើង ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធប្រារព្ធ នូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង

ទើបកើតឡើង ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអហេតុកក្ខន្ធក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ទើបកើត
 ឡើង ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃ
 អហេតុកធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ទើបកើតឡើង ។

[៨២] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល
 ឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណា អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទី
 គោរព ... នូវផល ... ធ្វើនូវពួកសហេតុកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺសហេតុកាធិបតិជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺសហេតុកាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 សហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
 ជាតាធិបតិ គឺសហេតុកាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក

ចិត្តសមុជ្ជានុបដន្ទ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 សហេតុកធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ
 ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃ
 គោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 បុគ្គលធ្វើនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ
 ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៤៣] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជា
 បច្ច័យ) នៃវោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផល (ជាបច្ច័យ) នៃផល
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធិ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃ
 មោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ចុតិចិត្តដែលប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ សហេតុកករវន្តជាបច្ច័យនៃអាវជ្ជនៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ សហេតុកករវន្តជាបច្ច័យនៃអហេតុកករវន្ត ដោយអនន្ត-

រឃ្លច្ច័យ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកវដ្តានៈ ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ ។
 សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
 អនន្តរឃ្លច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌
 ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ ពួកអហេតុកក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអហេតុ-
 កក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ អាវជ្ជនៈជាបច្ច័យនៃបញ្ចវិញ្ញាណ ដោយ
 អនន្តរឃ្លច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអនន្ត-
 រឃ្លច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
 បច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយ
 អនន្តរឃ្លច្ច័យ អហេតុកចុតិចិត្ត ជាបច្ច័យនៃសហេតុកឧបបត្តិចិត្ត ដោយ
 អនន្តរឃ្លច្ច័យ អហេតុកកវដ្ត ជាបច្ច័យនៃសហេតុកកវដ្ត ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ
 ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកវដ្តានៈ ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ អាវជ្ជនៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ គឺ
 មោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង

ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ អាវជ្ជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌
 ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺពួក
 ខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយ
 អនន្តរឃ្យច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌
 ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុករដ្ឋានៈ ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង
 នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអនន្តរឃ្យច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកធម៌ក្រោយៗ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្ត-
 រឃ្យច្ច័យ ។

[៨៤] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយសហជា-
 តឃ្យច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងសហជាតឃ្យច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ តំណាង
 មានក្នុងទីនេះទេ ។ ... ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញឃ្យច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។ ... ជាបច្ច័យដោយនិស្សយឃ្យច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹង

និស្សយប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ឯតំណាមិនមាន ក្នុងទីនេះទេ ។

[៨៩] ... ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណ-
 បនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
 ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកអហេតុកក្ខន្ធផង្គ នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌
 ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-
 និស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
 បកត្ថបនិស្ស័យ គឺកាយិកសុខ ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខផង
 នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ... កោជន ...
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខផង នៃមោហៈផង
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មោហៈជា បច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខផង
 នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកសុខក្តី កាយិកទុក្ខក្តី រដូវក្តី
 កោជនក្តី សេនាសនៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ

ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃសហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល អា-
ស្រ័យនូវកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន ។ បេ បំបែកសង្ឃ កាយិកទុក្ខ ... រដូវ
កោជន សេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេ បំបែក
សង្ឃ កាយិកសុខក្តី ។ បេ មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃបញ្ញា
និងរាគៈ ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តប-
និស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ គឺកាយិកសុខក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
សហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
ត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ
បកត្តបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី
មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកអហេតុកក្ខន្ធផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៨៦] អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត (គឺ បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង កាល កុសល និងអកុសលរលត់ហើយ អហេតុកិបាកក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯ វត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួក អហេតុកក្នុងផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជា បច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត (គឺបុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថា មិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ សហេតុកិបាកក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ។

ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេ-
 ជាត (គឺបុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ប្រារព្ធនូវវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃ
 មោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៨៧] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
 គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដែលកើតក្រោយ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ គឺពួកអហេតុកក្ខន្ធ ដែលកើតក្រោយក្តី មោហៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
 អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដែលកើតក្រោយក្តី មោហៈក្តី
 ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៨៨] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអាសេវា-
 នប្បច្ច័យ គឺប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរប្បច្ច័យដែរ ។ អារជ្ជនៈក្តី ភវន្តៈក្តី មិន
 មានទេ ឯវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវានប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បីរៀរចេញចុះ ។

[៨៩] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ

បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺសហេតុកចេតនា ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ
 សហេតុកចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធដែលជាវិបាក ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺសហេតុកចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្ត-
 សម្មជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺសហេតុកចេតនា ជា
 បច្ច័យនៃពួកអហេតុកក្ខន្ធជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺសហេតុ-
 កចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺសហេតុកចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសហេ-
 តុកក្ខន្ធ ដែលជាវិបាកផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អហេ-
 តុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺអហេតុកចេតនា ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផងដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៩០] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 គឺសហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលជាវិបាក (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ... ខន្ធ ២ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយវិបា-
 កប្បច្ច័យ ពួកសហេតុកក្ខន្ធដែលជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្មជានុរូប
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃ

សហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺសហេតុកក្ខន្ធ ១
 ដែលជាវិបាក (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ...
 ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលជាវិបាក (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ
 ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ... ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកខន្ធ
 ជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ។

[៧១] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៣ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអាហា-
 រប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារជាអហេតុកៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ កតឡើកា-
 រហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៧២] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៣ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ គឺពួកឥន្ទ្រិយជាអហេតុកៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ចក្ខុន្ទ្រិយ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយិន្ទ្រិយជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ រូបជីវិតន្ទ្រិយជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៧៣] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៣ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយឈា-

នប្បច្ច័យ គឺពួកអង្គឈានជាអហេតុកៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបដង ដោយឈានប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។

[៩៤] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៣ ។

[៩៥] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ គឺមានបញ្ញា ៦ ប្រហែលគ្នានឹងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈ
ដែរ ។

[៩៦] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួក
សហេតុកក្ខន្ធជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ
ពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួក
អហេតុកក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជា
បច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺចកាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអហេ-

តុកក្ខន្ធដង នៃមោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួក
 អហេតុកក្ខន្ធក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺវត្ថុ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
 អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។

[៩៧] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 គឺសហេតុកក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ... ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិ-
 សន្ធិក្ខណៈ ... ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធ ជា

បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកសហេតុ-
 កក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហេតុក-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ
 សហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ១ ដែលប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ
 នៃខន្ធ ៣ ផង នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 ខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ... ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និង
 ឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... មោហៈ ដែលប្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 មានទាំងបដិសន្ធិផង ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វចុះ ។
 បុរេជាត (គឺបុគ្គល) នូវចក្ខុ នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង
 កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ អហេតុកវិបាក ក៏កើតឡើង ព្រោះ
 កុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអហេតុកក្ខន្ធផង្គ នៃមោហាៈផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកអហេតុកក្ខន្ធក្តី មោហាៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតឡើយកាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបជីវិតិទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺមោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងបដិ-
សន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត
(គឺបុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាល
កុសល និងអកុសលរលត់ហើយ សហេតុកិបាកក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល
និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសហេតុកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺមោហាៈ ដែល
ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ
នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ពួក
ខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហាៈក្តី ប្រារព្ធនូវវត្ថុ
ទើបកើតឡើង វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហាៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុក-

ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុង
បដិសន្ធិក្ខណៈ សហេតុកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ សហជាត គឺសហេតុកក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជា
បច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុ-
កធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធក្តី
ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
ចិត្តសមុជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធក្តី
ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺ
ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃ
មោហៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធក្តី កត្ស្រីការាហារក្តី ជាបច្ច័យ
នៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចាជាត គឺពួកសហេតុកក្ខន្ធក្តី រូបដីវិ-
តិទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី
អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ

អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង
 ពួកចិត្តសមជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង
 មោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[៧៩] សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃអហេតុកធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 សហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 អហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អហេតុកធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 សហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុកធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុ-
 កធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 អហេតុកធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។
សហេតុកធម៌ក្តី អហេតុកធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសហេតុកធម៌ផង នៃអហេតុក-
ធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១០១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១០២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហេតុកទុកៈ ចប់

ហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១០៣] ហេតុសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ) អា-
ស្រ័យនូវហេតុសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាហេតុសម្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិ-

សន្និ ... ។ ហេតុវិប្បយុត្តធម៌ (ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យ
 នូវហេតុសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាហេតុសម្បយុត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើឲ្យពិស្តារតាមដំណើរនេះចុះ ។ ដូចសហេតុកុកុកៈដែរ មិនមានការ
 ធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

ហេតុសហេតុកកុកុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១០៤] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ
 និងអមោហៈអាស្រ័យនូវអលោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈ
 អាស្រ័យនូវលោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ អទោសៈ និងអមោហៈ
 អាស្រ័យនូវអលោកៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង
 ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្ប-
 យុត្តកកុកុកៈ អាស្រ័យនូវហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី
 ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ

នូវធម៌ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ និងអមោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យនូវអលោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យនូវ លោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកប ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ មិនមែនជាហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយ ហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែល ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន មែនជាហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ដែល ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទាំង ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ និងអមោហៈ អាស្រ័យនូវអលោកៈផល នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ផល ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈអាស្រ័យនូវលោកៈផល នូវ

ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្ខុៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង នូវហេតុផង នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី អទោសៈ និងអមោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង នូវអលោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

[១០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១០៦] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ

នឹងអមោហា: អាស្រ័យនូវអលោក: ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្ក:ចុះ ។ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ វារ: ៧ ចប់បរិបូណ៌ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារ: ៧ ។ ព្រោះនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ។ ព្រោះនអាសេវ-
នប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ។

[១០៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ
គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវហេតុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ
នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយ
ហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើងព្រោះ
នកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវហេតុផង នូវពួកសម្ប-
យុត្តកក្នុងផង ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ និងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារ: ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
មានវារ: ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារ: ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារ: ៧
ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារ: ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[១០៩] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ... ក្នុង
អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ... ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
ចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
យុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[១១១] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺអលោកៈ ជាបច្ច័យនៃ
អទោសៈ និងអមោហៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ជាហេតុ
ក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន

ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺអលោកៈជាបច្ច័យនៃអទោសៈ
 នឹងអមោហៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បី
 ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១១២] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណនូវហេតុ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក
 ខន្ធដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវ
 ហេតុ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង
 ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រាណ
 នូវហេតុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 បុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ឧបាសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណា
 នូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចា-
 រណានូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណា

នូវផល ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួក
 កិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ថាមិន
 ទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកព្រមព្រៀង
 ដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 អាកិញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយ
 ហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... ដំណើរទី ១ មិនមាន
 ផ្សេងគ្នាទេ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... ដំណើរទី ១ យ៉ាង
 ណា (ដំណើរទី ២) ក៏មិនផ្សេងគ្នា យ៉ាងនោះដែរ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី
 ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក
 ហេតុ កើតឡើងព្រោះប្រាណនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ ធម៌

ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាណនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ ធម៌ជាហេតុក្តី
 ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រាណនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[១១៣] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុ កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវ
 ហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ នឹង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុ កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី

ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវហេតុឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិ-
 បតិធម៌ ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល
 នៃពួកហេតុផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អា-
 រម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម ធ្វើនូវកុសលនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ធ្វើនូវ
 ឈានឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវ
 មគ្គឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា បុគ្គលធ្វើនូវ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិ
 កើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែ
 មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល
 ប្រកបដោយហេតុផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... ដូចដំណើរទី ១

ដែរ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុផង
 ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិនិងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ... ដូចដំណើរទី ១ ដែរ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ
 ក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកហេតុកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវហេតុផង នូវពួក
 សម្បយុត្តកក្នុងផង ឲ្យជាទីគោរព ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី
 ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើនូវហេតុផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ឲ្យជាទីគោរព ។ ធម៌ជា
 ហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ

ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវហេតុផង នូវពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ឲ្យជាទីគោរព ។

[១១៤] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុមុនៗ ជាបច្ច័យ
នៃពួកហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយ
ហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកប
ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី
ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំង
ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ
មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួក
ខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃ
វោទានៈ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គល
កាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង

ប្រកបដោយហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ធម៌ដែល
ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ប្រកប
ដោយហេតុផល ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ដោយអនន្ត-
រប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ផល នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ ។ មូលកធម៌ ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី វារៈ ៣ ក្តី ដូចគ្នានឹងវារៈ ១ ដែរ ។ ធម៌ជា
ហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី
ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
ពួកហេតុមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ
តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
ហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ
តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុផល ដែលប្រកបដោយហេតុ
ផល ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផល ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ

ពួកហេតុមុនៗក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុក្រោយៗផង
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ... ជាបច្ច័យដោយ
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺវារៈ ៣ ក្តី ពួកបច្ច័យ
ក្តី ដូចហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១១៦] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណ-
បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បេ។ ឯបកតុបនិស្ស័យ
គឺពួកហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួកហេតុជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួកហេតុជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ពួកមូលនៃពួកប្រស្នាទាំងពីរនេះ បណ្ឌិត
គប្បីសួរចុះ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បេ។
ឯបកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន ។ បេ។ ញ៉ាំង
សមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ។
អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន ។ បេ។ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ។

សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ប្រស្នាទាំងពីរដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ តាមហេតុនេះ ក្នុងមូលកៈ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុចុះ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តុបនិស្សយ ។ បេ ។ ឯបកត្តុបនិស្សយ គឺពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មូលទាំង ២ បណ្ឌិតគប្បីសួរចុះ ។ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីសួរនូវមូលផងចុះ ។ ពួកហេតុក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកហេតុផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១១៧] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺដូចជាអនន្តរូបប្បច្ច័យដែរ ។

[១១៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនា ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុង ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
 ជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា-
 ខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនា ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកហេតុផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែន
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកហេតុផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១១៧] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺអលោកៈ ជាវិបាក ជា
 បច្ច័យនៃអទោសៈ និងអមោហៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ អលោកៈក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ... ។ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះ
 ចុះ ។ បណ្ឌិតគប្បីកំណត់ជាវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២០] ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១២១] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺបណ្ឌិតគប្បីកំណត់ថា ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យផងចុះ ឯវារៈមាន ៩ (ចប់) គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

[១២២] ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ មានវារៈ ៣ ។

[១២៣] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្ម- យុត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជា បច្ច័យ ដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[១២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១២៥] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ទាំង
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយហេតុ
 តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកបដោយហេតុផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំងប្រកបដោយ
 ហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ តែមិន
 មែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី ទាំង
 ប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុផង ប្រកប
 ដោយហេតុផង ទាំងប្រកបដោយហេតុ តែមិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[១២៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យន័យៈ ចប់

[១២៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ច័យន័យៈ ចប់

[១២៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង

កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

ហេតុសហេតុកុកុកៈ ចប់

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[១២៩] ធម៌ជាហេតុក្តី ប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ
 ផង ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអទោសៈ
 នឹងអមោហៈ អាស្រ័យនូវអលោកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ មោហៈ
 អាស្រ័យនូវលោកៈ ។ បណ្ឌិត គប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ ... ។ ហេតុចេវសហេតុកុកុកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាង
 នោះចុះ មិនមានការធ្វើផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

ឧបោសថសម្រាប់កុំផ្លិច:

[១៣០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
នូវខន្ធ ២ ... ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
ហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ក្តី ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺ
ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
ប្រកបដោយហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ បេ។ គីមហាកូត ៣
អាស្រ័យនូវមហាកូត ១ ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ
នូវពួកមហាកូត ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវ
វត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី

ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌មិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ
 ២ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អា-
 ស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នូវពួក
 មហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អា-
 ស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នូវវត្ថុផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវ
 ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នូវពួកមហាក្ខត

ផង ។

[១៣១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
ដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ
តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជា
ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ តែ
ប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិន
មែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវ
ខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យមានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៣៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ នូវខន្ធ ២ ... ។ បដិសន្ធិមាន
 រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ឯមោហៈមិនមានទេ ។

[១៣៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង

ព្រោះនអាមណប្បច្ច័យ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលមិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... រហូតដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាមណប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ផង នូវពួកមហាក្កតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៣៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាមណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៣៦] ក្នុងនិទានបុណ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនិទានបុណ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានអន្តរាប្បច្ច័យ និងនិទានសមន្តរាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនិទានបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិទានកម្មប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនិទានវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនិទានវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទាននោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៣៧] ក្នុងនិទានបុណ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនិហេតុប្បច្ច័យ
 សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនិទានអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានឈានប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនិទានមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងនិទានវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 និទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

ឯក្នុងនិទានសហជាតវារៈ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[១៣៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌

មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ពីងផ្អែក នឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ៣ ពីងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពីងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែន ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ ហេតុក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ ហេតុ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបពីងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ ... ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងប្រកប ដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺតំណ មានវារៈ ៣ បវត្តិប្បដិសន្ធិ (ចប់) បរិបូណ៌ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៤០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសជ្ឈវារៈ

[១៤១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ច្រឡំនឹងធម៌មិន
មែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោម ចប់

[១៤៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ច្រឡំនឹង
ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ...
ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៤៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

ការរាប់ ២ យ៉ាងដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្ការៈដែរ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៤៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ...
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួក
 កុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ
 ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល នូវពួកកិលេស
 ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាល
 មុន ... នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ថាមិនទៀង ...
 ទោមនស្សក៏កើតឡើង កាលកុសល និងអកុសលរលត់ហើយ វិបាកដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសល

នោះជាអារម្មណ៍ បុគ្គលដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនហេតុកចិត្ត
ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញាណ-
សញ្ញាយតនៈ ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
ឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
បគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធមិនមែនជា
ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញានូវពួកខន្ធមិនមែនជា
ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺនូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ថាមិន
ទៀង ... ទោមនស្ស ក៏កើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ
វិបាកមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល
និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ ពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
ហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញានូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
ដោយហេតុ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ...
នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ថាមិន
ទៀង ... ទោមនស្សក៏កើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ

វិបាកមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល
និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ដោយដ្ឋពាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួក
ខន្ធមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ព្រះនិព្វាន
ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ នូវ
ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ថា
មិនទៀង ... ទោមនស្សក៏កើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល រលត់ហើយ
វិបាកមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និង
អកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ព្រះសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនហេតុអហេតុ-
កចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិ-
វាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ
ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ។

[១៤៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌

មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន
 សមាទានសីល ធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពិចារណា
 នូវពួកកុសលដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ធ្វើនូវឈាន
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផល ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 ធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើងព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ
 គឺអធិបតិធម៌ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ

នៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ក ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកខន្ធដែលមិនមែន ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[១៤៧] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកខន្ធមុនៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួក ខន្ធក្រោយៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ សេចក្តីបង្រួញ នៅសញ្ញានា- សញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺចុតិចិត្ត ដែលមិនមែនជា ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ កវន្តៈដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា កវន្តៈដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃកវន្តៈ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង មិនប្រកបដោយហេតុ ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ

ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អនន្តរហ្សច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្ត-
 រហ្សច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃពួកបញ្ចវិញ្ញាណ ដោយ
 អនន្តរហ្សច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្ត-
 រហ្សច្ច័យ គឺចុតិចិត្ត ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃឧបបត្តិចិត្ត ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អនន្តរហ្សច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ ដោយអនន្តរហ្សច្ច័យ ។

[១៤៨] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយសមនន្តរហ្សច្ច័យ ។
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតហ្សច្ច័យ គឺតំណាមិនមានក្នុងទីនេះទេ មានតែប្រស្នា
 ៧ ប្រការ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញហ្សច្ច័យ គឺមានប្រស្នា ៦ ។ ជា
 បច្ច័យដោយនិស្សយហ្សច្ច័យ គឺមានតែបវត្តិហ្សដិសន្ធិ និងប្រស្នា ៧ តំណ

មិនមានក្នុងទីនេះទេ ។

[១៤៧] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អាម្មណ្យបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន សេចក្តីបង្រៀន
ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ ។ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេចក្តី
ប្រាថ្នា ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នាជា
បច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ
បកត្ថបនិស្ស័យ គឺសទ្ធាជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ សីល ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និង
កាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ សទ្ធា ។ បេ ។ សេចក្តីប្រាថ្នា ជា
បច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺកាយិក-
សុខ ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ

កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ... កោជន ... សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ កោជន សេនា-
 សនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ និងកាយិកទុក្ខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ៍បុរេនិស្ស័យ អនន្តបុរេនិស្ស័យ និងបកត្តបុរេនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបុ-
 និស្ស័យ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវកាយិកសុខ ហើយឲ្យទាន ។ បេ បំបែក
 សង្ឃ កាយិកទុក្ខ ... រដូវ ... កោជន ... បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ
 ហើយឲ្យទាន ។ បេ បំបែកសង្ឃ កាយិកសុខ ។ បេ សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៥០] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេ-
 ជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល
 និងអកុសលរលត់ហើយ វិបាកដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ ក៏កើតឡើង ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យ

នៃពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុថាមិនឡើង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល
 រលត់ហើយ វិបាកដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ក៏កើតឡើង
 ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះជាអារម្មណ៍ បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ
 ព្រមទាំងសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៥១] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយបច្ច័យជា-
 តប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនប្រកបដោយហេតុ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[១៥២] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ

គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ខន្ធក្រោយៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអាសេវ-
 នប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជាបច្ច័យ)
 នៃវោទានៈ គោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ
 ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[១៥៣] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺចេតនា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលមិនមែន
 ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូប ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនា ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែន
 ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ
 ប្រកបដោយហេតុផង ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនាដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
 គឺចេតនាដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបា-
 កក្ខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង នៃពួកកដត្តារូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត គឺចេតនាដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចេតនា ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 កដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៥៤] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិបា-

កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយ
ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[១៥៥] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កតឡើយការហារជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។

[១៥៦] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ គឺពួកឥន្ទ្រិយ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ រូបជីវិតិឥន្ទ្រិយជាបច្ច័យនៃកដត្តារូប ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ
 បទទាំង ៤ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមាន
 វារៈ ៣ ។

[១៥៨] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ
 ៣ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ... បដិសន្ធិ ។

[១៥៩] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនមែន
 ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្ប-

យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួក ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធជា បច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្ប- យុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា បច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិន មែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជា ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ

ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ចាជាត ។ បេយ្យាលៈ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែន ជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប ដោយហេតុផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែ ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំង មិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប ដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ (ក៏ដូចគ្នាដែរ) ។ បុរេជាត គឺនូវ ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោជ្ជញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុ- យតនៈ ... កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួក ខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ (ជា បច្ច័យ) នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន កតឡើយកាហារ (ជាបច្ច័យ) នៃ កាយនេះ រូបជីវិតិន្ទ្រិយជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌

ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិន
 មែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត
 គឺ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង កាលកុសល និងអកុសល
 រលត់ហើយ វិបាកដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ កើតឡើង
 ព្រោះកុសល និងអកុសលនោះ ជាអារម្មណ៍ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ
 តែប្រកបដោយហេតុក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ...
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី
 វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ... ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកប
 ដោយហេតុក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត
 គឺពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជា
 បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធ
 ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី កតឡើយកាលក្តី ជាបច្ច័យ

នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី រូបជីវិតិទ្រ្តិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។

[១៦១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបា- កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥទ្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៦២] ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុផង ដែលមិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
 មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជា
 ហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
 ដោយហេតុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយ
 ហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
 មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន

ប្រកបដោយហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនប្រកប
ដោយហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[១៦៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុង
នសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
ននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[១៦៤] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤
ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[១៦៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិត
គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់
នហេតុសហេតុកទុកៈ ចប់

សប្បច្ច័យទុកៈ
បដិច្ចវារៈ

[១៦៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
ដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-
រូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត
១ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។

[១៦៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកប
ដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**ប្រ្រ័ញ** ។
ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ សេចក្តី**ប្រ្រ័ញ** ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោម ចប់

[១៦៩] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-សមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ... ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីបង្រៀន ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[១៧៣] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ចុយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជាន-រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាកូត ១ ... ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

[១៧៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ចុយ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។
បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។ ក្នុងវារៈទាំងអស់ មានប្រស្នាតែមួយគត់ ។

បញ្ញាវារៈ

[១៧៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ជាបច្ចុយនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១៧៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ជាបច្ចុយនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ចុយ ដោយអារម្មណប្បច្ចុយ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សមាទានសីល

ឧបោសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសល ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណានូវឈាន
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល នូវ
 ពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ ... ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន នូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស
 កើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោត-
 ធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលដែលប្រកបដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ
 ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ និង
 អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវ
 ឥទ្ធិវិធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិន
 មែនជាបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយបច្ច័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជា-

តាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ធ្វើ
 នូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ...
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវ
 ផលឲ្យជាទីគោរព ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយបច្ច័យ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើងព្រោះ
 ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិ-
 បតិធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
 ពួកចិត្តសម្ពុជ្ជានុបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណា ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយបច្ច័យដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានបញ្ញា ២ ជាមូលនៃឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ជាបច្ច័យដោយអវិគ-
 តប្បច្ច័យ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានបញ្ញាមួយ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យ
 ទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៨០] ធម៌ដែលប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយបច្ច័យដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៨១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងនឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៨២] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនិទានអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 និទានសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 និទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តី**បង្រៀញ** ... ក្នុងនិទានសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិទានត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៨៣] ក្នុងនិទានអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនិទានហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនិទានអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តី
បង្រៀញ ... ក្នុងនិទានឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិទានបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ សេចក្តី**បង្រៀញ** ... ក្នុងនិទានវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បណ្ឌិត
 គប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សប្បច្ចយទុកៈ ចប់

សង្ខតទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨៤] សង្ខតធម៌ (ធម៌ដែលមានបច្ច័យតាក់តែង) អាស្រ័យនូវ
 សង្ខតធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជានុរូប
 ក្តី អាស្រ័យនូវសង្ខតក្ខន្ធ ១ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុជានុរូប កដត្តារូប និង
 ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ សប្បច្ច័យទុក្ខៈ ដូចទុក្ខៈនេះដែរ
 បណ្ឌិតគប្បីធ្វើនូវទុក្ខៈនេះ ឲ្យដូចសប្បច្ច័យទុក្ខៈចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេង
 គ្នាទេ ។

សង្ខតទុក្ខៈ ចប់

សនិទស្សនទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៨៥] អនិទស្សនធម៌ (ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយការឃើញ) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបជាអនិទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ខន្ធ ៣ ក្តី កដត្តារូបជាអនិទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវ អនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវ វត្ថុ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូបជាអនិទស្សនៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ សនិទស្សនធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយការ ឃើញ) អាស្រ័យនូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូបជាសនិទស្សនៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអនិទស្សនៈ ក្នុង ខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាសនិទស្សនៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ សនិទស្សនធម៌ក្តី អនិទស្សនធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត- សមុជ្ជានរូបជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុជ្ជានរូបជាសនិទស្សនៈ និង អនិទស្សនៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។

[១៨៦] អនិទស្សនធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ។

[១៨៧] អនិទស្សនធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាអនិទស្សនៈក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... មហាក្កត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ នូវមហាក្កត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាអនិទស្សនៈ និងឧបាទារូប អាស្រ័យ នូវពួកមហាក្កត ។ សនិទស្សនធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើត ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធជាអនិទស្សនៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសនិទស្សនៈ និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ។ សនិទស្សនធម៌ក្តី អនិទស្សនធម៌ក្តី អាស្រ័យ នូវអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈ និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យគ្រប់បច្ច័យ ទាំងអស់ចុះ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបា-

កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[១៨៧] អនិទេស្សនធម៌ អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទេស្សនៈក្តី អា-
ស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទេស្សនៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃ
អហេតុកប្បជិសន្តិ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត
១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាអនិទេស្សនៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវ
ពួកមហាក្ខត ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ឧតុសមុដ្ឋាន របស់ពួកអសញ្ញ-
សត្វ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សនិទេស្សនធម៌
អាស្រ័យនូវអនិទេស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបជាសនិទេស្សនៈ អាស្រ័យនូវពួកអហេតុកក្ខន្ធ ជាអនិទេស្សនៈ ក្នុង
ខណៈនៃបជិសន្តិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនៈ កដត្តារូបនិងឧបាទារូប
អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧតុសមុដ្ឋាន ...
កដត្តារូបជាសនិទេស្សនៈ និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត របស់ពួក

អសញ្ញាសត្វ ។ សនិទស្សនធម៌ក្តី អនិទស្សនធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនិ-
 ទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប ជា
 សនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈ អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនៈ
 នូវខន្ធ ២ ... អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ពាហិរ ...
 អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូបជាសនិទស្សនៈ និងអនិទស្សនៈ
 និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខតរបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បច្ច័យទាំង
 អស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បាយត្រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនលោត្តប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តី**បង្រួញ** ... ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

បច្ចុយវារៈ

[១៧៣] អនិទស្សនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបជាអនិទស្សនៈក្តី ពឹងផ្អែក
 នឹងអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុពឹងផ្អែកនឹង
 ពួកខន្ធ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្កត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប
 ជាអនិទស្សនៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្កត ពួកអនិ-
 ទស្សនក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ឯប្រស្នា ២ ក្រៅនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។

[១៧៤] អនិទស្សនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ គឺនឹងអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ ... នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ
 កាយវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៣ ។

អនុលោម ចប់

[១៧៦] អនិទស្សនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាអនិទស្សនៈក្តី ពឹង
 ផ្អែកនឹងអហេតុក្ខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនៈ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃ
 អហេតុក្ខន្ធដិសន្ធិ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 ចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពួកអហេតុក្ខន្ធ ជា

អនិទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហាៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង
 វត្ថុផង ។ ឯប្រស្នាទាំង ២ ក្រៅនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[១៧៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

ឯនិស្សយវារៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះដែរ ។

សំសជ្ឈវារៈ

[២០០] អនិទស្សនធម៌ ច្រឡំនឹងអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ជាអនិទស្សនៈ នឹងខន្ធ ២ ...

មានបដិសន្ធិដែរ ។

[២០១] អនិទស្សនធម៌ ប្រឡំនឹងអនិទស្សនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បទទាំងអស់បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ មួយអន្លើដោយការ រាប់នូវសប្បច្ច័យៈទាំងឡាយ យ៉ាងនេះចុះ ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[២០២] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអនិទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្ត- សមុដ្ឋានរូបជាអនិទស្សនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក អនិទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃ សនិទស្សនធម៌ផង នៃអនិទស្សនធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអនិ- ទស្សនហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា សនិទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិ- សន្ធិ ... ។

[២០៣] សនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអារម្ម- ណប្បច្ច័យ គឺនូវសនិទស្សនរូប ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ដោយ ទិព្វចក្ខុ ... រូបាយតនៈជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួក

សនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាណាណា បុព្វេនិវាសា-
 នុស្សតិញ្ញាណា និងអនាគតំសញ្ញាណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សន-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺទាន ... សីល ...
 ឧបាសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសល ដែល
 ធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណានូវឈាន ពួក
 ព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវ
 ព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ
 និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេស
 ដែលលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាល
 មុន ... នូវចក្ខុ ... នូវកាយ នូវពួកសំឡេង នូវវត្ថុ ... នូវពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ
 ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង
 នូវចិត្តរបស់បុគ្គលដែលប្រកបដោយអនិទស្សនចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ
 អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ សទ្ធាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាណាណា
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និង
 អនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២០៤] សនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអធិប-

តិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវអនិទស្សនរូប ឲ្យជា
 ទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវរូបនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អា-
 រម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកម្មនោះ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ... នូវពួកកុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញ
 អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើ
 នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និង
 ផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ជាអនិ-
 ទស្សនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
 អនិទស្សនៈផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិ-
 ទស្សនធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌
 ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ផង នៃ
 អនិទស្សនធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២០៥] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអនន្ត-
 រហ័សច្ច័យ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអនិទស្សនក្ខន្ធក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរហ័សច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រភូ គោត្រភូ (ជា
 បច្ច័យ) នៃមគ្គ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ
 ដោយអនន្តរហ័សច្ច័យ ។

[២០៦] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយសមនន្ត-
 រហ័សច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។

[២០៧] សនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យុបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បេយ
 ឯបកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលប្រាថ្នានូវវណ្ណសម្បទា ទាន ... សីល ... ធ្វើ
 ឧបោសថកម្ម វណ្ណសម្បទាជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេយ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណ្យុបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បេយ ឯ
 បកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន ។ បេយ ញ៉ាំង
 សមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេយ អា-
 ស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេយ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេយ

សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២០៨] សនិទេស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវសនិទេស្សនរូប ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ រូបាយតនៈជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្សនធម៌ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សនិទេស្សនធម៌ក្តី អនិទេស្សនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត គឺរូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២០៩] អនិទេស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្សនធម៌ ជា

បច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួក
 អនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ផង នៃ
 អនិទស្សនធម៌ផង ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួកអនិ-
 ទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនកាយ និងអនិទស្សនកាយនេះ ដែលកើត
 មុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[២១០] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអាសេ-
 វនប្បច្ច័យ គឺមុន ... ។

[២១១] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអនិទស្សនចេតនា ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអនិទស្សនៈផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺអនិទស្សនចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក
 វិបាកក្ខន្ធ ជាអនិទស្សនៈផង នៃពួកកដត្តានុរូប ជាអនិទស្សនៈផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ អនិ-
 ទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ផង នៃអនិទស្សនធម៌ផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ
 ចុះ ។

[២១២] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយវិបា

កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ... ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 កតទ្បិញ្ញាហារ បណ្ឌិតគប្បិធ្វើក្នុងវារៈទាំង ៣ ចុះ ។ ... ជាបច្ច័យដោយ
 តន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ រូបជីវិតន្ត្រិយ (បណ្ឌិតគប្បិធ្វើ) ក្នុងវារៈ
 ទាំង ៣ ចុះ ។ ... ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ... ជា
 បច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ... ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។

[២១៣] អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺ
 ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអនិទស្សនៈ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួក
 កដត្តារូប ជាអនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវត្ថុ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 បុរេជាត គឺចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអនិ-
 ទស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌
 ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាសនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ បច្ចាជាត គឺ

ពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ផង នៃអនិ-
 ទស្សនធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតនិងបច្ឆាជាត ។
 សហជាត គឺពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិ-
 ទស្សនៈ និងជាអនិទស្សនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ឯ
 បច្ឆាជាត គឺពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនកាយ និងអនិទស្សន-
 កាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៤] សនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 គឺ (បុគ្គល) នូវសនិទស្សនរូប ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង
 បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ រូបាយតនៈជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្រ្តីយ ។ សហជាត
 គឺអនិទស្សនក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា
 អនិទស្សនៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សេចក្តីបង្រួញ រហូតដល់
 ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ...
 ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ សទ្ធាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃសោតវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ដោយ

អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអនិទេស្សនកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតទ្បិដ្ឋាវហារ ជាបច្ច័យនៃអនិ-
ទេស្សនកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ឯរូបជីវិតិន្រ្ទិយជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប
ជាអនិទេស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិ-
ទេស្សនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និង
តន្រ្តិយ ។ សហជាត គឺពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាសនិទេស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកមហាក្កត ជា
បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនៈ ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ... ឧតុសមុដ្ឋាន ... ពួកមហាក្កត
របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆា-
ជាត គឺពួកអនិទេស្សនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ កតទ្បិដ្ឋាវហារ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនកាយនេះ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ឯរូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូបជាសនិទេស្សនៈ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ អនិទេស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទេស្សនធម៌ផង នៃអនិ-
ទេស្សនធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ
និងតន្រ្តិយ ។ សហជាត គឺអនិទេស្សនក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសនិទេស្សនៈ និងជាអនិទេស្សនៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកមហាក្កតជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាសនិទេស្សនៈ និងជាអនិទេស្សនៈ ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ដោយ

អត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុជ្ឈាន ... ឧតុសមុជ្ឈាន ... ពួកមហាក្កត
 របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសនិទស្សនៈ និងជាអនិ-
 ទស្សនៈ និងពួកឧបាទារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សនិទស្សនធម៌ក្តី អនិ-
 ទស្សនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេ-
 ជាត គឺរូបាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកអនិទស្សនក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 រូបាយតនៈក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 ជាបច្ច័យដោយនត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 អវិតតប្បច្ច័យ ។

[២១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ

៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[២១៦] សនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អនិទស្សនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសនិទស្សនធម៌ផង នៃអនិទស្សនធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ សនិទស្សនធម៌ក្តី អនិទស្សនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអនិទស្សនធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង

នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥
 ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[២១៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តី**បង្រៀញ** ... ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ចប់

[២១៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង

បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សនិទស្សនទុកៈ ចប់

សប្បដិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២០] សប្បដិយធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយការប៉ះពាល់)
 អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត
 ២ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ដែលជាសប្បដិយៈ (មហាក្ខត) ១ អា-
 ស្រ័យនូវមហាក្ខត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូបដែលជាសប្បដិយៈ កដត្តារូប
 និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខតដែលជាសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ និង
 រសាយតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈ ។ អប្បដិយធម៌ (ធម៌ដែលមិន
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់) អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺអាបេធាតុ អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ដែលជាសប្បដិយៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូបដែលជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
មហាកុតជាសប្បដិយៈ អាបេធាតុ ឥត្តិន្ទ្រិយ និងកតទ្យិន្តិរាហារ អាស្រ័យ
នូវផោដ្ឋពាយតនៈ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសប្ប-
ដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាកុត ២ ក្តី អាបេធាតុក្តី
អាស្រ័យនូវមហាកុត ១ ជាសប្បដិយៈ នូវមហាកុត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
មហាកុតជាសប្បដិយៈ ចក្ខុយតនៈ រសាយតនៈ អាបេធាតុ ឥត្តិន្ទ្រិយ
និងកតទ្យិន្តិរាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋពាយតនៈ ។ អប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ
នូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអប្បដិយៈ នូវខន្ធ
២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវ
វត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវ
អាបេធាតុ ឥត្តិន្ទ្រិយ និងកតទ្យិន្តិរាហារ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ។ សប្ប-
ដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាអប្បដិយៈ ពួកមហាកុត
ជាសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបជាសប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ចក្ខុយតនៈ
និងផោដ្ឋពាយតនៈ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយ-
ធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ

៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ជាអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសប្បដិយៈ និងជាអប្ប-
 ដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 ចក្ខុយតនៈ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ឥត្តិន្រ្ទិយ និងកតឡិដ្ឋារាហារ អាស្រ័យនូវ
 អាបេធាតុ ។ សប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ផង នូវអប្បដិយធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាសប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង មហាក្ខត ២
 អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ជាសប្បដិយៈផង នូវអាបេធាតុផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ
 នូវពួកមហាក្ខត ជាសប្បដិយៈផង នូវអាបេធាតុផង ចក្ខុយតនៈ និងរសា-
 យតនៈ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង នូវអាបេធាតុផង ។ អប្បដិយធម៌
 អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ផង នូវអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាសប្បដិយៈ
 ផង នូវពួកមហាក្ខតផង កដត្តារូបជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជា
 អប្បដិយៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង នូវ
 អាបេធាតុផង ឥត្តិន្រ្ទិយនិងកតឡិដ្ឋារាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋព្វាយតនៈផង
 នូវអាបេធាតុផង ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវសប្ប-
 ដិយធម៌ផង នូវអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ

ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជា
 អប្បដិយៈផង នូវពួកមហាកុតផង កដត្តារូបជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាអប្បដិយៈផង នូវពួកមហាកុតផង ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបា-
 ទារូប អាស្រ័យនូវផោដ្ឋពាយតនៈផង នូវអាបេធាតុផង ចក្ខុយតនៈ
 រសាយតនៈ ឥត្តិទ្រិយ និងកតឡិង្ការាហារ អាស្រ័យនូវផោដ្ឋពាយតនៈផង
 នូវអាបេធាតុផង ។

[២២១] អប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអប្បដិយៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[២២២] សប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ និងពួកកដត្តារូប បណ្ឌិតគប្បីវៀរ ។ ព្រោះ
 អនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ និងសហជាតប្បច្ច័យ គឺមហាកុតទាំងអស់
 បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។

[២២៣] ... ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមហាកុត ២ អាស្រ័យនូវ
 មហាកុត ១ ជាសប្បដិយៈ នូវមហាកុត ២ ... ។ អប្បដិយធម៌ អាស្រ័យ
 នូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺអាបេធាតុ អា-
 ស្រ័យនូវពួកមហាកុត ជាសប្បដិយៈ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី
 អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺ

មហាក្សត ២ ក្តី អាបោធាតុក្តី អាស្រ័យនូវមហាក្សត ១ ជាសប្បដិយៈ នូវ
 មហាក្សត ២ ... ។ អប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអប្បដិយៈ នូវខន្ធ
 ២ ... វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវ
 វត្ថុ ។ សប្បដិយធម៌អាស្រ័យនូវអប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺពួកមហាក្សត ជាសប្បដិយៈ អាស្រ័យនូវអាបោធាតុ ពួក
 មហាក្សត ទាំងក្នុងទាំងក្រៅនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ សប្បដិយធម៌ អា-
 ស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ផង នូវអប្បដិយធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺមហាក្សត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្សត ១ ជាសប្បដិយៈផង
 នូវអាបោធាតុផង ។ ព្រោះនិស្សយប្បច្ច័យ និងអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 សម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង

អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[២២៥] សប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវអប្បដិ-
យធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូប
ជាអប្បដិយៈក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ជាអប្បដិយៈ នូវខន្ធ ២ ...
វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវ
វត្ថុ ចិត្តសមុជ្ជានរូប ជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវ
អាបេធាតុ ឥត្តិន្ទ្រិយ និងកតឡើង្ការហារ អាស្រ័យនូវអាបេធាតុ ពាហិរ ...
អាហារសមុជ្ជាន ... ឧតុសមុជ្ជាន ... កដត្តារូបជាអប្បដិយៈ និងឧបាទារូប អា-
ស្រ័យនូវអាបេធាតុរបស់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
ឧទ្ធច្ចៈ ។ អប្បដិយមូលកៈ និងបញ្ញា ២ ប្រការក្រៅនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ
វារៈ ៣ ក្នុងតំណ និងបញ្ញា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ មហាក្កតទាំងអស់ ទាំងខាង
ក្នុងខាងក្រៅ បណ្ឌិតដឹងហើយគប្បីធ្វើចុះ ។

[២២៦] សប្បដិយធម៌ អាស្រ័យនូវសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ ។ គឺសេចក្តីបង្រួញទាំងអស់ ។ ព្រោះនោវិគ-
តប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[២២៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[២២៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

ឯសហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[២៣០] សប្បដិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសប្បដិយធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ អប្បដិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអប្បដិយធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាអប្ប-
 ដិយៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអប្បដិយៈ នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាអប្បដិយៈ កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងអាបោធាតុ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ឥត្តិន្រ្ទិយ និងកតឡើងរាហារ ពឹងផ្អែកនឹងអាបោធាតុ ពួកខន្ធជា

អប្បជ័យៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បញ្ហា ៥ យ៉ាង ដ៏សេសសល់ ប្រហែលគ្នា
នឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២៣១] អប្បជ័យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសប្បជ័យធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ
ពឹងផ្អែកនឹងកាយានៈ ។ អប្បជ័យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអប្បជ័យធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជា
អប្បជ័យៈ នឹងខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធជាអប្បជ័យៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ អប្បជ័យធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសប្បជ័យធម៌ផង នឹងអប្បជ័យធម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
ដែលច្រឡំដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុយានៈផង ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹង
ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយកាយវិញ្ញាណផង នឹងកាយានៈផង ។ ព្រោះ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[២៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ឯការរាប់នូវបច្ចុប្បន្នៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះ

ចុះ ។

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។ ឯក្នុងសំសដ្ឋវារៈ ក្នុង
បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ សេចក្តីបង្រៀន ។ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ
មានបញ្ញាតែ ១ គត់ ។ វារៈទាំង ២ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៣៣] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
គឺពួកហេតុជាអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបជាអប្បដិយៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិ ។ អប្បដិយធម៌
ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាអប្បដិយៈ ជា
បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិ-
សន្ធិ ... ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[២៣៤] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ...
ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ
ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធជាសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃការ

ពិចារណានូវឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ធ្វើឧបោសថកម្ម ពិចា-
 រណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណានូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ
 ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា
 នូវគោត្រភូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែល
 សង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន
 នូវវត្ថុ ... នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបោធាតុ ... នូវកតឡឡិដ្ឋា-
 រហារ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកប
 ដោយអប្បដិយចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ
 ឥទ្ធិវិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៣៥] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ធ្វើនូវ
 ពួកផោដ្ឋព្វៈឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង ព្រោះ

ធ្វើនូវពួកជោដ្ឋព្វៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ អប្បដិយធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ...
 ឧបាសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះឲ្យជាទីគោរព ... នូវពួកកុសលដែលធ្លាប់
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ធ្វើនូវឈាន ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ...
 ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ... ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និង
 ផល ដោយអធិបតិប្បច័យ នូវវត្ថុ ... នូវឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ
 អាបេធាតុ ... ធ្វើនូវកតឡើងរាហារ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវធម៌នោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯ
 សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ជាអប្បដិយៈជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈផង ដោយអធិបតិប្បច័យ ។ អប្បដិយធម៌
 ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច័យ គឺអធិបតិធម៌ ជាអប្បដិយៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈ ដោយអធិបតិប្បច័យ ។
 អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង ដោយ
 អធិបតិប្បច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ជាអប្បដិយៈ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ និង
 ជាអប្បដិយៈផង ដោយអធិបតិប្បច័យ ។

[២៣៦] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអន្តរប្បច័យ

គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធមុនៗ ... ។ បេ ។ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្ត-
ប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយសមនន្ត-
ប្បច្ច័យ ។

[២៣៨] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។
ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៣៩] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្ស័យ និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ
បកត្តុបនិស្ស័យ គឺ (បុគ្គល) នូវរដូវ ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយ
ឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ រដូវ ... សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។
នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
អប្បដិយធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្តុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល
អាស្រ័យនូវសទ្ធាហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ ។ នូវ
កាយិកសុខ ... នូវកាយិកទុក្ខ ... បុគ្គលអាស្រ័យនូវកោជន ហើយឲ្យទាន
។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ កោជន ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃ
ផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៤០] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជា-

តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវវត្ថុ ... នូវ ឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបោធាតុ ... នូវកពឡឺង្ការាហារ ថាមិន ទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួក អប្បដិយក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេ- ជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ គឺចក្ខុយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ផោដ្ឋព្វាយតនៈក្តី វត្ថុក្តី ជា បច្ច័យនៃពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៤១] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ចាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយកាយនេះដែល កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយនេះ ដែល

កើតមុន ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ ឯមូលនៃបច្ច័យទាំងពីរ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ
ចុះ ។

[២៤២] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអាសេវា-
នប្បច្ច័យ គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធមុនៗ ... វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយ
អាសេវានប្បច្ច័យ ។

[២៤៣] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអប្បដិយចេតនា ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺអប្បដិយចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក
វិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកកដត្តារូបជាអប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អប្ប-
ដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអប្បដិយចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបជាសប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺអប្បដិយចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គ នៃពួក
កដត្តារូបជាសប្បដិយៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
សប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
និងនានាខណិកៈ ។ បេ។

[២៤៤] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
គឺវិបាកជាអប្បដិយៈ ... មានវារៈ ៣ ។

[២៤៥] អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអាហារ-
 ប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារ ជាអប្បដិយៈជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
 ពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ជាអប្បដិយៈផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ កតឡឺង្ការាហារ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយកាយនេះ ដោយអាហារ-
 ប្បច្ច័យ ។ ឯប្រស្នាទាំង ២ ដ៏សេស និងបដិសន្ធិ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ
 កតឡឺង្ការាហារ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុងប្រស្នាទាំង ២ ត្រង់ខាងចុងបំផុតចុះ ។

[២៤៦] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 គឺចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ជីវិតិន្ទ្រិយ ក្នុងវារៈទាំង ៣ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើត្រង់ខាងចុងបំផុតចុះ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 អប្បដិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺចក្ខុន្ទ្រិយក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ កាយិន្ទ្រិយក្តី
 កាយវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[២៤៧] ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ។

[២៤៨] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយវិប្ប-

យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុ-
 វិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត និងបច្ចាជាត ។ សហជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធជាអប្ប-
 ដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ
 នៃអប្បដិយកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌
 ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បច្ចាជាត ។ សហជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាសប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបច្ចាជាត
 គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្ប-
 ដិយធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ចាជាត ។
 សហជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ
 និងជាអប្បដិយៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯ
 បច្ចាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២៤៩] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ប្រស្នាទី ១ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃអប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកមហាក្កត ជាសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃអាបោធាតុ ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ពួកមហាក្កត ជាសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជា អប្បដិយៈ ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ផោដ្ឋពាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃឥន្ទ្រិយ និងកតឡ្យង្គារាហារ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពាហិរ ... អាហារសមុដ្ឋាន ឧតុសមុដ្ឋាន របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ ឯបុរេជាត ... គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវពួកផោដ្ឋព្វៈ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបា- យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋពាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺមហាក្កត ១ ជាសប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃមហាក្កត ២ ផង នៃអាបោធាតុផង ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺអប្បដិយក្ខន្ធន្ត ១ (នៃខន្ធ) ៣ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវវត្ថុ ...

នូវតត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាបោធាតុ ... នូវកតឡិដ្ឋាវហារ ថា
 មិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយកាយនេះ
 ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កតឡិដ្ឋាវហារ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយកាយ
 នេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាអប្បដិយៈ
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្រ្ទិយ ។ សហជាត
 គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាសប្បដិយៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ អាបោធាតុ ជាបច្ច័យនៃពួកមហាក្កត ជា
 សប្បដិយៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ អាបោធាតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ជាសប្បដិយៈ ពួកកដត្តារូប និងពួកឧបាទារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ អាបោធាតុ
 ជាបច្ច័យនៃចក្ខុយតនៈ និងផោដ្ឋព្វាយតនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពាហិរ ...
 អាហារសមុដ្ឋាន ឧតុសមុដ្ឋាន របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។ បច្ឆាជាត គឺពួក
 ខន្ធជាអប្បដិយៈ ជាបច្ច័យនៃកាយ ជាសប្បដិយៈនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ កតឡិដ្ឋាវហារ ជាបច្ច័យនៃកាយ ជាសប្បដិយៈនេះ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតិន្រ្ទិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសប្បដិយៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌
 ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្រ្ទិយ ។
 សហជាត គឺអប្បដិយក្ខន្ធ ១ នៃខន្ធ ៣ ជាសប្បដិយៈ និងជាអប្បដិយៈ ...

ដូចបដិច្ចវារៈដែរ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកអប្បដិយក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ កតទ្យុត្តិរាហារ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយកាយ និងអប្បដិយកាយ
 នេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូបជីវិតទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ជាសប្បដិយៈ
 និងជាអប្បដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺដូចបដិច្ចវារៈដែរ រហូតដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួក
 អប្បដិយក្ខន្ធក៏ ពួកមហាក្ខតក៏ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ជាអប្បដិយៈ ... ដូច
 បដិច្ចវារៈដែរ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែល
 ប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី នៃខន្ធ ៣ ... ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណក្តី កាយាយតនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺដូចបដិច្ចវារៈ
 ដែរ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះ
 ចុះ ។

អនុលោម ចប់

[២៥១] សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃអប្បដិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌
 ផង នៃអប្បដិយធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអប្បដិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហា-
 រប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 សប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ អប្បដិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិយ-
 ធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 អប្បដិយធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 សប្បដិយធម៌ក្តី អប្បដិយធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសប្បដិយធម៌ផង នៃអប្បដិ-
 យធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[២៥២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុង
 នអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[២៥៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[២៥៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីរាប់
 ចុះ ។ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច័យានុលោម ចប់

សប្បដិយទុកៈ ចប់

រូបិទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៥៥] រូបិធម៌ (ធម៌ដែលមានរូប) អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ នូវ
 មហាក្ខត ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
 មហាក្ខត ។ អរូបិធម៌ (ធម៌ដែលមិនមានរូប) អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
កដត្តារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ អរូបិធម៌ អាស្រ័យនូវអរូបិធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអរូបិក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ
២ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។ រូបិធម៌ អាស្រ័យនូវអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូបអាស្រ័យនូវពួកអរូបិក្ខន្ធ មានបដិសន្ធិ
ដែរ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអរូបិក្ខន្ធ ១
នូវខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។ រូបិធម៌ អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ផង នូវ
អរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
នូវពួកអរូបិក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ អរូបិធម៌
អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ផង នូវអរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអរូបិក្ខន្ធ ១ ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
នូវខន្ធ ២ ... ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវរូបិធម៌ផង នូវអរូបិធម៌
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអរូបិក្ខន្ធ ១
ផង នូវវត្ថុផង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវខន្ធ ២ ... កដត្តារូប អាស្រ័យ
នូវពួកអរូបិក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[២៥៧] រូបិធមិ អាស្រ័យនូវរូបិធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ អរូបិធមិ អាស្រ័យនូវអរូបិធមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអរូបិក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ
 នូវខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុ-
 កប្បដិសន្ធិ ។ មានបញ្ញា ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ តែបណ្ឌិតគប្បីកំណត់
 ថាជាអហេតុកៈដូច្នោះចុះ ។

[២៥៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចុនីយៈ ចប់

[២៥៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចុនីយៈ ចប់

[២៦០] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 សហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

ឯសហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[២៦១] រូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺមហាក្ខត ១ ... ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ អរូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មានបដិសន្ធិ
 ដែរ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺអរូបិក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពីងផ្អែកនឹងពួក
មហាកុត មានបដិសន្ធិដែរ ។ ប្រស្នាដ៏សេស និងបវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិត
គប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ ។

[២៦២] អរូបិធម៌ ពីងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអា-
រម្មណប្បច្ច័យ គឺចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពីង
ផ្អែកនឹងកាយយតនៈ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ មានបដិសន្ធិដែរ ។
អរូបិធម៌ ពីងផ្អែកនឹងអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
នឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ... នឹងខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។ អរូបិធម៌ ពីងផ្អែក
នឹងរូបិធម៌ផង នឹងអរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ពីងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុ-
យតនៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ដែលប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ ... ខន្ធ ៣ ពីង
ផ្អែកនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តី**បង្រៀនញ** ។

[២៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តី
បង្រៀនញ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ

៣ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[២៦៤] រូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺមហាកុត ១ ... មហាកុត ១ របស់ពួកអសញ្ញាសត្វ ... ។
អរូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺចក្ខុ-
វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ
ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។ រូបិធម៌ក្តី
អរូបិធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
បវត្តិប្បដិសន្ធិ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើច្ចៈ ។ អរូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអរូបិធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ... មោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ រូបិធម៌ ពឹងផ្អែក
នឹងអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកអរូបិក្ខន្ធ មានបដិសន្ធិដែរ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ពឹងផ្អែក
នឹងអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។

រូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ផង នឹងអរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកអរូបិក្ខន្ធផង និងពួក
 មហាកុតផង មានបដិសន្ធិដែរ ។ អរូបិធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ផង នឹង
 អរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ១ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុយតនៈផង ខន្ធ ២ ... ដែល
 ប្រកបដោយកាយវិញ្ញាណ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុ
 ផង ខន្ធ ២ ... មោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងរូបិធម៌ផង នឹង
 អរូបិធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអហេតុក្ខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង ខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកអរូបិក្ខន្ធផង និងពួកមហាកុតផង មានបដិសន្ធិដែរ ។

[២៦៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

នឃានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[២៦៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្រៀន** បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យដូចគ្នាចុះ ។ ... ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[២៦៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យដូចគ្នាចុះ ... ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ សេចក្តី**បង្រៀន** ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

ឯនិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសង្ខារៈ

[២៦៨] អរូបិធម៌ប្រឡំនឹងអរូបិធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គីខន្ធ ៣ ប្រឡំនឹងអរូបិក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិដែរ ។

[២៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ បច្ចនីយៈក្តី វារៈ ៣ ក្តី ការរាប់ក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ទាំងអស់នេះ បណ្ឌិតប្បវ្រ្មយ៉ាងនេះចុះ មានបញ្ញាតែ ១ ប៉ុណ្ណោះទេ ។

បញ្ញាវារៈ

[២៧០] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកអរូបិហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន បដិសន្ធិដែរ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក អរូបិហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិ ដែរ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ផង នឹងអរូបិធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអរូបិហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នឹងពួកចិត្តសម្មដ្ឋានរូប ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិដែរ ។

[២៧១] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ឥត្តិន្រ្ទិយ បុរិសិន្រ្ទិយ ជីវិតិន្រ្ទិយ អាណាណាតុ ... នូវ កតទ្បិណ្ឌារហារ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃ ចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយ- វិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួករូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ ឥទ្ធិវិធាណា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺទាន ... សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ហើយពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ អំពីមគ្គ ... ហើយពិចារណានូវផល ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ... នូវពួកអរូបិក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយអរូបិចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិធិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៧២] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ធ្វើនូវកតឡើងរាហារ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ធ្វើនូវវត្ថុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ព្រះនិព្វាន

ជាបច្ច័យនៃមគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បុគ្គលធ្វើនូវពួកអរូបិក្ខន្ធ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ ... រាគៈកើតឡើងទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជា-
 តាធិបតិ គឺអរូបិធម៌ ជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអរូបិធម៌ ជាអធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្បជានុរូប
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ផង នៃអរូបិធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអរូបិធម៌ ជាអធិបតិ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកអរូបិក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធក្រោយៗ ផង នៃផលសមាបត្តិផង
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ តំណាមិនមានក្នុងទីនេះទេ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ
 មានបញ្ញា ៧ ឯតំណាមិនមានក្នុងទីនេះទេ ។

[២៧៤] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ្យេ និងបកតុបនិស្សយ្យេ ។ បេ ។ ឯបកតុបនិស្សយ្យេ
 គឺ (បុគ្គល) នូវរដូវ ... នូវកោជន ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ
 ទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ រដូវ កោជន សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។

នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាតិ អនន្តបុរេជាតិ និងបកត្តបុរេជាតិ ។ បេ ឯបកត្តបុរេជាតិ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន ... នូវសីល ... ។ បេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវកាយិកទុក្ខ ហើយឲ្យ ទាន ។ បេ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ កាយិកទុក្ខ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៥] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយបុរេជាតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។ អារម្មណ៍បុរេជាតិ គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវកតត្ថិដ្ឋិរាហារ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ជយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯ វត្ថុបុរេជាតិ គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធ ដោយ បុរេជាតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៦] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយបច្ចាជាតិប្បច្ច័យ បាន ដល់ បច្ចាជាតិ គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ បច្ចាជាតិប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ មុនៗ ... ។

[២៧៨] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអរូបិចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺអរូបិចេតនា ជា បច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ អរូបិចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា- ខណិកៈ គឺអរូបិចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ផង នៃអរូបិធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺអរូបិចេតនា ជាបច្ច័យនៃសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា- ខណិកៈ គឺអរូបិចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមាន វារៈ ៣ ។

[២៨០] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺ កតទ្បិញ្ញាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជា បច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[២៨១] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺរូប- ជីវិតិឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ ជា

បច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ កាយិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។
 អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។
 រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ
 ក្តី ចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយ
 ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ កាយិន្ទ្រិយក្តី ... ។

[២៨២] អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[២៨៣] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ សហជាត នឹងបុរេជាត ។ សហជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺចក្ខុវិញ្ញាណ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌
 ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត នឹងបច្ចាជាត ។
 សហជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកដត្តានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែល
 កើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[២៨៤] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺមហាក្ខត ១ ... រហូតដល់ ពួកអសញ្ញាសត្វ កតទ្បិញ្ញាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិតន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ ជា បច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃ បដិសន្ធិ ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវកតទ្បិញ្ញាហារ ថា មិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ដោយទិព្វចក្ខុ ... ដោយទិព្វសោតធាតុ ... រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអរូបិក្ខន្ធ ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺអរូបិក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ អរូបិ- ធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ចា- ជាត ។ សហជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ អត្តិប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯបច្ចាជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធ ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃ រូបិធម៌ផង នៃអរូបិធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺអរូបិក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃ ខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុង

ខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហ-
 ជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធក្តី មហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធក្តី កតឡឺង្ការាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 កាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកអរូបិក្ខន្ធក្តី រូបជីវិតិទ្រិយក្តី
 ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយចក្ខុវិញ្ញាណក្តី ចក្ខុយតនៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... អរូបិក្ខន្ធ ១ ដែលប្រកប
 ដោយកាយវិញ្ញាណក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ
 ២ ... អរូបិក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ ខន្ធ ២ ... ។ ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 វិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[២៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោម ចប់

[២៨៦] រូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ អរូបិធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃរូបិធម៌ផង នៃអរូបិធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃរូបិធម៌ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ រូបិធម៌ក្តី អរូបិធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអរូបិធម៌
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៨៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[២៨៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ៣ ដូច
គ្នា ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[២៨៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ... ក្នុង
អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

រូបិទុកៈ ចប់

លោកិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៩០] លោកិយធម៌ អាស្រ័យនូវលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវលោកិ-
យក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួក
ខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាកុត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានុប កដត្តានុប ឧបាទានុប
អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ។ លោកុត្តរធម៌ អាស្រ័យនូវលោកុត្តរធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ នូវ
ខន្ធ ២ ... ។ លោកិយធម៌ អាស្រ័យនូវលោកុត្តរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ។ លោកិយ-
ធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវលោកុត្តរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវលោកុត្តរក្ខន្ធ ១

នូវខន្ធ ២ ... ។ លោកិយធម៌ អាស្រ័យនូវលោកិយធម៌ផង នូវលោកុត្តរ-
ធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវ
ពួកលោកុត្តរកន្លផង នូវពួកមហាកុត្តផង ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៥ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អនុលោម ចប់

[២៧២] លោកិយធម៌ អាស្រ័យនូវលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវលោកិ-
យក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ខន្ធ ២ ... មានអហេតុកប្បដិសន្ធិដែរ រហូត
ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហាៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយខន្ធច្នះ

អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។

[២៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីកំណត់ថា វិបាកក្នុងលោកុត្តរ មាននអាសេវនមូល
ក្នុងអរូបសុទ្ធ ដូច្នោះ ពួកបច្ច័យដ៏សេស នៅជាប្រក្រតីដដែល ។ ក្នុង
នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[២៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ (បច្ច័យ) មាននអនន្តរប្បច្ច័យជាដើម
ដូចបច្ច័យវារៈដែរ ... ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[២៧៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[២៧៦] លោកិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺពឹងផ្អែកនឹងលោកិយក្ខន្ធ ១ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួក លោកិយក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ លោកុត្តរធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹង ផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ។ លោកុត្តរធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងលោកុត្តរធម៌ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ លោកិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង លោកិយធម៌ផង និងលោកុត្តរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកលោកុត្តរក្ខន្ធដង និងពួកមហាកុត្តរក្ខន្ធដង ។
 លោកុត្តរធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងលោកិយធម៌ផង និងលោកុត្តរធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ ផង និង
 វត្ថុផង និងខន្ធ ២ ... ។ លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 លោកិយធម៌ផង និងលោកុត្តរធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ ផង និងវត្ថុផង និងខន្ធ ២ ... ចិត្ត-
 សមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកលោកុត្តរក្ខន្ធដង និងពួកមហាកុត្តរក្ខន្ធដង ។ សេចក្តី

បង្រៀន ១

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តី**បង្រៀន ១** ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[២៧៨] លោកិយធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺនូវលោកិយក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ ចក្កវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្កាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹង
 កាយាយតនៈ ពួកលោកិយក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែល
 ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[២៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បណ្ឌិតគប្បីកំណត់ថា វិបាកមានក្នុង
 លោកុត្តរ និងអរូប ដូច្នោះចុះ ។ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣០០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបទ មានបទថា នអនន្តរប្បច្ច័យ
ជាដើម ដូចបច្ចនីយៈដែរ ... ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣០១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សំសដ្ឋវារៈ

[៣០២] លោកិយធម៌ ច្រឡំនឹងលោកិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងលោកិយក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈ
នៃបដិសន្ធិ ... ។ លោកុត្តរធម៌ ច្រឡំនឹងលោកុត្តរធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ។
សំសដ្ឋវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះ ជាមួយនឹងការរាប់ទាំងឡាយ
មានបញ្ហា ២ ។

សម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសដ្ឋវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣០៣] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ

គឺពួកលោកិយហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ លោកុត្តរធម៌ ជា
បច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៣០៤] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយ
ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសលដែលសន្សំទុកហើយ ក្នុង
កាលមុន អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវគោត្រភូ ពិចារណានូវ
វោទានៈ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួក
កិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ
ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកលោកិយក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ...
ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ
ទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយលោកិយចិត្ត ដោយ
ចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញា-
យតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកលោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិធាញ្ញាណ
ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និង
អនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
លោកុត្តរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃមគ្គ និងផល

ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ
 ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃការ
 ពិចារណានូវគោត្រកូ និងវោទានៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយលោកុត្តរចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ ពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា នូវចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល
 ឲ្យទាន សីល ... ឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួក
 សេក្ខបុគ្គល ធ្វើនូវគោត្រកូឲ្យជាទីគោរព ... ធ្វើនូវវោទានៈ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកលោកិយក្ខន្ធ ឲ្យជា
 ទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវលោកិយក្ខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព
 ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺលោកិយាធិបតិ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺព្រះ
 និព្វាន ជាបច្ច័យនៃមគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 គឺលោកុត្តរាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកព្រះអរិយៈ
 ចេញអំពីមគ្គ (ធ្វើ) នូវមគ្គ ឲ្យជាទីគោរព ... នូវផល ឲ្យជាទីគោរព ...
 ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃ
 គោត្រកូ និងវោទានៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 លោកុត្តរាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ផង នៃលោកុត្តរធម៌ផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺលោកុត្តរាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣០៦] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអនន្តរ្យប្បច្ច័យ
 គឺពួកលោកិយក្ខន្ធមុនៗ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកលោកិយក្ខន្ធក្រោយៗ ...
 អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម ជាបច្ច័យនៃវោទានៈ
 ដោយអនន្តរ្យប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយ
 អនន្តរ្យប្បច្ច័យ គឺគោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ វោទានៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃមគ្គ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃផលសមាបត្តិ នៅសញ្ញានាសញ្ញា-
 យតនៈរបស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 អនន្តរ្យប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអនន្តរ្យប្បច្ច័យ
 គឺលោកុត្តរក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកលោកុត្តរក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្ត-
 រ្យប្បច្ច័យ មគ្គ (ជាបច្ច័យ) នៃផល ផលជាបច្ច័យនៃផល ដោយ

អនន្តរប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ គឺផលជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ (ការចេញ) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺមានបញ្ញា ៥ ការជាប់ទាក់ទង មិនមានទេ ។
 ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្ស្រ-
 យប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[៣០៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយឧបនិស្ស្រ-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស្រយ អនន្តបនិស្ស្រយ និងបកត្តុ-
 បនិស្ស្រយ ។ បេ ។ ឯបកត្តុបនិស្ស្រយ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវលោកិយសទ្ធា
 ហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងវិបស្សនាឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងអភិញ្ញាឲ្យកើតឡើង
 ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើត ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ លោកិយសីល ... ។ បេ ។
 បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈហើយឲ្យទាន ។ បេ ។ បំបែកសង្ឃ លោកិយ-
 សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃលោកិយសទ្ធា ។ បេ ។ នៃកាយិកទុក្ខ
 ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ កុសលាកុសលកម្ម ជាបច្ច័យនៃវិបាក ដោយ
 ឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយឧប-
 និស្ស្រយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តបនិស្ស្រយ និងបកត្តុបនិស្ស្រយ ។ បេ ។ ឯ
 បកត្តុបនិស្ស្រយ គឺបរិកម្មនៃបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យនៃបឋមមគ្គ ដោយឧប-
 និស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ បេ ។ បរិកម្មនៃចតុត្តមគ្គ ជាបច្ច័យនៃចតុត្តមគ្គ ដោយ
 ឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយឧប-

និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យនិងបកត្ថ-
 បនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបឋមមគ្គ ជាបច្ច័យនៃទុតិយមគ្គ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ តតិយមគ្គជាបច្ច័យនៃចតុត្ថមគ្គ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថប-
 និស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកព្រះអរិយៈអាស្រ័យនូវមគ្គ ញ៉ាំង
 សមាបត្តិ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើង ហើយចូលកាន់សមាបត្តិ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឃើញច្បាស់នូវពួកសង្ខារ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិន
 មែនខ្លួន មគ្គរបស់ពួកព្រះអរិយៈនោះ ។ បេ ជាបច្ច័យនៃការៈឈ្មាស ក្នុង
 ឋានៈ និងអដ្ឋានៈ (ហេតុគួរ និងហេតុមិនគួរ) ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ផលសមាបត្តិ ជាបច្ច័យនៃកាយិកសុខ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣០៨] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្ណបុរេជាត
 គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ...
 ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ
 ទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ វត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកលោកិយក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌

ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ វត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ
ជាបច្ច័យនៃពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣០៩] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយបច្ឆាជា-
តប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួកលោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
លោកិយធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ឆាជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[៣១០] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអាសេវា-
នប្បច្ច័យ គឺពួកលោកិយក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកលោកិយក្ខន្ធក្រោយៗ
ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម
ជាបច្ច័យនៃវោទានៈ ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ គឺគោត្រកូ (ជាបច្ច័យ) នៃមគ្គ
វោទានៈ ជាបច្ច័យនៃមគ្គ ដោយអាសេវានប្បច្ច័យ ។

[៣១១] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺលោកិយចេតនាជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្ស នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺលោកិយចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្ស នៃពួក
កដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ

លោកុត្តរចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺលោកុត្តរចេតនាជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺលោកុត្តរ-
 ចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌
 ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ផង នៃលោកុត្តរធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ
 លោកុត្តរចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣១២] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ
 គឺលោកិយវិបាកក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយវិបាកប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ លោកុត្តរធម៌
 ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៣១៣] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអាហារ-
 ប្បច្ច័យ គឺពួកលោកិយាហារ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតទ្យង្គិកាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយ
 នេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៣១៤] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 គឺបដិសន្ធិ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ រូបជីវិតិន្ទ្រិយ

ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យ
នៃលោកុត្តរធម៌ ដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៣១៥] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយឈានប្បច្ច័យ
គឺមានវារៈ ១ ។ លោកុត្តរធម៌ ... គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយ
មគ្គប្បច្ច័យ គឺក្នុងលោកិយ មានវារៈ ១ ក្នុងលោកុត្តរ មានវារៈ ៣ ។
លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមាន
វារៈ ១ ។ លោកុត្តរ ... គឺមានវារៈ ១ ។

[៣១៦] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកលោកិយក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃ
វត្ថុ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺចកាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ក-
វិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកលោកិយក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកលោកិយក្ខន្ធ
ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌
ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺ
វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌
ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
បច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប

ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយ
នេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣១៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត
គឺលោកិយក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ) នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមដានរូប
ផង ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ដូច
បុរេជាតប្បច្ច័យដែរ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកលោកិយក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
ឯបច្ឆាជាត គឺពួកលោកិយក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ កតឡឺង្ការាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ រូបជីវិ-
តិទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជា
បច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
លោកុត្តរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួក
លោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមដានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត
គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ផង នៃលោកុត្តរធម៌ផង ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ គឺលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមដាន-

រូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធក្តី ពួកមហាកុត្តក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធក្តី កតទ្យង្គិកាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកលោកុត្តរក្ខន្ធក្តី រូបជីវិតិទ្រិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺលោកុត្តរក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ

៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

អនុលោម ចប់

[៣១៧] លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកុត្តរធម៌ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 លោកុត្តរធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ លោកុត្តរធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃលោកិយធម៌ផង នៃលោកុត្តរធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។
 លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃលោកិយធម៌ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ លោកិយធម៌ក្តី លោកុត្តរធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ

នៃលោកុត្តរធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុង
នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣២១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣២២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ... ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

លោកិយទុកៈ ចប់

កេនចិ វិញ្ញេយ្យទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣២៣] ធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ (មាន
ចក្ខុវិញ្ញាណជាដើម) អាស្រ័យនូវធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូប
ក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ នូវខន្ធ
២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវ
វត្ថុ មហាកុត ៣ អាស្រ័យនូវមហាកុត ១ ចិត្តសមដ្ឋានរូប កដត្តារូប និង
ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាកុត ។ ធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណាមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណា
មួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
បុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួក

ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែល
បុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ធម៌ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណាមួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី មិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអា-
ស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូបនិងឧបាទារូប
អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលមិន
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានុ-
រូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គល
ត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យ

នូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ នូវខន្ធ ២ ...
 វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវ
 មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
 មហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ធម៌ដែល
 បុគ្គលមិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលបុគ្គល
 មិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី មិនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលមិន
 ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គល
 ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយ
 វិញ្ញាណណាមួយផង នូវធម៌ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 បុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
 ផង នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ
 អាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប
 អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណា

មួយ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិន
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសម្មជានុរូបក្តី
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវ
ដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុង
ខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសម្មជានុ-
រូប កដត្តារូបនិងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលបុគ្គល
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី ធម៌ដែលបុគ្គលមិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយផង
មិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺខន្ធ ៣ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី មិនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណាមួយក្តី ចិត្តសម្មជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលបុគ្គលត្រូវ
ដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង មិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយផង នូវ
ខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យ
នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសម្មជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យ
នូវពួកមហាក្ខត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[៣២៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ វារៈ ៤ ក្តី ការរាប់ក្តី (ចប់) បរិបូណ៌ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

វត្ថុក្តី អាយតនៈ ៥ ក្តី បណ្ឌិតគប្បីសម្តែង (តាម) ក្នុងបច្ចយវារៈផងចុះ ។ (លោកិយទុកៈ) បណ្ឌិតបាន (យល់) យ៉ាងណាៗ (កេនចិ វិញ្ញាយ្យទុកៈ) បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះៗ ផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣២៦] ធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកហេតុ ដែលបុគ្គលត្រូវដឹង ដោយវិញ្ញាណណាមួយ ជាបច្ច័យនៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន បដិសន្ធិដែរ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣២៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៧ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

វារៈ ៤ ក្តី ការរាប់ក្តី (ចប់) បរិបូណ៌ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

កេនចិ វិញ្ញេយ្យទុកៈ ចប់

អាសវៈទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣២៩] អាសវៈធម៌ អាស្រ័យនូវអាសវៈធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវកាមាសវៈ កាមាសវៈ
 អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋាសវៈ កាមាសវៈ ទិដ្ឋាសវៈ អាស្រ័យនូវអវិជ្ជាសវៈ
 អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវកវាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋាសវៈ បណ្ឌិត
 គប្បីចងចក្កៈម្តងមួយៗ ផងចុះ ។ នោអាសវៈធម៌ (ធម៌ដែលមិនមាន
 អាសវៈ) អាស្រ័យនូវអាសវៈធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកអាសវៈសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអាសវៈ ។
 អាសវៈធម៌ក្តី នោអាសវៈធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអាសវៈធម៌ ទើបកើតឡើងព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋារូបក្តី អាស្រ័យនូវកាមាសវៈ ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។
 នោអាសវៈធម៌ អាស្រ័យនូវនោអាសវៈធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវនោអាសវក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ...
 វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ
 មហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុជ្ជានុប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
 មហាក្ខត ។ អាសវធម៌ អាស្រ័យនូវនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺអាសវៈ ៤ អាស្រ័យនូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ ។ អាសវធម៌ក្តី
 នោអាសវធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺអាសវក្ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវនោអាសវក្ខន្ធ
 ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ អាសវធម៌ អាស្រ័យនូវអាសវធម៌ផង នូវនោអាសវធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវកាមាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។
 នោអាសវធម៌ អាស្រ័យនូវអាសវធម៌ផង នូវនោអាសវធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវ
 នោអាសវក្ខន្ធ ១ ផង នូវពួកអាសវៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ អាសវធម៌ក្តី
 នោអាសវធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអាសវធម៌ផង នូវនោអាសវធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវនោអាសវក្ខន្ធ ១ ផង នូវកាមាសវៈផង នូវខន្ធ
 ២ ... ។ ចក្កៈ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[៣៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ

១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣៣១] នោអាសវធម៌ អាស្រ័យនូវនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យ នូវនោអាសវក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាកុត ១ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ អាសវធម៌ អាស្រ័យនូវនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[៣៣២] នោអាសវធម៌ អាស្រ័យនូវអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកអាសវៈ ។ នោអាសវធម៌ អាស្រ័យនូវនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ នូវមហាកុត ១ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នោអាសវធម៌ អាស្រ័យនូវអាសវធម៌ផង នូវនោអាសវធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកអាសវក្ខន្ធផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[៣៣៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ

៣ ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៣៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៣៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[៣៣៦] អាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺអាសវមូលកៈ និងវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
នោអាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ...
វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
សមដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកនោអា-
សវក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវក្ខន្ធ ពួក
អាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
នោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអាសវក្ខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវក្ខន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... ពួកអាសវៈ
ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ អាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអាសវ-

ធម៌ផង នឹងនោអាសវធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈ
 អវិជ្ជាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងកាមាសវៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ ចក្កៈ ។
 ទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងកាមាសវៈផង នឹងវត្ថុផង ។ ចក្កៈ ។
 នោអាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងអាសវធម៌ផង នឹងនោអាសវធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 នោអាសវក្ខន្ធ ១ ផង នឹងពួកអាសវៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ពួកនោអាសវក្ខន្ធ
 ពឹងផ្អែកនឹងអាសវៈផង នឹងវត្ថុផង ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ពឹង
 ផ្អែកនឹងអាសវធម៌ផង នឹងនោអាសវធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹង
 ផ្អែកនឹងនោអាសវក្ខន្ធ ១ ផង នឹងកាមាសវៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ចក្កៈ ។
 ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែកនឹងកាមាសវៈផង
 នឹងវត្ថុផង ។ ចក្កៈ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុង
 វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣៣៨] នោអាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោអា-
 សវក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... មានអហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់

ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹង
 ផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកនោអាសវក្ខន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 អាសវធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិត្រច្នា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នឹងវត្ថុផង ។

[៣៣៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។
 និស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ចយវារៈដែរ ។

សំសជ្ជវារៈ

[៣៤០] អាសវធម៌ ច្រឡំនឹងអាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ ច្រឡំនឹងកាមាសវៈ ។ ចក្ខុៈ ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងបច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

[៣៤២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ការរាប់ក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងសំសង្ការៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣៤៣] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 កាមាសវៈ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ កវាសវៈ
 ជាបច្ច័យនៃអវិជ្ជាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ ។ អាសវធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវហេតុ ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺកាមាសវៈ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈផង នៃអវិជ្ជាសវៈផង នៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌
 ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវហេតុជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន
 បដិសន្ធិដែរ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកនោអាសវហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកអាសវៈផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ អាសវ-
 ធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកអាសវហេតុក្តី ពួកនោអាសវហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៤] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកអាសវៈ ។ អាសវធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃនោអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណនូវពួកអាសវៈ ។ អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃ
 នោអាសវធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវក្ខន្ធក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកអាសវៈ ។ នោអាសវធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបាសថកម្ម ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
 នូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យ
 នៃការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកនោអាសវៈ នូវពួកកិលេស ដែលលះបង់
 ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ដឹងនូវពួកកិលេសដែល
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ ថាមិន

ឡើង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង
ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយនោអាសវចិត្ត
ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានា-
សញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកនោអាសវក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា
នូវឥន្ទ្រវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-
កម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោអាសវ-
ធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យទាន ហើយ
ត្រេកអរ រីករាយនឹងកុសលនោះ ពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
កុសលនោះ នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
ត្រេកអរ រីករាយនឹងពួកនោអាសវក្ខន្ធ ពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
នូវពួកអាសវក្ខន្ធនោះ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃ
នោអាសវធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... ដូចដំណើរទី ២ ដែរ
ត្រេកអរ រីករាយនឹងពួកនោអាសវក្ខន្ធ ពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះ
ប្រារព្ធនូវពួកអាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ អាសវធម៌ក្តី
នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក

នោអាសវក្ខន្ធ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកអាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃ
នោអាសវធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកអាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[៣៤៥] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកអាសវៈ
ឲ្យជាទីគោរព មានវារៈ ៣ ។ គរុការម្មណ៍ ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យ
បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណា-
ធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាល
មុន ... ពួកព្រះអរិយៈ អំពីមគ្គ ... នូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ...
ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ
រីករាយ រាគៈធ្វើនូវអាសវៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិកើត
ឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺនោអាសវាធិបតិធម៌ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោអា-
សវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ... ធ្វើ
នូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ ពួកអាសវៈ

ធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ។ សហជាតាធិបតិ គឺ នោអាសវាធិបតិធមិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធមិ ជាបច្ច័យនៃអាសវធមិផង នៃនោអាសវធមិផង ដោយ អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម- ណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) នូវទាន ... ធ្វើនូវពួកនោអាសវក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវអាសវៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើត ឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺនោអាសវាធិបតិធមិ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកអាសវៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ អាសវធមិក្ខី នោអាសវធមិក្ខី ជាបច្ច័យនៃអាសវ- ធមិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវពួក អាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ឲ្យជាទីគោរពហើយត្រេកអរ ... ពួក អាសវៈកើតឡើង ។ មានវារៈ ៣ មានគុការម្មណ៍ ។

[៣៤៦] អាសវធមិ ជាបច្ច័យនៃអាសវធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ ពួកអាសវៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អាសវធមិ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈ មុនៗ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ អាសវធមិ ជាបច្ច័យនៃអាសវធមិ ផង នៃនោអាសវធមិផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈមុនៗ ជា បច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្ត-

រហ័ស ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអនន្តរហ័ស គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនោអាសវក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរហ័ស អនុលោម ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរហ័ស ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអនន្តរហ័ស គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរហ័ស ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយអនន្តរហ័ស គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរហ័ស ។ អាសវធម៌ គឺ នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអនន្តរហ័ស គឺមានវារៈ ៣ ។ អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយសមនន្តរហ័ស ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតហ័ស គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញហ័ស គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយហ័ស គឺមានវារៈ ៧ ។ ឯវត្ថុ បណ្ឌិតគប្បីសម្តែងចុះ ។

[៣៤៧] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយឧបនិស្សយហ័ស បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តុបនិស្សយ ។ បេ ឯបកត្តុបនិស្សយ គឺពួកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយហ័ស ហើយមានវារៈ ៣ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយឧបនិស្សយហ័ស បានដល់ អារម្មណ្តុបនិស្សយ អនន្តរូបនិស្សយ និងបកត្តុបនិស្សយ ។ បេ ឯបកត្តុបនិស្សយ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា

ហើយឲ្យទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ
 នូវសីល ... ។ បេ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យទាន ។ បេ បំបែក
 សង្ឃ សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និង
 បកត្ថបនិស្សយ ។ បេ បកត្ថបនិស្សយ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយ
 ដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ
 សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ
 និងបកត្ថបនិស្សយ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្សយ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា
 ហើយដំឡើងមានៈ ប្រកាន់ទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ
 ហើយសម្លាប់សត្វ ។ បេ បំបែកសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ ជា
 បច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកត្ថប-
 និស្សយ ហើយមានវារៈ ៣ ។

[៣៤៨] នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្យបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្យបុរេជាត

គីន្ទវចក្ខុ ... ន្ទវវត្ថុ ... បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ ជា
 បច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុ-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកនោអាសវក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺន្ទវចក្ខុ ... ត្រេកអរ
 រីករាយនឹងវត្ថុ ពួកអាសវៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធន្ទវវត្ថុនោះ ។ ឯវត្ថុ-
 បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោអា-
 សវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយនឹងចក្ខុ ពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធន្ទវចក្ខុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈផង
 នៃពួកអាសវសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៤៩] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយ
 នេះដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺ

ពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៥០] អាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវៈធម៌ ដោយអាសវៈនប្បច្ច័យ
គឺមានវារៈ ៩ ។

[៣៥១] នោអាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវៈធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺនោអាសវៈចេតនា ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
ឯនានាខណិកៈ គឺនោអាសវៈចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្គនៃពួក
កងត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោអាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវៈធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺនោអាសវៈចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកាយៈ
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោអាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវៈធម៌ផង នៃ
នោអាសវៈធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺនោអាសវៈចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គនៃពួកអាសវៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៥២] នោអាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវៈធម៌ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[៣៥៣] នោអាសវៈធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវៈធម៌ ដោយអាហារ-
ប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវៈវាហារ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គនៃពួក
ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ កតទ្បិញ្ញវាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយ

នេះ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ នោអាសវធម៌ជាបច្ច័យ
នៃអាសវធម៌ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវាហារ ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តកាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
អាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាស-
វាហារ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកអាសវៈផង នៃពួកចិត្ត-
សម្បជានុរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៣៥៤] នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ គឺពួកនោអាសវឥន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
ពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ចក្ខុន្ទ្រិយ (ជាបច្ច័យ) នៃ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ កាយិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ
ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ រូបជីវិតិន្ទ្រិយ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយឥន្ទ្រិ-
យប្បច្ច័យ ហើយមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ
៣ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយ
សម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[៣៥៥] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកចិត្តសម្បជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកអាសវៈ
ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌
ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត

បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុជានុរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកខន្ធជាបច្ច័យនៃវត្ថុ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួក
 នោអាសវក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកនោអាសវក្ខន្ធ
 ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុនដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌
 ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ
 ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់
 បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោអាសវ-
 ធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត
 គឺពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជានុរូប ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកអាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជា
 បច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
 កាមាសវៈ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ចក្កៈ ។
 អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត

នឹងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួក
 អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ អាសវៈ-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវៈធម៌ផង នៃនោអាសវៈធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
 កាមាសវៈ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោអាសវៈធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃនោអាសវៈធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត
 បច្ឆាជាត អាហារ និងត្រ័យ ។ សហជាត គឺនោអាសវៈក្ខន្ធ ១ (ជាបច្ច័យ)
 នៃខន្ធ ៣ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកនោអាសវៈក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
 បច្ឆាជាត គឺពួកនោអាសវៈក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ កតឡើងវិញអាហារ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ រូប-
 ដីវិត្រ័យ ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោអាសវៈធម៌
 ជាបច្ច័យនៃអាសវៈធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺពួកនោអាសវៈក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ ពួកអាសវៈ
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយ
អត្ថិប្បច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌
ផង ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ
នោអាសវក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកអាសវៈផង នៃពួក
ចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។ ចក្ខុៈ ។ អាសវធម៌ក្តី
នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហ-
ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺកាមាសវៈក្តី ពួកនោអាសវៈក្តី ពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច័យ ។
ចក្ខុៈ ។ កាមាសវៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ ដោយ
អត្ថិប្បច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌
ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និង
តន្ត្រិយ ។ សហជាត គឺនោអាសវក្ខន្ធ ១ ក្តី ពួកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ
៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបផង ដោយអត្ថិប្បច័យ សហជាត គឺពួក
អាសវៈក្តី ពួកមហាកុតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុប ដោយអត្ថិប្បច័យ
ពួកអាសវៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកនោអាសវក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច័យ ។
បច្ឆាជាត គឺពួកអាសវៈក្តី កតឡើងរាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយ
អត្ថិប្បច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកអាសវៈក្តី រូបជីវិតន្ត្រិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
កដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ

នៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
 ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺនោអាសវក្ខន្ធ ១ ក្តី កាមាសវៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។ សហជាត
 គឺកាមាសវៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈផង នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្កៈចុះ ។

[៣៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបង្រួញ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣៥៨] អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 តន្ត្រីប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោអាសវធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 អាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌ក្តី នោអា-
 សវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោអាសវធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ អាសវធម៌

ក្តី នោអាសវធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃអាសវធម៌ផង នៃនោអាសវធម៌ផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[៣៥៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៩ (ដូចគ្នា) ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៦០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៦១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ អនុលោមបទទាំងឡាយ (ចប់)
បរិបូណ៌ (តែប៉ុណ្ណោះ) ... ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់

អាសវទុកៈ ចប់

សាសវទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣៦២] សាសវធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ) អាស្រ័យ
នូវសាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវសាសវក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ...
ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ អនា-
សវធម៌ (ធម៌ដែលមិនមានអាសវៈ) អាស្រ័យនូវអនាសវធម៌ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវអនាសវក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ
២ ... ។ សាសវធម៌ អាស្រ័យនូវអនាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកអនាសវក្ខន្ធ ។ សាសវធម៌
ក្តី អនាសវធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវអនាសវធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវអនាសវក្ខន្ធ ១ នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ សាសវធម៌ អាស្រ័យនូវសាសវធម៌ផង នូវអនាសវធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួក
 អនាសវក្ខន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើនូវសាសវទុកៈ ឲ្យ
 ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យប្លែកៗ គ្នាទេ ។

សាសវទុកៈ ចប់

អាសវសម្បយុត្តទុកៈ
 បដិច្ចវារៈ

[៣៦៣] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល

ប្រកបដោយអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវ
 មោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ មហាក្ខត
 ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ១ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ៣
 មហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប កដត្តារូប និង
 ឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី
 អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ

ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវ
 ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង នូវពួកមហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវ
 មោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៣៦៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី

មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៣៦៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 នូវមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស នូវមហាក្ខត ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 នឹងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិប-
 តិប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្សផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ខន្ធ ៣ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈផង នូវពួកមហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 ដែលច្រឡំដោយទោមនស្សផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 អធិបតិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្សផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ បច្ច័យទាំងអស់

បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
អារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣៦៧] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣

ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុកខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
នូវខន្ធ ២ ... មានអហេតុកប្បជិសន្តិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៣៦៨] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នការម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាក
អាសវៈ ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យនូវ
ពួកខន្ធ នូវមហាក្ខត ១ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ ធម៌ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
សមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវពួក
មហាក្ខតផង ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហាៈផង ។

[៣៦៩] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[៣៧០] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ

នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូប ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ មានបដិសន្ធិរហូតដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងអរូប ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង
 នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ

គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ផង នូវមោហៈផង ក្នុងអរូប នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នូវពួកមហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ។ មានវារៈ ២ ។ ព្រោះនបច្ច្នាជា-
 តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ព្រោះនអាសវៈនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[៣៧១] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺវិប្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យ
 នូវមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នកម្មប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកចេតនា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ

ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្រា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នះផង នូវមោហៈផង ។
ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ នអាហារប្បច្ច័យ នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ នឈានប្បច្ច័យ
នមគ្គប្បច្ច័យ នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ នោនត្តិប្បច្ច័យ និង
នោវិគតប្បច្ច័យ ។

[៣៧២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាសវនប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៧៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយៈ ចប់

[៣៧៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

បច្ចុនីយានុលោម ចប់

សហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[៣៧៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹង
 បដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងមោហាៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ពួក
 ខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មហាក្ខត ៣ ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកខន្ធដែលប្រាសចាក

អាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែក
 នឹងមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្សក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងវត្ថុផង នឹង
 ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹង
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងពួក

មហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង មោហៈដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្សផង
 នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងពួកមហាកុតផង ខន្ធ
 ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្សផង
 នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

[៣៧៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ដូច
 គ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹង
 ផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងណៈ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុ-
 យតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកខន្ធដែលប្រាសចាក

អាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹង
 ផ្អែកនឹងមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី

មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ ព្រោះអធិប-
តិប្បច្ច័យ អនន្តរប្បច្ច័យ និងអវិតតប្បច្ច័យ ។

[៣៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អនុលោម ចប់

[៣៧៨] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
ក្តី ចិត្តសមុជ្ឈានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
នឹងខន្ធ ២ ... មានអហេតុកប្បដិសន្ធិដែរ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ក-
វិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ
ពួកអហេតុកក្ខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
អាសវៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំ

ដោយវិចិត្រា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
វិចិត្រា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣៧៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។
ឯនិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសង្ខារៈ

[៣៨០] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ប្រឡំនឹងធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនុលោម ចប់

[៣៨២] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ច្រឡំនឹងធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ច្រឡំនឹងធម៌ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។

[៣៨៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

ឯសម្បយុត្តវារៈ ដូចគ្នានឹងសំសង្កវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣៨៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលប្រកបដោយអាសវៈជា

បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ទោសៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ទោសៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 មោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិដែរ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង
 នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំ

ដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺទោសៈក្តី មោហៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺទោសៈក្តី មោហៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺទោសៈ
 ក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ

ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួក
ខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គលឲ្យ)
នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ហើយពិចារណានូវកុសលនោះ
នូវពួកកុសលដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ
ចេញអំពីមគ្គ នូវមគ្គ ... នូវផល ... នូវនិព្វាន ... ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃ
ការពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដែល
លះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ក្នុងកាល
មុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ឃើញនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ថាមិន
ទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ។ សេចក្តីត្រេកអរ មិនមានក្នុងពួកខន្ធនេះទេ ។
បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹង
នូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្ត ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយ
ចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញា-
យតនៈ អាកិញ្ញាញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណា
នូវឥន្ទ្រវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថា-

កម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ និងមោហៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គលឲ្យ) នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើ
 ឧបាសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយនឹងកុសលនោះ រាគៈកើតឡើងព្រោះ
 ប្រារព្ធនូវកុសលនោះ ទិដ្ឋិកើតឡើង វិចិកិច្ចា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើត
 ឡើង នូវពួកកុសលដែលសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន នូវ
 ឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខន្ធ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ រាគៈ ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទិដ្ឋិ ទោមនស្ស វិចិកិច្ចា ...
 ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិកិច្ចា
 ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី
 ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង

ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្នះផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្នះក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិត្រិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្នះផង នូវមោហៈផង ។

[៣៨៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ អធិបតិធម៌ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

បានដល់ សហជាត គឺអធិបតិធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 អធិបតិធម៌ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ
 នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ
 គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណានូវពួកកុសល ដែលបានសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពី
 ឈាន ឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ មគ្គ ... ផល ... ធ្វើនូវ
 ព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ
 រោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ គឺ (បុគ្គល) ទាន ... សីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម
 ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈធ្វើនូវ
 កុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទើបកើតឡើង ទិដ្ឋិក៏កើតឡើង ពួកកុសល
 ដែលបានសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ចក្ខុ ... វត្ថុ ... ធ្វើនូវ
 ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ

រាគៈ ធ្វើនូវពួកខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយកើតឡើង ទិដ្ឋិក៏កើតឡើង ។

[៣៨៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិក្ខា និងប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិក្ខា និងប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអន្តរវប្បច័យ ។ ពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិក្ខា និងប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្សផង ប្រឡំដោយវិចិក្ខាផង ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង និងមោហៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិក្ខា និងប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិក្ខា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈនិងមោហៈ ដោយអន្តរវប្បច័យ ពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ

ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ
អនុលោម ជាបច្ច័យនៃគោត្រក្ខុ និងផលសមាបត្តិ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
វិចិកិត្តា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំ
ដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអន្ត-
រាប្បច្ច័យ អារជ្ជនា (ការពិចារណា) ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
ផង ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
ដោយវិចិកិត្តា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំ
ដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ ដោយ
អន្តរាប្បច្ច័យ អារជ្ជនា ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែល
ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី
ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអន្តរាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

ក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអន្តរឃ្ល័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ ដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា និងច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយ អន្តរឃ្ល័យ ពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដោយអន្តរឃ្ល័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ និងធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអន្តរ- ឃ្ល័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំ ដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិត្រិច្ឆា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ ដោយ អន្តរឃ្ល័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល ប្រកបដោយអាសវៈ ដោយសមន្តរឃ្ល័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតឃ្ល័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញាមញ្ញឃ្ល័យ គឺមានវារៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយឃ្ល័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[៣៨៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប ដោយអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយឃ្ល័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អន្តរុបនិស្ស័យ និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ។ ឯបកត្តុបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូប-
និស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈ និងមោហៈ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈផង ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យនិងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ។ ឯបកត្ថ-
បនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តប-
និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
បុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យទាន នូវសីល ... ។ បេ។ បញ្ញា កាយិក-
សុខ សេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហៈ ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
ឡើង សទ្ធា ។ បេ។ បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងមោហៈ ជាបច្ច័យ
នៃសទ្ធានិងមោហៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ។
ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងមានៈ ប្រកាន់

ទិដ្ឋិ សីល ... ។ បេយ្យ បញ្ញា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ ភោជន សេនា-
សនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហាៈ ហើយសម្លាប់សត្វ ។ បេយ្យ បំបែកសង្ឃី សទ្ធា
ក្តី មោហាៈក្តី ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេយ្យ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈផង ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេយ្យ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺ
សទ្ធា ... សីល ... មោហាៈជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស
ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហាៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេយ្យ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ
ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហាៈ
ក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរចុះ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហាៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រាសចាក
អាសវៈផង នៃមោហាៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេយ្យ ឯបកត្ថប-

និស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស ប្រឡំដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំ
ដោយ ឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយទោមនស្ស
ប្រឡំដោយវិចិកិត្តា ប្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ ។

[៣៨៩] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុ-
បុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ឃើញច្បាស់
នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ មិនមែនខ្លួន ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវ
សំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
ផោដ្ឋញ្ញយនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ
ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រាសចាកអាសវៈផង នៃមោហៈ
ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ-
បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ...
ត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ រាគៈក៏កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវវត្ថុនោះ ។ បេ ។
ទោមនស្សកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ

ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។
 អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ កើតឡើងព្រោះប្រាណព្វនូវវត្ថុ ។
 ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៧០] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រាស
 ចាកអាសវៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៣៧១] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយអាសវៈនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ឯអារវៈជួនក្តី វុជ្ជានៈ
 ក្តី មិនមានទេ ។

[៣៧២] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផងនៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនាដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនាដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានា

ខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃ
ពួកកងត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៧៣] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[៣៧៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារដែលប្រកបដោយអាសវៈ
ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ
គឺអាហារដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈផង ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអាហា-
រប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអាហារប្បច្ច័យ ពួកអាហារ
ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺពួកអាហារដែលប្រាសចាកអាសវៈ

ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ កតឡើងវិញអាហារជាបច្ច័យនៃកាយនេះ
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។

[៣៩៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យដោយ
ឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤
ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៦ ។

[៣៩៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាស
ចាកអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយ
អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
បង្រៀន បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត
គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង
នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេ-

ជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំ
 ដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
 រូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 ទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣៩៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យ
 នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត
 គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ

គឺប្រហែលគ្នានឹងសហជាតប្បច្ច័យដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** បណ្ឌិតគប្បីឲ្យ
 ពិស្តារចុះ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត
 គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល)
 នូវចក្ខុ ... ហើយត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ រាគៈប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើត
 ឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង វិចិកិច្ចា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្ស កើតឡើង វត្ថុជា
 បច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ពួកខន្ធដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ និងមោហៈ
 ប្រារព្ធនូវវត្ថុ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែល

ប្រកបដោយអាសវៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ
 ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេ-
 ជាត បច្ចាជាត អាហារ និងតន្ត្រិយ ។ សហជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី
 មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែល
 ច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយវិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃមោហៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចាជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី កតឡឺន្តរាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចា-
 ជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី រូបជីវិតន្ត្រិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
 កដត្តានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយទោមនស្ស ច្រឡំដោយ
 វិចិក្ខា ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួក
 ចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

អនុលោម ចប់

[៣៧៩] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆា-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 អាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 អាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ

អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយ
អាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤០០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ច័យៈ ចប់

[៤០១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អនុលោមប្បច្ច័យៈ ចប់

[៤០២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីបង្រៀន អនុលោមគណនា ... ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បច្ចនីយានុលោម ចប់
អាសវសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

អាសវសាសវទុកៈ
បដិច្ចវារៈ

[៤០៣] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវកាមាសវៈ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ
អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវកវាសវៈ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ អវិជ្ជាសវៈ
អាស្រ័យនូវទិដ្ឋាសវៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបកី អាស្រ័យនូវពួក
អាសវៈ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជា-
សវៈ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវកាមាសវៈ នូវ

ភវាសវៈ ... បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែន
ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យ
នូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត ១ ... ។ ធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺពួកអាសវៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ពួកអាសវៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យ
នូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ។
ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺទិដ្ឋាសវៈ អវិជ្ជាសវៈ
អាស្រ័យនូវកាមាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង បណ្ឌិតគប្បីចងជា
ចក្កៈយ៉ាងនេះចុះ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រកប

ដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង នូវពួកអាសវៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
 មិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 ផង នូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែន
 ជាអាសវៈផង នូវកាមាសវៈផង នូវខន្ធ ២ ... ចក្កៈ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។

បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈ
 ក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី មានប្រការយ៉ាងនេះឯង អាសវៈទុកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ មិនមានសេចក្តីផ្សេងគ្នាទេ ។

បញ្ហាវារៈ

ក្នុងបញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតមិនគប្បីធ្វើនូវលោកុត្តរ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ និង
 អារម្មណប្បដ្ឋយទេ គប្បីធ្វើថា ពួកសេក្ខបុគ្គលពិចារណានូវគោត្រកូ ពិចា-
 រណានូវវេទានៈចុះ បើដឹងបទទាំងអស់ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយហើយ គប្បីធ្វើ
 ចុះ ។

[៤០៤] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអនន្តប្បដ្ឋយ គឺពួកអាសវៈ

មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា
អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈមុនៗ ជា
បច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកអាសវៈជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
អាសវៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួក
អាសវៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ
មុនៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
ខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោម (ជាបច្ច័យ) នៃគោត្រកូ អនុលោម (ជា
បច្ច័យ) នៃវោទានៈ អារជ្ជនាជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយ
អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ ដោយ

អនន្តរប្បច្ច័យ អាវុជនាជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ
 ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ
 តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវុជនាជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈផង នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
 ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកអាសវៈមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកអាសវៈក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក
 អាសវៈមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកអាសវៈ
 ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
 មិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 ផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ដោយ

អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
អាសវៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

បទទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។ ឯក្នុងអាសវៈទុកៈ
អនន្តរប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ឲ្យដូចគ្នានឹងបច្ច័យនេះដែរ ។ អាវជ្ជនាភ្នំ
វុដ្ឋានៈក្តី លោកបានសម្តែងហើយយ៉ាងនេះ ។ សេចក្តីបង្រៀន បទទាំងអស់
ចប់សព្វគ្រប់ហើយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ឲ្យដូចគ្នានឹងអាសវៈទុកៈចុះ មិនមាន
ផ្សេងគ្នាទេ ។

អាសវៈសាសវៈទុកៈ ចប់

អាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤០៥] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវកាមាសវៈ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ
អវិជ្ជាសវៈអាស្រ័យនូវកវាសវៈ ចក្កៈ អវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យនូវទិដ្ឋាសវៈ ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវពួកអាសវៈ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប

ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី អាស្រ័យ
 នូវកាមាសវៈ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ (បណ្ឌិតគប្បីចង) ជាចក្កៈ
 ទាំងអស់ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
 មិនមែនជាអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
 ដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ពួកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌
 ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
 ដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ
 ផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋាសវៈ និងអវិជ្ជាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវកាមាសវៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (ចង) ជាចក្កៈទាំងអស់ចុះ ។

ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
 អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
 មិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង
 នូវពួកអាសវៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នូវធម៌ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋាសវៈក្តី អវិជ្ជាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកប
 ដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង នូវកាមាសវៈផង នូវខន្ធ ២ ...
 ចក្កៈ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

[៤០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៧ ។ សេចក្តីបង្រួញ ។ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ឯវិបាកប្បច្ច័យ
 មិនមានវារៈទេ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ។

[៤០៧] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ
 គឺនហេតុមូលកៈ មិនមានទេ ។ ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ និងនបច្ច័យជា-

តប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៤០៨] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាង ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈ ក្តី (ចប់) បរិបូណ៌ហើយ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៤០៩] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប- យុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១០] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃ ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ កើតឡើងព្រោះ

ប្រាណ្ឌវត្ថុខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ
 ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ្ឌវត្ថុខន្ធ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជា
 អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែ
 មិនមែនជាអាសវៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកអាសវៈក្តី ពួកអាសវៈ-
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណ្ឌវត្ថុខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ
 ក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា
 អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

អធិបតិប្បច្ច័យ មានគុករាមណ៍ ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។
 អនន្តរប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើដូចពាក្យថា ពួក
 ខន្ធមុនៗ ចុះ ។ សមនន្តរប្បច្ច័យ សហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ
 និស្សយប្បច្ច័យ និងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ មិន
 មានការចែកទេ គ្រាន់តែមានវារៈ ៣ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៤១១] ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមាន វារៈ ៩ ជាបច្ច័យដោយអត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអវិគតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[៤១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ- យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគ- តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤១៣] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា អាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ

តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង នៃ
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ
ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
អាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយ
អាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈផង
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែល
ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ
ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
ប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ

ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈក្តី ធម៌ដែល
 ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអាសវៈ ទាំង
 ប្រកបដោយអាសវៈផង នៃធម៌ដែលប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជា
 អាសវៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៤១៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៤១៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 សេចក្តី**បង្រួញ** ... ក្នុងនសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៤ ។

[៤១៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ អនុលោមបទទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីរាប់
 ផងចុះ ... ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[៤១៧] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយអាសវៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាកុត ១ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ ចប់

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ
អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន
សញ្ញោជនទុក្ខៈ
បដិច្ចវារៈ

[១] សញ្ញោជនធម៌ (ធម៌ដែលចង់សត្វទុកក្នុងវដ្តៈ) អាស្រ័យនូវ
សញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី
អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញោជនៈ សីលព្វតបរាមាស-
សញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញោជនៈ មាន
សញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញោជនៈ អវិជ្ជា-
សញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញោជនៈ ឥស្សាសញ្ញោជនៈក្តី
អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវបដិយសញ្ញោជនៈ មច្ឆរិយសញ្ញោជនៈក្តី
អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវបដិយសញ្ញោជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អា-
ស្រ័យនូវបដិយសញ្ញោជនៈ កវរាគសញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី អា-
ស្រ័យនូវមានសញ្ញោជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យកវរាគសញ្ញោជនៈ
អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវវិចិកិច្ចាសញ្ញោជនៈ ។ នោសញ្ញោជនធម៌
(ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ) អាស្រ័យនូវសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយតកក្កនក្តី ចិត្តសមដានុបក្តី អាស្រ័យនូវ
ពួកសញ្ញោជនៈ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវ

សញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី
 អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវ
 កាមរាគសញ្ញោជនៈ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ អា-
 ស្រ័យនូវនោសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញោជនៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហា-
 ភូត ១ ... ។ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប អាស្រ័យនូវពួក
 មហាភូត ។ សញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យនូវនោសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ។
 សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនោសញ្ញោជនធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ពួកសញ្ញោជនៈក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញោជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។
 សញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យនូវសញ្ញោជនធម៌ផង នូវនោសញ្ញោជនធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី
 អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញោជនៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង បណ្ឌិតគប្បី
 ចងជាចក្កៈចុះ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ អាស្រ័យនូវសញ្ញោជនធម៌ផង នូវ
 នោសញ្ញោជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបក្តីអាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញោជនៈផង នូវពួកសញ្ញោជនៈ
 ផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវ

សញ្ញាជនធម៌ផង នូវនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានោសញ្ញាជនៈផង នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង បណ្ឌិតគប្បីចងជាបក្កៈចុះ ។

ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មិនមានរូបទេ ។ ឯអធិបតិប្បដ្ឋាយដូចហេតុប្បដ្ឋាយដែរ មិនមានវិចិកិច្ចាសញ្ញាជនៈទេ ។ ព្រោះអនន្តរប្បដ្ឋាយ ព្រោះអវិតតប្បដ្ឋាយ ។

[២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងប្បដ្ឋាយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។

[៣] សញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យនូវសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យវិចិកិច្ចាសញ្ញាជនៈ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវអហេតុក្ខន្ធ ១ ជានោសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យនូវនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋាយ គឺអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ សញ្ញាជនធម៌ អាស្រ័យនូវសញ្ញាជនធម៌ផង នូវ

នោសញ្ញោជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជា-
 សញ្ញោជនៈ អាស្រ័យវិចិត្តិកិច្ចាសញ្ញោជនៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។
 សេចក្តីបង្កើត ។ ដូចអាសវគោត្តកៈដែរ ។ ឯនអាម្មណប្បច្ច័យទាំងអស់
 បណ្ឌិត គប្បីរើឡើងផងចុះ ។

[៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥] ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
 នអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បទទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះផង
 ចុះ ។

[៦] ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង

អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

កើតជាមួយនឹងសញ្ញាជនធម៌ ... ។

បច្ច័យវារៈ

[៧] សញ្ញាជនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ពឹង
ផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី
ចិត្តសម្មជានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនក្នុង ១ និងខន្ធ ២ ... វត្ថុ
ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ និងមហា-
ភូត ១ ... ចិត្តសម្មជានរូប កដត្តារូប និងឧបាទារូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាភូត
ពួកនោសញ្ញាជនក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ សញ្ញាជនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
នោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញាជនៈ
ពឹងផ្អែកនឹងពួកនោសញ្ញាជនក្នុង ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី
ពឹងផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
ក្តី សញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសម្មជានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនក្នុង ១ និង
ខន្ធ ២ ... ពួកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
ពួកមហាភូត ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
សញ្ញាជនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសញ្ញាជនធម៌ផង និងនោសញ្ញាជនធម៌ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី

ពឹងផ្អែកនឹងកាមរាគសញ្ញាជនៈផង និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ទិដ្ឋិសញ្ញា-
 ជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងកាមរាគសញ្ញាជនៈផង និងវត្ថុផង
 បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងសញ្ញាជនធម៌
 ផង និងនោសញ្ញាជនធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ១ ផង និងពួក
 សញ្ញាជនៈផង និងខន្ធ ២ ... (គប្បីចង) ជាចក្កៈចុះ ពួកនោសញ្ញា-
 ជនក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងពួកសញ្ញាជនៈផង និងវត្ថុផង ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី
 នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងសញ្ញាជនធម៌ផង និងនោសញ្ញាជនធម៌
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី
 អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោសញ្ញាជនក្ខន្ធ ១
 ផង និងកាមរាគសញ្ញាជនៈផង និងខន្ធ ២ ... (គប្បីចង) ជាចក្កៈចុះ
 ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 កាមរាគសញ្ញាជនៈផង និងវត្ថុផង (គប្បីចង) ជាចក្កៈចុះ ។ សេចក្តី

បង្រួញ ។

[៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ វត្ថុដែលបានត្រង់កន្លែង
 ណាៗ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ មិនឲ្យផ្សេងគ្នាត្រង់កន្លែងនោះៗ ចុះ ។ ក្នុងនអារម្ម-

ណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះ ផងចុះ ។

សំសជ្ជវារៈ

[១០] សញ្ញោជនធម៌ ច្រឡំក្រឡំនឹងសញ្ញោជនធម៌ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញោជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញោជនៈក្តី ច្រឡំក្រឡំ ច្រឡំនឹងកាមរាគសញ្ញោជនៈ ឯពួកអរូប មានប្រស្នា ៩ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

សំសជ្ជវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ញាវារៈ

[១១] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជាសញ្ញោជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកសញ្ញោជនៈ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាសញ្ញោជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ នៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក ហេតុជាសញ្ញោជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង្គ នៃពួកសញ្ញោជនៈ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌

ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជា
នោសញ្ញោជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្គ នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប
ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។

[១២] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញោជនៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកសញ្ញោជនៈ ។
មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
ពួកសញ្ញោជនៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកសញ្ញោជនៈក្តី ពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកសញ្ញោជនៈ ។ នោសញ្ញោជនធម៌
ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន
នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួក
កុសលដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណានូវ
ឈាន ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ពិចារណានូវមគ្គ នូវផល ... ពិចារណា
នូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកុ វោទានៈ មគ្គ ផល និងការ
ពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកសញ្ញោជនកិលេស ដែល
លះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ...
នូវចក្ខុ នូវវត្ថុ ... នូវពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើត
ឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ
ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយនោសញ្ញោជនចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
យញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ

អាកិញ្ចាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រុបាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ ពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥទ្ធិវិជញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និង
 អនាគតំសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយនឹងពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ រាគៈ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ...
 ទោមនស្ស កើតឡើង ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង
 នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ...
 នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយនឹងពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ពួកសញ្ញោជនៈក្តី ពួកខន្ធប្រកប
 ដោយសញ្ញោជនៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី
 នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 បណ្ឌិតគប្បីប្រារព្ធធ្វើ ឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។

[១៣] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវពួកសញ្ញោជនៈ ឲ្យជាទី
 គោរព ... មានវារៈ ៣ មានការធ្វើឲ្យជាទីគោរពជាអារម្មណ៍ ។ នោសញ្ញោ-
 ជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់

អារម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន
 នូវសីល ... មានវារៈ ៣ ។ អារម្មណាធិបតិ នឹងសហជាតាធិបតិ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ (ដោយអំណាច) នៃវារៈ ៣ ទាំងគប្បីចែកជាវារៈ ៣ ចុះ ។
 សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលធ្វើនូវពួកសញ្ញាជនៈ
 និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ... មានវារៈ ៣ ។

[១៤] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺពួកសញ្ញាជនៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញាជនៈក្រោយៗ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធមុនៗ ក្រោយ ... ។ បេ។ ជា
 បច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនោសញ្ញាជនក្ខន្ធមុនៗ
 នៃពួកសញ្ញាជនៈក្រោយៗ ... វារៈ ២ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។
 សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌
 ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជា
 បច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[១៥] ... ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្ម-

ណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ យ៉ាងនេះ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ បញ្ញា នូវរាគៈ ។ បេ នូវសេចក្តី ប្រាថ្នា ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃផលសមាបត្តិដោយ ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយ ឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាហើយ ដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយសម្រាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញាជនធម៌ផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណូបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ អាស្រ័យនូវ

សេនាសនៈ ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។
 សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញោជនៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 សញ្ញោជនធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[១៦] នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ-
 បុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនឡើង ... ទោមនស្សកើត
 ឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ
 រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយព្រាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃ
 កាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
 វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល)
 នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ រាគៈប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ... ទោមនស្ស
 កើតឡើង ។ វត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញោជនៈ ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃ
 នោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត
 និង វត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺ (បុគ្គល) នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ

រីករាយ និងវត្ថុ ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះ
ប្រាព្វនូវវត្ថុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញាជនៈផង នៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយបច្ច័-
ជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញា-
ជនធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី
ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[១៨] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ ដោយអាសេវ-
នប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[១៩] នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។
ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រ-
យប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។
ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[២០] សញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ច័យជាត ។ បណ្ឌិតគប្បីចែកចុះ ។
នោសញ្ញាជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញាជនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ច័យជាត ។ បណ្ឌិត គប្បីចែកចុះ ។

នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញោជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។
 នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញោជនៈ
 ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី
 នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ បណ្ឌិតគប្បីចែកចុះ ។

[២១] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 នោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។
 សេចក្តី**បង្រៀន** ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃ
 នោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
 នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្រ្ទិយ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។
 នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកនោសញ្ញោជនក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកសម្បយុត្តកសញ្ញោជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ (បុគ្គល)
 នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ រាគៈប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ទើបកើតឡើង
 ទោមនស្សកើតឡើង វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកសញ្ញោជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួក នោសញ្ញោជនៈ ... សេចក្តីបង្រៀន ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន ដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន ដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ បណ្ឌិតគប្បី ចែកចុះ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។ សញ្ញោជនធម៌ក្តី នោសញ្ញោជនធម៌ក្តី ជា បច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន ដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ បណ្ឌិតគប្បីចែកចុះ ដូចគ្នានឹងអាសវៈដែរ ។

[២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង បច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ។

[២៣] សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ សញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោសញ្ញោជនធម៌ ជាបច្ច័យនៃសញ្ញោជនធម៌ផង នៃនោសញ្ញោជនធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជា-

តប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 នោសញ្ញាជនធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។
 សញ្ញាជនធម៌ក្តី នោសញ្ញាជនធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃសញ្ញាជនធម៌ផង នៃ
 នោសញ្ញាជនធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[២៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ សេចក្តី
បង្រៀញ ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ អនុលោមមាតិកា ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៧ ។

សញ្ញាជនទុកៈ ចប់

សញ្ញាជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧] សញ្ញាជនិយធម៌ (ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ) អាស្រ័យនូវសញ្ញាជនិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាសញ្ញាជនិយៈ នូវខន្ធ ២ ... វត្ថុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាកុត ១ ... ។ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

សញ្ញាជនិយទុកៈ ចប់

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌

ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែល ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ មានបដិសន្ធិ ។ ធម៌ដែលប្រកប ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាស ចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវ ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌

ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវពួកមហាកុតផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែល ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៩] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ... នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួក ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវ
 មោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នូវមោហៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[៣០] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង នូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង

អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣២] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ
 ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ។
 ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺនូវអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ... ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។

[៣៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឯសហជាតវារៈ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុប្បន្នៈ

[៣៦] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺមានវារៈ ៣
 ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺដរាប
 ដល់បដិសន្ធិ នូវមហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកកន្ធិ តឹងផ្អែកនឹងមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី តឹង
 ផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
 គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមដ្ឋានរូប
 តឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកកន្ធិក្តី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្តី តឹងផ្អែក
 នឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ តឹងផ្អែកនឹង
 ខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ
 ៣ តឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ តឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកប

ដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងពួកមហាកុតផង ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួក
 ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងពួកមហាកុតផង ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមដ្ឋាន-
 រូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងមោហៈផង នឹង
 ខន្ធ ២ ... ។

[៣៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ
 ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺដរាបដល់បដិសន្ធិ ពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ
 ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹង

ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង និងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង និងវត្ថុផង និងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង និងមោហៈផង និងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង និងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង និងវត្ថុផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង និងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី មោហៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង និងវត្ថុផង និងខន្ធ ២ ... ។

[៣៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកប

ដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ព្រោះអវិត-
តប្បច្ច័យ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៤០] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ
ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ។
ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺនឹងអហេតុកក្ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ... ដរាបដល់
ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយតនៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹង
ផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកអហេតុកក្ខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី
មោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិក្ខា ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។

ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយវិចិកិត្តា ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែល
 ច្រឡំដោយវិចិកិត្តាផង នឹងវត្ថុផង ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពីង
 ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ពីងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុផង ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[៤១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះផងចុះ ។

[៤៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង អាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិត- តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ឯនិស្សយវារៈ ដូចគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសជ្ជវារៈ

[៤៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំនឹងធម៌ដែល ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ នឹងខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡកច្រឡំនឹង ខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ នឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំនឹងធម៌ ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្នុងច្រឡក ច្រឡំនឹងមោហៈដែលច្រឡំដោយខន្ធចុះ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ច្រឡកច្រឡំនឹងធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នឹងធម៌ដែលប្រាស ចាកសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡក ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយខន្ធចុះផង នឹងមោហៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។

សេចក្តីបង្រៀន ។

[៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៤៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ការរាប់ទាំងពីរយ៉ាង ក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផង
ចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[៤៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកចិត្តសម្ពុជ្ជានុប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាក

សញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃពួកចិត្តសម្មជានរូប ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ដែលប្រាស ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានរូប ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួក ចិត្តសម្មជានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិដែរ ។ ធម៌ដែលប្រាស ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត- កក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួក សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ សញ្ញាជនៈ កើតឡើងព្រោះប្រាណនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង

ព្រោះប្រាសាទនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារណា
 នូវកុសលនោះ ពិចារណានូវពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាល
 មុន ចេញអំពីឈាន ពិចារណានូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ
 ពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វាន
 ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងការពិចារណា ដោយអារម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកកិលេស ដែលលះបង់ហើយ
 ជាកិលេសដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលសង្កត់
 សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន នូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ឃើញច្បាស់នូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង
 នូវមោហៈផង ថាមិនទៀង ... ឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង
 ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គល អ្នកប្រកបដោយចិត្តដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ ... ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ... ពួក
 ខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវឥន្ទ្រិវិធាញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និង
 អនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ គឺ

នូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... នូវពួកកិលេស ដែលធ្លាប់សន្សំ
ហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
ត្រេកអរ រីករាយនឹងពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នឹងមោហៈផង
រាគៈ ប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ពួក
ខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នូវមោហៈផង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈ
ផង នូវមោហៈផង ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំ
ដោយឧទ្ធច្នៈផង នូវមោហៈផង ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នូវមោហៈផង ។

[៤៩] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវរាគៈ ... នូវទិដ្ឋិ ... បុគ្គលធ្វើ

ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវធម៌
នោះឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិ-
បតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិ-
បតិធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណា-
ធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន នូវសីល ...
នូវឧបោសថកម្ម ... ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា នូវ
ពួកកុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ... ពួក
ព្រះអរិយៈ (ចេញ) អំពីមគ្គ ... នូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ... ឯព្រះនិព្វាន
ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯ
សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ...
 ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រាគៈ
 កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវកុសលនោះ ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង នូវពួក
 កុសល ដែលធ្លាប់សន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវ
 វត្ថុ ... បុគ្គលធ្វើនូវពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ។

[៥០] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាស

ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ ពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យក្រោយ ... ។ បេ។
 នៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 មោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃពួកឧទ្ធច្ចៈ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺមោហៈមុនៗ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃ
 មោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ការពិចារណា ជាបច្ច័យនៃពួកឧទ្ធច្ចៈដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែល
 ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកឧទ្ធច្ចៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី

ជាបច្ច័យនៃមោហៈក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយ អនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាក សញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមុនៗ ដែល ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធក្រោយៗ ដែលច្រឡំដោយ ឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជា បច្ច័យដោយអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយនិស្ស្រ- យប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[៥១] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណ- បនិស្ស្រយ អនន្តបនិស្ស្រយ និងបកត្ថបនិស្ស្រយ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស្រយ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រកបដោយ សញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្ស្រយប្បច្ច័យ បាន ដល់ អនន្តបនិស្ស្រយ និងបកត្ថបនិស្ស្រយ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស្រយ គឺពួក ខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាក

សញ្ញាជនៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង
 នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថ-
 បនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យ
 នូវទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង នូវសីល ... ។ បេ នូវបញ្ញា
 កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ និងសេនាសនៈ ... បុគ្គលអាស្រ័យនូវមោហៈហើយ
 ឲ្យនូវទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ
 និងមោហៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល
 អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ
 នូវបញ្ញា នូវកាយិកសុខ ។ បេ នូវសេនាសនៈ ... អាស្រ័យនូវមោហៈ
 ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ

និងមោហា: ជាបច្ច័យនៃរាគ: ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន: ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន:ផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន:ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺសទ្ធា ។ បេ ។ បញ្ញា កាយិកសុខ ។ បេ ។ សេនាសន: និងមោហា: ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ន:ផង នៃមោហា:ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន:ក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន:ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ន:ក្តី មោហា:ក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន:ក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន:ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ន:ក្តី មោហា:ក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន: និងមោហា: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន:ក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន:ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន: និងធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន: ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯ

បកតុបនិស្ស័យ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយឧបនិស្ស័-
យប្បច្ច័យ ។

[៥២] ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាស
ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និង
វត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... បុគ្គល
ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ
(ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយ-
វិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អា-
រម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ រាគៈប្រារព្ធនូវ
វត្ថុនោះ ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ-
បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ពួកខន្ធដែលប្រឡំ

ដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណពន្ធរវត្ត វត្តជាបច្ច័យនៃពួក
ខន្ធ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៣] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួក
ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន
ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត
គឺពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ
ដែលកើតមុន ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
ក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាក
សញ្ញាជនៈ ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ បានដល់ បច្ច័យជាត គឺពួកខន្ធដែល
ច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ។

[៥៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ការ
ពិចារណា ការចេញក្តី មិនមានទេ ។

[៥៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ

កម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានា-
 ខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនាដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ
 ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាក
 ក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចេតនាដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 ចេតនាដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺចេតនាដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុង
 ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៥៦] ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាស

ចាកសញ្ញាជនៈ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[៥៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៦ ។

[៥៨] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នៈផង នៃមោហៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់

សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[៥៧] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ ឯសហជាត គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុនដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង ... នៃមោហៈផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់

សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺនិរុច្ចក្ក ...
 និរុច្ចក្ក ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ... ប្រារព្ធនិរុច្ចក្កនោះ ទោមនស្ស
 កើតឡើង វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺមោហៈដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្ពុជានុរូបផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺនិរុច្ចក្ក ... ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈ
 ក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនិរុច្ចក្ក វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេ-
 ជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី វត្ថុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺពួកខន្ធ

ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី មោហៈក្តី ពួកមហាក្កតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈ
 ក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកខន្ធដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃមោហៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត
 គឺពួកខន្ធដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែល
 កើតមុនដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ក្តី កតឡឺន្តិរាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត
 គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី រូបជីវិតិន្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
 កដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី
 មោហៈក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺខន្ធ ១ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្ចៈក្តី វត្ថុក្តី
 ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃមោហៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។
 ជាបច្ច័យដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយវិតតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 អវិតតប្បច្ច័យ ។

[៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩

ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

[៦១] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌

ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី
ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តី
បង្រៀញ ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ អនុលោមបទ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ចុះ ... ក្នុង
អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៦៥] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អា-

ស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ និងអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ បណ្ឌិតគប្បីចងជាចក្កៈចុះ ។ ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្កី អាស្រ័យនូវពួកសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈក្កី ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្កី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្កី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្កី ពួកសម្បយុត្តកក្កនក្កី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្កី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ចក្កៈ ។ ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្កី ចិត្តសមដ្ឋានរូបក្កី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាក្កត ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈក្កី ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែ

មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី
ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាប្រយោជន៍ដល់
សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជា
ប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញា-
ជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង នូវពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចក្កៈ ។ ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
សញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
សញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង នូវពួកសញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជា
សញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់
សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ
តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវ
ខន្ធ ១ ដែលជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង

នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ ... បណ្ឌិតគប្បីចង់ជាចក្ខុៈចុះ ។ ទុកៈ
នេះឯង រៀរលែងតែលោកុត្តរទុកៈចេញ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារដូចបឋមទុកៈ
ក្នុងសញ្ញាជនគោច្ឆុកៈចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកៈ ចប់

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៦៦] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវកាម-
រាគសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្តី អាស្រ័យនូវពួកសញ្ញាជនៈ ។
ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញា-
ជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
ដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី
អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្តី អាស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ ។
ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌

ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌
 ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី
 ពួកសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈផង នូវធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី អា-
 ស្រ័យនូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចក្កៈ ។ ធម៌
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 សញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង

នូវពួកសញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង
 នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈផង នូវខន្ធ ២ ... ចក្កៈ ។

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ
 ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩
 ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៨] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវវិចិកិច្ចាសញ្ញាជនៈ ។ ធម៌
 ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 គឺមោហៈ ដែលច្រឡំដោយវិចិកិច្ចា អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលច្រឡំដោយ
 វិចិកិច្ចា ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នូវធម៌ប្រកបដោយ

សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះនហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវវិចិត្រសញ្ញាជនៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។

[៦៩] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចុប្បជាតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

ការរាប់ ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ បច្ចុប្បវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[៧០] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺកាមរាគសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈផង នៃអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ ចក្កៈ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកហេតុ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ

ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺកាមរាគសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃ
ទិដ្ឋិសញ្ញាជនៈ និងអវិជ្ជាសញ្ញាជនៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
គឺពួកសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធនូវពួកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ មូល បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ពួកខន្ធប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធ
នូវពួកសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ពួកសញ្ញា-
ជនៈក្តី ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
ជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសញ្ញាជនៈ ប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។
ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃ

ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកសញ្ញាជនៈក្តី ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ប្រាសពន្ធព្រួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។
 ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
 ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៧២] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺមានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
 នឹងសហជាតាធិបតិ គឺមានវារៈ ៣ ។ អារម្មណាធិបតិក្តី សហជាតាធិបតិក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីធ្វើក្នុងបញ្ហាទាំង ៣ នេះផងចុះ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំង
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៧៣] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ គឺ

មានវារៈ ៧ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាទេ ទាំងការចែកក៏មិនមាន ដូចគ្នានឹង
 អារម្មណ៍ប្បច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញា-
 មញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ
 ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ (បច្ច័យទាំង
 ឡាយ) បណ្ឌិត គប្បីធ្វើដោយអារម្មណ៍នៃចុះ ។ ជាបច្ច័យដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[៧៤] ធម៌ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមាន
 វារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមាន
 វារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយវិគតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យដោយអវិគតប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៧ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង

សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងតន្ត្រិ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តី**បង្រៀន** ។ បញ្ហាទាំង ៧ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ**យ៉ាង**នេះចុះ ។ (បច្ច័យ
 ទាំងឡាយ) បណ្ឌិតគប្បីឲ្យប្រែប្រួលក្នុងបទទាំង ៣ ឯនានាខណិកៈ មិន
 មានឡើយ ។

[៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[៧៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តី**បង្រៀន** ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តី
បង្រៀន ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ពួកអនុលោមបទ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ...
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

សញ្ញោជនវិប្បយុត្តសញ្ញោជនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨០] ធម៌ប្រាសចាកសញ្ញោជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញោជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ
 ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជានុបក្តី អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកសញ្ញោជនៈ តែជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ
 នូវខន្ធ ២ ... មានបដិសន្ធិដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ និងពួកមហាក្ខត ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញោជនៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ នូវខន្ធ ២ ... ។
 នូវធម៌ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ ... ។
 បញ្ហាទាំង ២ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ទុកៈនេះ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈ
 ក្នុងចូឡន្តរទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តសញ្ញាជនិយទុកៈ ចប់

គន្ថទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[៨១] គន្ថធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងដោតក្រង) អាស្រ័យនូវគន្ថធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្ថៈ អាស្រ័យនូវសីលព្វត-
 បរាមាសកាយគន្ថៈ សីលព្វតបរាមាសកាយគន្ថៈ អាស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្ថៈ
 អភិជ្ឈកាយគន្ថៈ អាស្រ័យនូវឥទ្ធិសច្ចាភិវេសកាយគន្ថៈ (កាយគន្ថៈ គឺ
 សេចក្តីប្រកាន់មាំថា នេះជារបស់ពិត) ឥទ្ធិសច្ចាភិវេសកាយគន្ថៈ អា-
 ស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្ថៈ (ទើបកើតឡើង) ។ នោគន្ថធម៌ (ធម៌មិន
 មែនជាគ្រឿងដោតក្រង) អាស្រ័យនូវគន្ថធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធកី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបកី អាស្រ័យនូវគន្ថធម៌
 (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ថធម៌កី នោគន្ថធម៌កី អាស្រ័យនូវគន្ថធម៌ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈាកាយគន្លះផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវសីលព្វតបរាមាសកាយគន្លះ (ទើប
 កើតឡើង) (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោគន្ធងមិ អា-
 ស្រ័យនូវនោគន្ធងមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះ នូវខន្ធ ២ ...
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវ
 មហាក្កត ១ ... (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ធងមិ អាស្រ័យនូវនោគន្ធងមិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺគន្លះអាស្រ័យនូវពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លះ
 (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ធងមិក្តី នោគន្ធងមិក្តី អាស្រ័យនូវនោគន្ធងមិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្លះផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះ នូវខន្ធ ២ ... (ទើប
 កើតឡើង) ។ គន្ធងមិ អាស្រ័យនូវគន្ធងមិផង នូវនោគន្ធងមិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈាកាយគន្លះ អាស្រ័យនូវសីលព្វត-
 បរាមាសកាយគន្លះផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (ទើបកើតឡើង)
 (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ជាចក្កៈ ។ នោគន្ធងមិ អាស្រ័យនូវគន្ធងមិផង នូវ
 នោគន្ធងមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះផង នូវពួកគន្លះផង
 នូវខន្ធ ២ ... (ទើបកើតឡើង) ។ គន្ធងមិក្តី នោគន្ធងមិក្តី អា-
 ស្រ័យនូវគន្ធងមិផង នូវនោគន្ធងមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

គឺខន្ធ ៣ ផង អភិជ្ឈកាយគន្លះផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ មិនមែនជាគន្លះផង នូវសីលព្វតបរាមាសកាយគន្លះផង នូវខន្ធ ២ ...
 (ទើបកើតឡើង បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
 ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ព្រោះអវិគតប្បច្ច័យ ។

[៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩
 ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគ-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨៣] នោគន្ធធម៌ អាស្រ័យនូវនោគន្ធធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិន
 មែនជាគន្លះ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ រហូតដល់
 ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អា-
 ស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ (ទើប
 កើតឡើង) ។

[៨៤] នោគន្ធធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកគន្លះ (ទើបកើតឡើង) ។
 នោគន្ធធម៌ អាស្រ័យនូវនោគន្ធធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប បដិសន្ធិរហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 មិនមែនជាគន្លះ (ទើបកើតឡើង) ។ នោគន្ធធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធធម៌ផង

នូវនោគន្ធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យនូវពួកគន្លះផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង (ទើបកើតឡើង) ។
 សេចក្តី**បង្រួញ** ។ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនអន្តរ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះ
 នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។

[៨៥] គន្ធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្លះ អាស្រ័យនូវឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្លះ ឥទ្ធិ-
 សច្ចាភិនិវេសកាយគន្លះ អាស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្លះ ក្នុងអរូប (ទើប
 កើតឡើង) ។ ក្នុងអរូប មិនមានសីលពូតបរាមាសទេ ប្រស្នាទាំង ៧
 បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ**យ៉ាង**នេះផងចុះ ។ ព្រោះនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ព្រោះនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ ព្រោះនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ព្រោះនអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ។ ព្រោះនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនឈានប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ព្រោះនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ព្រោះនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ព្រោះនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនសមន្តរយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនបច្ឆាជាតយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអាសេវនយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនកម្មយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នអាហារយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នោនតិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧] ក្នុងនអារម្មណយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុយ្យច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៤ បណ្ឌិតកប្បិរាប័យ៉ាងនេះចុះ ។

[៨៨] ក្នុងនអារម្មណយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុយ្យច្ច័យ ...
 ក្នុងនអនន្តរយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអវិគតយ្យច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារៈ

[៨៩] គន្ធធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុយ្យច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោគន្ធធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 នោគន្ធធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុយ្យច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ឈាន-
 រូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្ធនឹងខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃ
 បដិសន្ធិ វត្ថុពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ នឹងមហាក្កត ១ ...

ពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លុះ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្លុះធម៌ ពឹង
 ផ្អែកនឹងនោគន្លុះធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លុះ ពឹងផ្អែក
 នឹងពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្លុះ ពួកគន្លុះ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (ទើបកើតឡើង) ។
 គន្លុះធម៌ក្តី នោគន្លុះធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោគន្លុះធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្លុះផង ចិត្តសម្មជានុរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ
 ១ មិនមែនជាគន្លុះ នឹងខន្ធ ២ ... ពួកគន្លុះផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ (ទើបកើតឡើង) ។ គន្លុះធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្លុះធម៌ផង
 នឹងនោគន្លុះធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្លុះ
 ពឹងផ្អែកនឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ អភិជ្ឈកាយគន្លុះ ពឹងផ្អែកនឹង
 សីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង នឹងវត្ថុផង (ទើបកើតឡើង) (បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោគន្លុះធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្លុះធម៌ផង នឹង
 នោគន្លុះធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
 សម្មជានុរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លុះផង នឹងពួកគន្លុះផង
 នឹងខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លុះ ពឹងផ្អែកនឹងពួកគន្លុះផង នឹងវត្ថុផង
 (ទើបកើតឡើង) ។ គន្លុះធម៌ក្តី នោគន្លុះធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងគន្លុះធម៌ផង
 នឹងនោគន្លុះធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង
 អភិជ្ឈកាយគន្លុះផង ចិត្តសម្មជានុរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជា
 គន្លុះផង នឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង នឹងខន្ធ ២ ... (បណ្ឌិត

គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ អភិជ្ឈកាយគន្លះក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក៏
 ពឹងផ្អែកនឹងសីលពូតបរាមាសកាយគន្លះផង នឹងវត្ថុផង ទើបកើតឡើង
 (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧១] នោគន្ធមមិ ពឹងផ្អែកនឹងនោគន្ធមមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិន
 មែនជាគន្លះ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញា-
 សត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយា-
 យតនៈ ពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លះ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែល
 ប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយខន្ធចុះ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយខន្ធចុះផង នឹងវត្ថុផង (ទើបកើតឡើង) ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[៧២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

[៧៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សូម្បីនិស្សយវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹង

បច្ចុយវារៈដែរ ។ សំសង្ការៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ឲ្យជា
ប្រស្នា ៩ ឯរូបមិនមានទេ ។

បញ្ហាវារៈ

[៩៥] គន្ធធម៌ ជាបច្ចុយនៃគន្ធធម៌ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុ
ជាគន្ធុៈ ជាបច្ចុយនៃសម្បយុត្តកគន្ធុៈ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ គន្ធធម៌ ជា
បច្ចុយនៃនោគន្ធធម៌ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្ធុៈ ជាបច្ចុយនៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។
គន្ធធម៌ ជាបច្ចុយនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួក
ហេតុ ជាគន្ធុៈ ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាផង នៃពួកគន្ធុៈផង នៃពួក
ចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ នោគន្ធធម៌ ជាបច្ចុយនៃនោគន្ធធម៌
ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុមិនមែនជាគន្ធុៈ ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធាផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ បដិសន្ធិ ។
នោគន្ធធម៌ ជាបច្ចុយនៃគន្ធធម៌ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុមិនមែនជាគន្ធុៈ
ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកគន្ធុៈ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ នោគន្ធធម៌ ជា
បច្ចុយនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុមិន
មែនជាគន្ធុៈ ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាផង នៃពួកគន្ធុៈផង នៃពួកចិត្ត-
សម្បជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី ជាបច្ចុយនៃ
គន្ធធម៌ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្ធុៈផង ជាគន្ធុៈផង ជាបច្ចុយ
នៃពួកសម្បយុត្តកគន្ធុៈ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី ជា

បច្ច័យនៃនោគន្ធធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាគន្លង ជា នោគន្ធម៌ផង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាគន្លងក្តី ជា នោគន្លងក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង នៃពួកគន្លង ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦] គន្ធធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លងកើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកគន្លង ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លង កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកគន្លង ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ពួកគន្លងក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកគន្លង ។ នោគន្ធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... បុគ្គលពិចារណានូវកុសលកម្មនោះ ពិចារណានូវពួកកុសលកម្មដែលបានសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណានូវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងការពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកកិលេសមិនមែនជាគន្លងដែលលះបង់ហើយ ... ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ នូវពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លង ថាមិនទៀង ...

ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយ
 ទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀងដោយចិត្ត មិនមែនជា
 គន្លង ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លង ជាបច្ច័យនៃកិរិយា
 ពិចារណានូវឥន្ទ្រវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោ-
 គន្ធដម ជាបច្ច័យនៃគន្ធដម ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ...
 ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះកុសលកម្មនោះ រាគៈ
 កើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវកុសលកម្មនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង ដែលសន្សំទុកល្អហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន (ហើយ
 ពិចារណា) នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ
 ពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្លង រាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ បេ ។
 ទោមនស្សកើតឡើង ។ នោគន្ធដម ជាបច្ច័យនៃគន្ធដមផង នៃនោគន្ធដម
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម
 ហើយត្រេកអរ រីករាយចំពោះកុសលកម្មនោះ ពួកគន្លងក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវកុសលកម្មនោះ ដែលខ្លួនសន្សំទុកល្អហើយ
 ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន (ហើយពិចារណា) នូវឈាន ... នូវ

ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លុះ ពួកគន្លុះក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ គន្លុធម៌ក្តី
 នោគន្លុធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្លុធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣
 ដែលបណ្ឌិតត្រូវប្រារព្ធធ្វើ ។

[៧៧] គន្លុធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣
 ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យ មានអារម្មណ៍ជាទីគោរព ដែលបណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ ។ នោគន្លុធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្លុធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ...
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ
 អំពីមគ្គ ... នូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ... ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ
 រោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួក
 ខន្ធមិនមែនជាគន្លុះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង
 ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
 អធិបតិ មិនមែនជាគន្លុះ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោគន្លុធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ដែលសន្សំ
 ហើយក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកខន្ធ មិន
 មែនជាគន្លុះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយចំពោះខន្ធនោះ រាគៈ

កើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺអធិបតិមិនមែនជាគន្លោះ ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។
 នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិផង នៃនោគន្ធមិផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវ
 ទាន ... ធ្វើនូវពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ
 ពួកគន្លោះក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ មិនមែនជាគន្លោះ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្លោះផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ ។ គន្ធមិក្តី នោគន្ធមិក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិ ដោយអធិប-
 តិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺមានវារៈ ៣ ។

[៧៤] គន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លោះ
 មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លោះក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធមិ ជា
 បច្ច័យនៃនោគន្ធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លោះមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួក
 ខន្ធមិនមែនជាគន្លោះក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកគន្លោះជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិផង នៃនោគន្ធមិផង
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លោះមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លោះក្រោយៗ ផង នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃ
 នោគន្ធមិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ការរំពឹងពីរយ៉ាង បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើចុះ វារៈជាបឋមមិនមានទេ ។ គន្ធមិក្តី នោគន្ធមិក្តី ជាបច្ច័យនៃ

គន្ធតម ដោយអនន្តរឃ្លច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ វុដ្ឋានៈ ១ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុង
 វារៈជាកណ្តាល ។ គន្ធតម ជាបច្ច័យនៃគន្ធតម ដោយសមនន្តរឃ្លច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតឃ្លច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជា
 បច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញឃ្លច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្ស្រ-
 យឃ្លច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[៩៩] គន្ធតម ជាបច្ច័យនៃគន្ធតម ដោយឧបនិស្ស្រយឃ្លច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស្រយ អនន្តរឃ្លច្ច័យ និងបកត្តបនិស្ស្រយ ។ បេយ ឯ
 បកត្តបនិស្ស្រយ គឺពួកគន្ធាៈ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកគន្ធាៈ ... មានវារៈ ៣ ។
 នោគន្ធតម ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធតម ដោយឧបនិស្ស្រយឃ្លច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណ្តបនិស្ស្រយ អនន្តរឃ្លច្ច័យ និងបកត្តបនិស្ស្រយ ។ បេយ ឯបកត្តប-
 និស្ស្រយ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាហើយឲ្យនូវទាន ។ បេយ ដំឡើងនូវមានៈ
 ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេយ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យ
 នូវទាន ។ បេយ បំបែកនូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេយ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃសទ្ធា ។ បេយ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស្រយឃ្លច្ច័យ ។
 នោគន្ធតម ជាបច្ច័យនៃគន្ធតម ដោយឧបនិស្ស្រយឃ្លច្ច័យ បានដល់ អា-
 រម្មណ្តបនិស្ស្រយ អនន្តរឃ្លច្ច័យ និងបកត្តបនិស្ស្រយ ។ បេយ ឯបកត្តប-
 និស្ស្រយ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ
 នូវសីល ... ។ បេយ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេយ
 បំបែកនូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេយ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេយ នៃ

សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធដមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធដមិ ផង នៃនោគន្ធដមិផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណប-
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ
 គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវ
 សីល ... ។ បេ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែក
 នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធាផង ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធដមិក្តី នៃនោគន្ធដមិក្តី ជា
 បច្ច័យនៃគន្ធដមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ បានដល់
 វារៈទាំង ៣ ដែលបណ្ឌិតគប្បីធ្វើដោយន័យដូចជាអារម្មណ្ណប្បច្ច័យដែរ ។

[១០០] នោគន្ធដមិ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធដមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្ណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្ណបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង (បុគ្គល) ឃើញនូវរូបដោយ
 ទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 ចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុ
 បុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជា
 បច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធ មិនមែនជាគន្ធា ដោយ
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធដមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធដមិ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្ណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ្ណបុរេជាត គឺបុគ្គល

នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយចំពោះវត្ថុ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ។ បេ ។ ទោមនស្សកើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជា
 បច្ច័យនៃពួកគន្លង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិ
 ផង នៃនោគន្ធមិផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត
 នឹងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ
 ចំពោះវត្ថុ ប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ។ បេ ។ ទោមនស្ស
 កើតឡើង ពួកគន្លងក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជាត
 គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លងផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៩ ។

[១០១] នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធមិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺចេតនាមិនមែនជាគន្លង ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 ឯនានាខណិកៈ គឺចេតនាមិនមែនជាគន្លង ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមិនមែនជាគន្លង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យនៃគន្ធមិផង នៃនោគន្ធមិផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនាមិនមែនជាគន្លង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកគន្លងផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធមិ

ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធដម៌ ដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយ
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ។

[១០២] គន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធដម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 នោគន្ធដម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និង
 បច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធដម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធាៈ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ ។ នោគន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធដម៌ផង នៃនោគន្ធដម៌ផង ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធាៈផង នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធាផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ធដម៌ក្តី នោគន្ធដម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃនោគន្ធដម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បច្ឆាជាត ។ **សេចក្តីបង្រៀញ** ។

[១០៣] គន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធដម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១
 ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ធដម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធដម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺពួកគន្ធាៈជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធាផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

ឯបច្ចាជាត គឺពួកគន្លុះ ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 គន្លុះធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុះធម៌ផង នៃនោគន្លុះធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺមាន
 វារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ នោគន្លុះធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្លុះធម៌
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និង
 ឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ នោគន្លុះធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុះធម៌ ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកខន្ធមិន
 មែនជាគន្លុះ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លុះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ...
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
 វត្ថុនោះ ។ បេ ។ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លុះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នោគន្លុះធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃគន្លុះធម៌ផង នៃនោគន្លុះធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
 ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លុះ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ
 ៣ ផង នៃពួកគន្លុះផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 ឯបុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ ពួកគន្លុះក្តី ពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្លុះផង
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ គន្លុះធម៌ក្តី នោគន្លុះធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យនៃគន្លុះធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។
 សហជាត គឺសីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ
 នៃអភិជ្ឈកាយគន្លុះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្ខុផង
 ចុះ ។ សហជាត គឺសីលពូតបរាមាសកាយគន្លុះផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃ

អភិជ្ឈកាយគន្លះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផង ចុះ ។ គន្លងធម៌ក្តី នោគន្លងធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោគន្លងធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះក្តី ពួកគន្លះក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្ត-សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺពួកគន្លះផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធមិនមែនជាគន្លះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺ ពួកគន្លះផង ពួកមហាក្កតផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកគន្លះផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យ នៃបុរេជាតកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកគន្លះផង កពឡឡិវា- រាហារផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកគន្លះផង រូបជីវិតន្ត្រីយផង ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្លងធម៌ក្តី នោគន្លងធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្លងធម៌ផង នៃនោគន្លងធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ មិនមែនជាគន្លះផង សីលព្វតបរាមាសកាយគន្លះផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃអភិជ្ឈកាយ- គន្លះផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សហជាត គឺសីលព្វតបរាមាសកាយគន្លះផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃអភិជ្ឈកាយគន្លះផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។

[១០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយបច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យជាតបច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មបច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងវិបាកបច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ-
 យបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គបច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តបច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិតតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតបច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៥] គន្ធធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។ គន្ធធម៌ជា
 បច្ច័យនៃនោគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតបច្ច័យ ។
 គន្ធធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធធម៌ផង ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយសហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ។
 នោគន្ធធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេ-
 ជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ច័យជាតបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មបច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយអាហារបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយបច្ច័យ ។ នោគន្ធធម៌
 ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ ដោយអារម្មណបច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតបច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។
 នោគន្ធធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោគន្ធធម៌ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធធម៌ក្តី នោគន្ធធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យនៃគន្ធធម៌ផង នៃនោគន្ធធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១០៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ។

[១០៧] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបង្ហាញ ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញ-
 មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ មូល ៧
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ អនុលោមបទទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ
ឲ្យបរិបូណ៌ ... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

គន្ធទុកៈ ចប់

គន្ធនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១០៩] គន្ធនិយធម៌ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្ធាៈ) អាស្រ័យនូវ
គន្ធនិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ជាគន្ធនិយៈ ... ។
សេចក្តីបង្រួញ ។ លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីចែក
រំលែកយ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

គន្ធនិយទុកៈ ចប់

គន្ធសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១១០] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ (ធម៌ដែលប្រកបដោយគន្ធាៈ) អា-
ស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាគន្ធសម្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ ... ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌

អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
សម្បជានរូបអាស្រ័យនូវពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ លោកៈក្តី ចិត្តសម្បជានរូបក្តី
អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈ បដិយៈក្តី
ចិត្តសម្បជានរូបក្តី អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ។ ពួក
គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសម្បជានរូបផង អា-
ស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយគន្ធនៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង
លោកៈផង ចិត្តសម្បជានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ
តែប្រកបដោយលោកៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈផង ចិត្ត-
សម្បជានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស នូវខន្ធ
២ ... ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសម្បជានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យនូវលោកៈ
ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យនូវបដិយៈ អាស្រ័យនូវពួក
ខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ... ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌
អាស្រ័យនូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវលោកៈដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
អាស្រ័យនូវបដិយៈ ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អា-
ស្រ័យនូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្ប-

យុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវបដិមៈ ។ គន្ធ-
 សម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល
 ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ ...
 ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិមៈផង
 នូវខន្ធ ២ ... ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នូវ
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយគន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈ
 ផង នូវលោកៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 ទោមនស្សផង នូវបដិមៈផង ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈផង នូវលោកៈផង
 នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិមៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[១១១] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះអាមណ្ឌប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកប

ដោយគន្លុះ នូវខន្ធ ២ ... ។ គន្លិវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្លុះសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺលោកៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែល ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈ បដិយៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែល ប្រកបដោយទោមនស្ស ។ ពួកគន្លុះសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្លិវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវគន្លុះសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយ លោកៈ នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស នូវខន្ធ ២ ... ។ គន្លិវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវ គន្លិវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្លុះ នូវខន្ធ ២ ... ពួកខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ គន្លុះសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្លិវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវ លោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវបដិយៈ ។ គន្លុះសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្លុះសម្បយុត្តធម៌ផង នូវគន្លិវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែល ប្រាសចាកទិដ្ឋិ តែប្រកបដោយលោកៈផង នូវលោកៈផង នូវខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវបដិយៈផង នូវ ខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងសហជាតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបុរេជាតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
 អាសេវនាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងតន្ត្រិយាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងឈានាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងវិគតាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៣] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បដិ-
 សន្ធិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកប
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខុ ប្រកបដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។

[១១៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអាមណាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 បណ្ឌិតកាលចែករំលែកក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ គប្បីធ្វើឲ្យជាអរូបជាបឋម រូប
 បណ្ឌិតបានក្នុងទីណា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុងទីនោះ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ឯ
 បដិយៈ មិនមានក្នុងអរូបទេ ។ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រី-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។

[១១៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះឯង ។ សេចក្តី
 បង្រួញ ។ ... ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចុយវារៈ

[១១៧] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ ... វត្ថុពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ពួកខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ នឹងមហាក្ខត ១ ... ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធពឹងផ្អែកនឹងលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធពឹងផ្អែកនឹងបដិយៈ ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងបដិយៈ ពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តកក្ខន្ធផង លោកៈផង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិយៈផង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ផង នឹងវត្ថុផង ដែលប្រកបដោយគន្ធនៈ នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងវត្ថុផង នឹងបដិយៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ គន្ធនៈ

វិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកគន្ធសម្ប-
 យុត្តកន្ធផង នឹងពួកមហាក្កតផង ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែល
 ប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង ចិត្តសម្មជានរូប
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងបដិយៈផង លោកៈ
 ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹង
 វត្ថុផង បដិយៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នឹងវត្ថុ
 ផង ។ ពួកគន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី ពួកគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងគន្ធសម្ប-
 យុត្តធម៌ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយគន្ធផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ
 ២ ... ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកគន្ធសម្បយុត្តកកន្ធផងនឹងពួកមហាក្កត
 ផង ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសម្មជានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយ
 លោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសម្មជានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង
 នឹងបដិយៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ...
 ខន្ធ ៣ ផង បដិយៈផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស
 ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧
 ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិត-
 តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៩] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ពីងផ្អែកនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ដែលប្រាសចាកគន្ធមិនមានហេតុ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ
 រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយ-
 វិញ្ញាណ ពីងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពួកខន្ធដែលប្រាសចាកគន្ធនេះ ជាអហេតុកៈ
 ពីងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ ពីង
 ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈផង នឹងវត្ថុ
 ផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១២០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរាប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង

នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិត-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

[១២២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

សំសជ្ជវារៈ

[១២៣] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយគន្ធនៈ នឹង
ខន្ធ ២ ... ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺលោកៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ
តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ បដិយៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ។
គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ច្រឡំនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង លោកៈផង ច្រឡំនឹងខន្ធ ១
ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ផង
បដិយៈផង ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស នឹងខន្ធ ២ ... ។
គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រាសចាកគន្ធនៈ នឹងខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ។

គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងលោកៈដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធ ច្រឡំនឹងបដិយៈ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ផង នឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នឹងលោកៈ
 ផង នឹងខន្ធ ២ ... ខន្ធ ៣ ច្រឡំនឹងខន្ធ ១ ដែលប្រកបដោយទោមនស្ស
 ផង នឹងបដិយៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៦ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១២៥] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ច្រឡំនឹងគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ (នឹងធម៌) ប្រាសចាកគន្ធៈ ជាអហេតុកៈ ...
 មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ច្រឡំនឹងពួកខន្ធដែល
 ប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ក្នុងខណៈនៃអហេតុកប្បដិសន្ធិ ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[១២៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៦ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង

នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១២៧] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
នបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
នអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១២៨] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវារៈ

[១២៩] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ហេតុដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃ
លោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុដែលប្រកប
ដោយទោមនស្ស ជាបច្ច័យនៃបដិមៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

ហេតុដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធដង នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ហេតុដែលប្រកបដោយទោមនស្ស ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃ
 បដិមៈផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធវិប្បយុត្ត-
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ លោកៈដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 គឺបដិសន្ធិ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺលោកៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធ-
 វិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺលោកៈដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ បដិមៈ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធ-
 សម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាស
 ចាកទិដ្ឋិផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ហេតុដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិមៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-

យុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុដែលប្រកបដោយ លោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្មជានុរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិមៈផង ជា បច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្មជានុរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង បដិមៈផង ជា បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣០] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួក គន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។ មូលទាំងឡាយបណ្ឌិតត្រូវស្រក្កុំបទទាំង ៣ ។ ពួក គន្ធវិប្បយុត្តកក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង និង ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សក្តី បដិមៈក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ ពួកគន្ធសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារ-

រណានុវកុសលនោះ ពិចារណានុវត្តកុសល ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន ចេញអំពីឈាន ហើយពិចារណានុវឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ
 អំពីមគ្គ ហើយពិចារណានុវមគ្គ ពិចារណានុវផល ពិចារណានុវព្រះនិព្វាន
 ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ ផល និងកិរិយាស្រាវជ្រាវ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ រមែងពិចារណានុវត្តកិលេសដែល
 ប្រាសចាកគន្លុះ ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណានុវត្តកិលេស ដែលខ្លួន
 សង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងច្បាស់នូវត្តកិលេស ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន ឃើញច្បាស់នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកគន្លងវិប្បយុត្តកន្លង នូវ
 លោកៈផង នូវបដិមៈផង តាមអនិច្ចលក្ខណៈ ... ត្រេកអរ រីករាយ គន្លុ-
 វិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវធម្មជាតិ មានចក្ខុជាដើមនោះ
 វិចិត្តិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ
 ព្មនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកព្រមព្រៀង
 ដោយគន្លងវិប្បយុត្តចិត្ត ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួក
 គន្លងវិប្បយុត្តកន្លង ជាបច្ច័យនៃកិរិយាពិចារណានុវឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មបគញ្ញាណ និងអនាគត-
 សញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ គន្លងវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុ-

សម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល (ឲ្យ) នូវទាន ... នូវ
សីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងកុសលកម្មនោះ គន្លុ-
សម្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវគុណជាត មានទានជាដើមនោះ
ទិដ្ឋិ ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ គន្លវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្លុសម្បយុត្តធម៌
ផង នៃគន្លវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយទោមនស្សក្តី បដិមៈក្តី ប្រារព្ធនូវពួកគន្លវិប្បយុត្តក្នុងផង
នូវលោកៈផង នូវបដិមៈផង ទើបកើតឡើង ។ គន្លុសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្លុ-
វិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្លុសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួក
គន្លុសម្បយុត្តក្នុង កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ
តែប្រាសចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្ស
ផង នូវបដិមៈផង ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកគន្លវិប្បយុត្តក្នុង
កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាសចាក
ទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវ
បដិមៈផង ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយលោកៈ
តែប្រាសចាកទិដ្ឋិក្តី លោកៈក្តី ពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សក្តី បដិមៈ
ក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយលោកៈ តែប្រាស
ចាកទិដ្ឋិផង នូវលោកៈផង នូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយទោមនស្សផង នូវ
បដិមៈផង ។

[១៣១] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
ណាធិបតិ គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺគន្ធសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួក
សម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហ-
ជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺលោកៈដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ កើតឡើង
ព្រោះធ្វើនូវពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ
គន្ធសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
ទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃលោកៈផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យ
នៃបដិយៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ធស-
ម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ គឺពួកទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង
កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជា-
តាធិបតិ គឺទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
យុត្តក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
ទោមនស្សសហគតាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង

នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃគន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
 និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលនូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបោសថកម្ម ... ពិចារណា ព្រោះធ្វើនូវកម្ម មានទានជាដើមនោះ ឲ្យជា
 ទីគោរព ពិចារណា ព្រោះធ្វើ (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន ឲ្យជាទីគោរព ចេញអំពីឈាន ហើយធ្វើនូវឈាន ឲ្យជាទី
 គោរព ហើយពិចារណា ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ ហើយធ្វើនូវមគ្គ
 ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ធ្វើនូវផលឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា
 ធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទីគោរព ហើយពិចារណា ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃ
 គោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 បុគ្គលធ្វើនូវពួកគន្ធិវិប្បយុត្តកន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ត្រេកអរ រីករាយ គន្ធិវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវធម្មជាតិ មានចក្ខុ
 ជាដើមនោះឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺគន្ធិវិប្បយុត្តាធិបតិ ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថ-
 កម្ម ... ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន ពិចារណា
 នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួក
 គន្ធិវិប្បយុត្តកន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព គន្ធិសម្បយុត្តរាគៈ កើត

ឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវកម្ម មានទានជាដើមនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។
 គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 ទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួក
 គន្ធិវិប្បយុត្តក្ខន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។ គន្ធិសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកគន្ធិសម្បយុត្តក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួក
 ទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។
 មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវ
 ពួកទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នូវលោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។
 មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈ
 ក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នូវ
 លោកៈផង ឲ្យជាទីគោរព ។

[១៣២] គន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អន្តរាប្បច័យ គឺពួកគន្ធិសម្បយុត្តក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធិសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអន្តរាប្បច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិគតិ-
 វិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកៈក្រោយៗ
 ដោយអន្តរាប្បច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃបដិមៈ
 ក្រោយៗ ដោយអន្តរាប្បច័យ ពួកគន្ធិសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ

ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ផង នៃលោកៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហ-
 គតក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ ផង នៃបដិមៈ
 ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋិតត-
 វិប្បយុត្តលោកៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតបដិមៈ
 មុនៗ ជាបច្ច័យនៃបដិមៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធ
 មុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុ-
 លោម ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ និងផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិ-
 តតវិប្បយុត្តលោកៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ បដិមៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារ្យជួនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈមុនៗ ជា
 បច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ ផង នៃលោកៈផង
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បដិមៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ផង នៃបដិមៈផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារ្យជួនៈជាបច្ច័យនៃពួក

ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង្គ នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្ស-
សហគតក្ខន្ធផង្គ នៃបដិយៈផង ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី
គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក
ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធមុនៗ ផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋិត-
តវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោម-
នស្សសហគតក្ខន្ធមុនៗ ក្តី បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ
ក្រោយៗ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធមុនៗ ក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យនៃទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
លោកៈក្រោយៗ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធមុនៗ ក្តី
បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យនៃបដិយៈក្រោយៗ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ពួកទិដ្ឋិតត-
វិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្តី លោកៈក្តី ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្តី
បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវ
សួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធមុនៗ ក្តី លោកៈក្តី ជា
បច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ ផង នៃលោកៈផង
ដោយអន្តរប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធមុនៗ ក្តី បដិយៈក្តី ជាបច្ច័យ
នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធក្រោយៗ ផង នៃបដិយៈផង ដោយអន្ត-
រប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយសម-
ន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៣៣] គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបក-
ត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺពួកគន្ថសម្បយុត្តកន្ថ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកគន្ថសម្បយុត្តកន្ថ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរ
ផងចុះ ឧបនិស្ស័យ ៣ យ៉ាង គឺពួកគន្ថសម្បយុត្តកន្ថ ជាបច្ច័យនៃពួក
គន្ថវិប្បយុត្តកន្ថ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ
ឧបនិស្ស័យ ៣ យ៉ាង គឺពួកគន្ថសម្បយុត្តកន្ថ ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិគត-
វិប្បយុត្តលោកសហគតកន្ថផង នៃលោកៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យនៃពួកទោមនស្សសហគតកន្ថផង នៃបដិយៈផង ដោយឧបនិស្ស-
យប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្ណបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលឲ្យនូវទាន ព្រោះអា-
ស្រ័យនូវសទ្ធា ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងនូវមានៈ នូវ
សីល ... ។ បេ នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា
កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ រដូវ និងកោជន ... ឲ្យនូវទាន ព្រោះអាស្រ័យនូវ
សេនាសនៈ ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ
បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ បញ្ញា រាគៈ ។ បេ សេចក្តីប្រាថ្នា សេនា-
សនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ និង
សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃ

គន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេយ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល ដំឡើងនូវមានៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវសទ្ធា ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេយ នូវបញ្ញា រាគៈ ។ បេយ មានៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ... សម្លាប់នូវសត្វ ព្រោះ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ។ បេយ បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេយ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧប- និស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺ (ឧបនិស្ស័យ) ៣ **យ៉ាង** គឺបុគ្គលដំឡើងនូវមានៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវសទ្ធា នូវសីល ... ។ បេយ នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ ... សម្លាប់នូវសត្វ ព្រោះអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ។ បេយ បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេយ បញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា សេនា- សនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ថសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ថវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយ ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និង បកត្តបនិស្ស័យ ។ បេយ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោក- សហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ថសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត

ត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងក្តី លោកៈក្តី ពួក
 ទោមនស្សសហគតក្នុងក្តី បដិមៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្នុងផង នៃ
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈផង នៃបដិមៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងក្តី លោកៈ
 ក្តី ពួកទោមនស្សសហគតក្នុងក្តី បដិមៈក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតក្នុងផង នៃលោកៈផង នៃពួកទោមនស្សសហគតក្នុងផង នៃ
 បដិមៈផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៣៤] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត
 គឺបុគ្គលឃើញនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ តាមអនិច្ចលក្ខណៈ ... ត្រេកអរ រីករាយ
 គន្ធវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវចក្ខុជាដើមនោះ វិចិកិច្ចា ...
 ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប ដោយទិព្វចក្ខុ ព្រូវ
 សំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ផោដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ
 ចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ (ជាបច្ច័យ) នៃពួកគន្ធវិប្បយុត្តក្នុងផង នៃទិដ្ឋិ-
 តតវិប្បយុត្តលោកៈផង នៃបដិមៈផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គលត្រេកអរ

រីករាយ នឹងចក្ខុ ... នឹងវត្ថុ គន្ធសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
 ធម្មជាតិ មានចក្ខុជាដើមនោះ ទិដ្ឋិ ... ។ បេ ។ ទោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯ
 វត្ថុបុរេជាតិ គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធសម្បយុត្តកន្ធុ ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ ។
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ដោយបុរេជាតិបច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាតិ និងវត្ថុបុរេជាតិ ។
 អារម្មណបុរេជាតិ គឺពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតកន្ធុក្តី លោកៈក្តី ពួក
 ទោមនស្សសហគតកន្ធុក្តី បដិយៈក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ។
 ឯវត្ថុបុរេជាតិ គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតកន្ធុផង
 នៃលោកៈផង នៃទោមនស្សសហគតកន្ធុផង នៃបដិយៈផង ដោយបុរេជា-
 តិបច្ច័យ ។

[១៣៥] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 បច្ច័យជាតិបច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ដោយបច្ច័យជាតិបច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ច័យជាតិបច្ច័យ បាន
 ដល់ បច្ច័យជាតិ គឺពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតកន្ធុផង លោកៈផង
 ពួកទោមនស្សសហគតកន្ធុផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើត
 មុន ដោយបច្ច័យជាតិបច្ច័យ ។

[១៣៦] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អាសេវនបច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងអន្តរបច្ច័យដែរ អាវជ្ជនៈក្តី វជ្ជនៈក្តី

មិនមាន (ក្នុងទីនេះទេ) ។

[១៣៧] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ គឺគន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺគន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្មជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទិដ្ឋិ-
 គតិវិប្បយុត្តលោកសហគតចេតនា ជាបច្ច័យនៃលោកៈផង នៃពួកចិត្ត-
 សម្មជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតចេតនា ជាបច្ច័យនៃ
 បដិមៈផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ
 គឺគន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង
 នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺគន្ធសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 ទិដ្ឋិគតិវិប្បយុត្តលោកសហគតចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 នៃលោកៈផង នៃពួកចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ទោមនស្ស-
 សហគតចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបដិមៈផង នៃពួក
 ចិត្តសម្មជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។
 សហជាត គឺគន្ធវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួក

ចិត្តសមុជ្ជានុបដន្ទ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺគន្ធិវិប្បយុត្ត-
ចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្នុងផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។

[១៣៩] គន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
អាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមាន
វារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ៦ ។

[១៤០] គន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រួញ** បណ្ឌិត
ត្រូវចែកផងចុះ ។ គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
បង្រួញ ។ គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធិសម្បយុត្តក្នុង ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធិសម្បយុត្តធម៌ផង នៃ
គន្ធិវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជា
បច្ច័យនៃពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត លោកសហគតក្នុងផង នៃលោកៈផង នៃពួក
ទោមនស្សសហគតក្នុងផង នៃបដិយៈផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ គន្ធិ-

សម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត ។ សហជាត គឺពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត-
 លោកសហគតក្នុងផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប ដោយ
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្នុងផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកទិដ្ឋិត-
 វិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងផង លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្នុងផង
 បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៤១] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ធសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រួញ** បណ្ឌិតត្រូវចែកផងចុះ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ១ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត
 អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** បណ្ឌិតត្រូវចែកផងចុះ ។ គន្ធវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
 ជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកៈ ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ទោមនស្សសហគតបដិយៈ ជាបច្ច័យនៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺបុគ្គល ត្រេកអរ

រីករាយ នឹងចក្ខុ ... នឹងវត្ថុ គន្ធសម្បយុត្តរាគៈ ... ទិដ្ឋិ ... ទោមនស្សកើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ្ណនូវវត្ថុ មានចក្ខុជាដើមនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកគន្ធសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធ ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បុរេជាត ។ សហជាត គឺទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច័យ បដិយៈជាបច្ច័យ
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។
 ឯបុរេជាត គឺពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង លោកៈផង ពួក
 ទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង បដិយៈផង កើតឡើង ព្រោះប្រាណ្ណនូវចក្ខុ ... នូវ
 វត្ថុ វត្ថុជាបច្ច័យ នៃពួកទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធផង នៃលោកៈ
 ផង នៃពួកទោមនស្សសហគតក្ខន្ធផង នៃបដិយៈផង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។
 គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺគន្ធសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច័យ សហជាត
 គឺទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្ខន្ធ ១ ផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣
 ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ទោមនស្សសហគតក្ខន្ធ ១ ផង បដិយៈផង
 ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ ២ ... ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺពួក

គន្ធសម្បយុត្តក្នុងផង ពួកមហាក្សត្រផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងផង លោកៈ
ផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ សហជាត គឺពួក
ទោមនស្សសហគតក្នុងផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុងផង វត្ថុផង ជា
បច្ច័យនៃលោកៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពួកទោមនស្សសហគតក្នុងផង វត្ថុផង
ជាបច្ច័យនៃបដិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្ត
លោកសហគតក្នុងផង លោកៈផង ពួកទោមនស្សសហគតក្នុងផង បដិយៈ
ផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ
ពួកគន្ធសម្បយុត្តក្នុងផង កតទ្យង្គិរាហារផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកគន្ធសម្បយុត្តក្នុងផង រូបជីវិត្រិយផង ជា
បច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្ប-
យុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺទិដ្ឋិតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតក្នុង ១ ផង លោកៈផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺ
ទោមនស្សសហគតក្នុង ១ ផង បដិយៈផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺ
ទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុង ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង

នៃលោកៈផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... សហជាត គឺទោមនស្ស-
សហគតក្ខន្ធ ១ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃបដិយៈផង
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុង
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ។

[១៤៣] គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។
 គន្ធសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជា-
 តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ជា
 បច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជា
 បច្ច័យនៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ គន្ធសម្បយុត្តធម៌ក្តី គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃគន្ធសម្បយុត្តធម៌ផង នៃគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

[១៤៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីបង្រៀន ... ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៤៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ
ផងចុះ ។ ... ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

គន្ធសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

គន្ធគន្ធនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៤៧] ធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជា

គន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្ធនៈ អាស្រ័យ
 នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ធនៈ សីលពូតបរាមាសកាយគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវ
 អភិជ្ឈកាយគន្ធនៈ អភិជ្ឈកាយគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវឥទ្ធិសច្ចាភិវិវេសកាយគន្ធនៈ
 ឥទ្ធិសច្ចាភិវិវេសកាយគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្ធនៈ ។ ធម៌ជាគន្ធនិ-
 និយៈ ទាំងជានោគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុជ្ជានុបផង
 អាស្រ័យនូវពួកគន្ធនៈ ។ ធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈផង ធម៌ជាគន្ធនិយៈ
 ទាំងជានោគន្ធនៈផង អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បដិច្ចវារៈក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈ
 ក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងគន្ធទុកៈដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

បញ្ហាវារៈ

[១៤៨] ធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជា
 គន្ធនិយៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធភេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធនៈ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បញ្ហាទាំង ៩ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះផងចុះ ។

[១៤៩] ធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំងជាគន្ធនិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្ធនៈ ទាំង
 ជាគន្ធនិយៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកគន្ធនៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវ
 ពួកគន្ធនៈ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ ពួកខន្ធជាគន្ធនិយៈ ទាំងជា
 នោគន្ធនៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកគន្ធនៈ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវសួរផងចុះ

ពួកគន្លឹះក្តី ពួកសម្បជញ្ញត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកគន្លឹះ ។ ធម៌
 ជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជានោគន្លឹះ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជានោគន្លឹះ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...
 ពិចារណានូវកម្ម មានទានជាដើមនោះ (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវគោត្រកូ
 ពិចារណានូវវោទានៈ នូវពួកកិលេសដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ... ពិចារណា
 នូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេសដែលពុះពោរ
 ឡើងហើយ ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកខន្ធជាគន្លឹះនិយៈ ទាំង
 ជានោគន្លឹះ តាមអនិច្ចលក្ខណៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ។ បទទាំងអស់ បណ្ឌិត
 គប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។ ជាបច្ច័យនៃការស្រាវជ្រាវដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជានោគន្លឹះ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជាគន្លឹះនិយៈ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... បុគ្គលធ្វើនូវឧបោសថកម្ម
 ហើយត្រេកអរ រីករាយនឹងកុសលកម្មនោះ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិកិច្ចា ...
 ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវកុសលកម្មនោះ (នូវពួក
 កុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន នូវឈាន ...
 នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជា
 នោគន្លឹះ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
 ធម្មជាតិ មានឈានជាដើមនោះ ។ ធម៌ជាគន្លឹះនិយៈ ទាំងជានោគន្លឹះ ជា

បច្ច័យនៃធម៌ ជាគន្លង ទាំងជាគន្លងនិយៈផង នៃធម៌ជាគន្លងនិយៈ ទាំងជានោគន្លង
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...
 (នូវពួកកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន
 នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ នឹងពួកខ្លួន ជា
 គន្លងនិយៈ ទាំងជានោគន្លង ពួកគន្លងផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធនូវធម្មជាតិ មានឈានជាដើមនោះ ។ វារៈទាំង ៣ ក្រៅពីនេះ
 បណ្ឌិតប្បវិទ្យាស្តារ ប្រារព្ធធ្វើយ៉ាងនេះផងចុះ ។

លោកុត្តរ មិនមានក្នុងទុក្ខនេះទេ តែបណ្ឌិតត្រូវកំណត់ថា គន្លងនិយៈ
 ប្រហែលគ្នានឹងគន្លងទុក្ខដែរ មិនមានការធ្វើផ្សេងគ្នាទេ ។ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាបញ្ហា ៩ ។

គន្លងគន្លងនិយៈទុក្ខៈ ចប់

គន្លងគន្លងសម្បយុត្តកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥០] ធម៌ជាគន្លង ទាំងជាគន្លងសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លង
 ទាំងជាគន្លងសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្លង
 អាស្រ័យនូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្លង សីលពូតបរាមាសកាយគន្លង អា-
 ស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្លង អភិជ្ឈកាយគន្លង អាស្រ័យនូវឥទ្ធិសច្ចាភិទិ-

វេសកាយគន្លះ ឥទ្ធិសច្ចាភិនិវេសកាយគន្លះ អាស្រ័យនូវអភិជ្ឈកាយគន្លះ ។
 ធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លះ ទាំងជាគន្ល-
 សម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អា-
 ស្រ័យនូវពួកគន្លះ ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំងជាគន្លសម្បយុត្តផង ជាគន្លសម្បយុត្ត
 ទាំងជានោគន្លះផង អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លះ ទាំងជាគន្លសម្បយុត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺអភិជ្ឈកាយគន្លះផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
 អាស្រ័យនូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្លះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។
 ធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំង
 ជានោគន្លះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំងជា
 គន្លសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លះ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជាគន្លសម្បយុត្ត
 ទាំងជានោគន្លះ ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំងជាគន្លសម្បយុត្តក្តី ធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត
 ទាំងជានោគន្លះក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ពួកគន្លះផង អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ជាគន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះ នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំង
 ជាគន្លសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្លះ ទាំងជាគន្លសម្បយុត្តផង ជា
 គន្លសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក
 គន្លះ អាស្រ័យនូវពួកគន្លះផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ ធម៌ជាគន្ល-

សម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធៈ ទាំងជាគន្ធសម្បយុត្ត ផង ជាគន្ធសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាគន្ធសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈផង នូវ ពួកគន្ធៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជាគន្ធៈ ទាំងជាគន្ធសម្បយុត្តក្តី ជាគន្ធ- សម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធៈ ទាំងជាគន្ធសម្បយុត្ត ផង ជាគន្ធសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង អភិជ្ឈកាយគន្ធៈផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាគន្ធសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្ធៈផង នូវសីលពូតបរាមាសកាយគន្ធៈផង នូវខន្ធ ២ ... បណ្ឌិតគប្បីចង់ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៥២] ធម៌ជាគន្ធៈ ទាំងជាគន្ធសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាគន្ធៈ ទាំងជាគន្ធសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី **បង្រៀញ** ។ នហេតុប្បច្ច័យ មិនមានក្នុងទីនេះទេ ។

[១៥៣] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ការរាប់ទាំង ២ ក្រៅពីនេះក្តី សហជាតវារៈក្តី បច្ចុយវារៈក្តី និស្សយ-
វារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈយ៉ាងនេះដែរ ។

បញ្ហាវារៈ

[១៥៤] ធម៌ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត ជាបច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះ
ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះ-
សម្បយុត្ត ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ ធម៌
ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត ជាបច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លោះ
ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត ជាបច្ចុយនៃ
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ ធម៌ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត
ជាបច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្តផង ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជា
នោគន្លោះផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត
ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្លោះផង ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។
ធម៌ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លោះ ជាបច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំង
ជានោគន្លោះ ដោយហេតុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លោះ
ជាបច្ចុយនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ ធម៌ជាគន្លោះសម្បយុត្ត
ទាំងជានោគន្លោះ ជាបច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្ត ដោយហេ-
តុប្បច្ចុយ គឺពួកហេតុជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លោះ ជាបច្ចុយនៃពួកសម្ប-
យុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ចុយ ។ ធម៌ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លោះ ជា
បច្ចុយនៃធម៌ជាគន្លោះ ទាំងជាគន្លោះសម្បយុត្តផង ជាគន្លោះសម្បយុត្ត ទាំងជា

នោគន្លះផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្លះផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោគន្លះសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោគន្លះសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ
 ជាគន្លះ ទាំងនោគន្លះសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះផង ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោ
 គន្លងសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជា
 គន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជាគន្លះ ទាំង
 នោគន្លងសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះផង ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោគន្លងសម្បយុត្តក្តី
 ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោគ-
 ន្លងសម្បយុត្តផង ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកហេតុជាគន្លះ ទាំងនោគន្លងសម្បយុត្តក្តី ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំងនោគន្លះក្តី
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកគន្លះផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ធម៌ជាគន្លះ ទាំងនោគន្លងសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លះ ទាំង
 នោគន្លងសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកគន្លះកើតឡើង ព្រោះប្រាណ
 នូវពួកគន្លះ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវធ្វើផងចុះ ពួកខន្ធ ជាគន្លងសម្បយុត្ត ទាំង
 នោគន្លះ កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវពួកគន្លះ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវធ្វើ
 ផងចុះ ពួកខន្ធជាគន្លះផង ជាគន្លងសម្បយុត្តផង កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវ

ពួកគន្លុះ ។ ធម៌ជាគន្លុះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លុះ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាគន្លុះ-
 សម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លុះ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធជាគន្លុះសម្បយុត្ត
 ទាំងជានោគន្លុះ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ជាគន្លុះសម្បយុត្ត ទាំងជា
 នោគន្លុះ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវធ្វើផងចុះ ពួកគន្លុះកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ
 ពួកខន្ធ ជាគន្លុះសម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លុះ ។ មូល បណ្ឌិតត្រូវធ្វើផងចុះ ពួក
 គន្លុះក្តី ពួកគន្លុះសម្បយុត្តក្នុងក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ជាគន្លុះ-
 សម្បយុត្ត ទាំងជានោគន្លុះ ។ បញ្ហាវារៈទាំង ៣ ក្រៅនេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ
 យ៉ាងនេះដែរ ។ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យក្តី ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យក្តី ក្នុងឧបនិស្ស-
 យប្បច្ច័យក្តី ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។ ការចែក (ឲ្យផ្សេងពី
 នេះទៅទៀត) មិនមានទេ ។

[១៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគ-

តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អរូបៈ ក៏មានបច្ច័យដែរ ។ (បញ្ញាវារៈ) បីៗ នៃបច្ច័យមួយៗ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើផងចុះ ។ អារម្មណបច្ច័យក្តី សហជាតប្បច្ច័យក្តី ឧបនិស្សយបច្ច័យក្តី បណ្ឌិតត្រូវបង្វិលក្នុងវារៈទាំង ៩ ផងចុះ ។ បច្ច័យទាំងអស់ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើក្នុងបញ្ញាវារៈ **យ៉ាង**នេះផងចុះ ។

គន្ធគន្ធសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធនិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៧] គន្ធវិប្បយុត្តធម៌ (ធម៌ដែលប្រាសចាកគន្ធឈៈ) និងគន្ធនិយធម៌ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្ធឈៈ) អាស្រ័យនូវគន្ធវិប្បយុត្តធម៌ និងគន្ធនិយធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសម្មជានុរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលជាគន្ធវិប្បយុត្ត និងជាគន្ធនិយៈ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្ខណៈ មហាកុត ១ ... ។ ហេៗ លោកិយទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈ**យ៉ាង**ណា បណ្ឌិតត្រូវឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាទេ ។

គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធនិយទុកៈ ចប់

ឱ្យយោគគោច្ចកទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៨] អាស្រ័យនូវឱ្យធម៌ ... យោគធម៌ អាស្រ័យនូវយោគធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ឯគោច្ចកៈទាំងពីរ (នេះ) ដូចគ្នា នឹងអាសវគោច្ចកៈដែរ មិនមានការធ្វើផ្សេងៗ ទេ ។

ឱ្យយោគគោច្ចកទុក្ខៈ ចប់

នីវរណាទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៥៩] នីវរណធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងរារាំង) អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និង អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចននីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចននីវរណៈ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវ ព្យាបាទនីវរណៈ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ កុក្កចនីវរណៈ និង អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ កុក្កចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវព្យាបាទនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អាស្រ័យនូវ វិចិក្ខានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវឧទ្ធចនីវរណៈ ។ នៅនីវរណ- ធម៌ (ធម៌មិនមែនជាគ្រឿងរារាំង) អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវ
 នីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធនីវរណៈផង
 ឧទ្ធច្ចនីវរណៈផង អវិជ្ជានីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង អាស្រ័យនូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។
 នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ បដិសន្ធិ ។
 នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺពួកនីវរណៈ អាស្រ័យនូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវ-
 រណធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ផង ពួកនីវរណៈផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវ
 នោនីវរណក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង
 នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធនីវរណៈ
 ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចន្ធនីវរណៈផង នូវពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធដង (បណ្ឌិតត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌
 អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ
 ១ ផង នូវនីវរណៈផង នូវខន្ធ ២ ... ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី
 អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ
អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវកាមច្ឆន្ទនីវរណៈផង នូវខន្ធ ២ ...
(បណ្ឌិតត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនន្តរយ្យច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៦១] នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវវិចិកិច្ចានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ
អាស្រ័យនូវឧទ្ធចនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនោនីវរណធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... តាំងពីអហេតុ-
កប្បជិសន្តិ រហូតដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនោនីវរណ-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវពួក
ខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នីវរណធម៌ អាស្រ័យ
នូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើងព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
គឺអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវឧទ្ធចនីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ

ផង ។

[១៦២] នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ រហូតដល់ ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង នូវ នោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ ព្រោះនអធិបតិប្បច្ច័យ ព្រោះនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ ព្រោះនសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ ព្រោះ នអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ព្រោះនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦៣] នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ នបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺបីនិទ្ទនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចននីវរណៈ ក្នុងអរូប ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចននីវរណៈ ក្នុងអរូប ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវវិចិក្ខានីវរណៈ ក្នុងអរូប អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវឧទ្ធចនីវរណៈ ក្នុងអរូប ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ ទើបកើត ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈ ក្នុងអរូប ។ បញ្ញាដ៏ សេសសល់ទាំងអស់ បណ្ឌិតត្រូវឲ្យពិស្តារផងចុះ អរូបទី ១ បណ្ឌិតត្រូវ

ធ្វើ (ឲ្យដូចគ្នាផងចុះ) រូប បណ្ឌិតកាន់យកដូចជាបទខាងក្រោយ ។
 នីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធីនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អាស្រ័យ
 នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធផង នូវកាមច្ចននីវរណៈផង ក្នុងអរូប (បណ្ឌិតត្រូវ
 ធ្វើឲ្យ) ជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង
 នូវនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវពួកនីវរណៈផង ក្នុងអរូប នូវខន្ធ
 ២ ... ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណៈផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។
 នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនីវរណធម៌ផង នូវនោនីវរណ-
 ធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជាតប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ បីនមិទ្ធីនីវរណៈ
 ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវ
 កាមច្ចននីវរណៈផង ក្នុងអរូប (បណ្ឌិតត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៦៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧

ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រីយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៦៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ឯសហជាតវារៈ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

បច្ចុយវារៈ

[១៦៧] នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ នោនីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹង
 ផ្អែកនឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ រហូតដល់ពួកអជ្ឈតិកមហាកុត ពួកនោនីវរ-
 ណក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ពួក
 នីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹង
 នោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ពួក

នីវរណៈផង ចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណាក្នុង ១ នឹងខន្ធ
 ២ ... ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្នុងក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌
 ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែក
 នឹងកាមច្នួននីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាចក្កៈ
 ផងចុះ បីនមិទ្ធនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងកាមច្នួននីវរណៈផង
 នឹងវត្ថុផង បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នោនីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 នីវរណធម៌ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណាក្នុង ១ ផង នឹង
 ពួកនីវរណៈផង នឹងខន្ធ ២ ... ពួកសម្បយុត្តកក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងពួក
 នីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកនីវរណៈផង នឹង
 ពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកនីវរណៈផង នឹង
 ពួកមហាកុតផង ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណធម៌
 ផង នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
 បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណាក្នុង
 ១ ផង នឹងកាមច្នួននីវរណៈផង នឹងខន្ធ ២ ... បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាចក្កៈផង
 ចុះ បីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្នុង
 ពឹងផ្អែកនឹងកាមច្នួននីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង បណ្ឌិតត្រូវធ្វើ ឲ្យជាចក្កៈផង
 ចុះ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៦៩] នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ
ពឹងផ្អែកនឹងឧទ្ធចនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណក្ខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... រហូតដល់ពួក
អសញ្ញាសត្វ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌
ពឹងផ្អែកនឹងនោនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជា-
នីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធចៈ
អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណធម៌ផង
នឹងនោនីវរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ
ពឹងផ្អែកនឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ
ពឹងផ្អែកនឹងឧទ្ធចនីវរណៈផង នឹងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានីវរណៈ
ពឹងផ្អែកនឹងវិចិកិច្ចានីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង អវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹង
ឧទ្ធចនីវរណៈផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣

ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

សំសង្ខារៈ

[១៧៣] នីវរណធម៌ លាយឡំនឹងនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធីនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ លាយឡំ
 នឹងកាមច្ចននីវរណៈ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ នីវរណៈទាំងអស់
 បណ្ឌិតត្រូវឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១៧៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ

១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៧៥] នីវរណធម៌ លាយឡំនឹងនីវរណធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈលាយឡំនឹងវិចិក្ខានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ
លាយឡំនឹងឧទ្ធចនីវរណៈ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[១៧៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ការរាប់ពីរយ៉ាងដទៃពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតត្រូវធ្វើយ៉ាងនេះ
ផងចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[១៧៧] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ពួកនីវរណហេតុជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណ-
ហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្លផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង
ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកកន្លផង

នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុបដង ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។
នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកនោនីវរណហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃចិត្តសមុជ្ជានុបដង ដោយហេតុប្បដ្ឋប្បយ បដិសន្ធិ ។

[១៧៨] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ គឺពួកនីវរណៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ គឺបុគ្គលនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារណានូវកុសលកម្មនោះ ត្រេកអររីករាយនឹងកុសលកម្មនោះ ទិដ្ឋិកើតឡើង ទោមនស្សកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវកុសលកម្មនោះ ដែលខ្លួនសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... បុគ្គលចេញអំពីឈាន នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ នូវមគ្គ ... នូវផល ... នូវនិព្វាន ... និព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូរោទានៈ មគ្គ ផល និងអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ ពួកព្រះអរិយៈពិចារណានូវពួកនោនីវរណកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ នូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ... (នូវកងអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោត-

ធាតុ ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គល អ្នកប្រកបដោយនោនីវរណចិត្ត ដោយចេតោបរិ-
 យញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ
 អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រូបា-
 យតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃ
 កាយវិញ្ញាណ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកិរិយាពិចារណា នូវឥទ្ធិវិ-
 ធាណា ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មប-
 គញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌
 ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបាសថកម្ម ... (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
 នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកនោនីវរណក្ខន្ធ ត្រេកអរ រីករាយ
 រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិ ... វិចិត្រិច្ឆា ... ឧទ្ធច្ចៈ ... ទោមនស្សកើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាជ្ញានូវហេតុនោះ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃ
 នោនីវរណធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវ
 ឧបាសថកម្ម ... (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
 អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវនោនីវរណក្ខន្ធ ត្រេកអររីករាយ ពួក
 នីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញានូវហេតុនោះ ។
 នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺវារៈ ៣ បណ្ឌិតគប្បីប្រាជ្ញាធ្វើផងចុះ ។

[១៧៩] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកនីវរណៈ កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវពួកនីវរណៈ
 ឲ្យជាទីគោរព ។ វារៈទាំង ៣ ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណាប្បច្ច័យដែរ ។
 នោនីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល នូវទាន ...
 នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយធ្វើនូវអំពើនោះឲ្យជាទីគោរព ហើយ
 ពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវ
 អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព នូវពួកអំពើដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
 អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ នូវមគ្គ ... នូវផល ... នូវនិព្វាន ...
 និព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ ឲ្យជាទី
 គោរព រាគៈកើតឡើង ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។
 ឯសហជាតាធិបតិ គឺនោនីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង
 នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណាធិបតិ ជា
 បច្ច័យនៃនីវរណាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និង
 សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថ-
 កម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ
 ព្រោះធ្វើនូវពួកនោនីវរណាក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈ កើតឡើង ទិដ្ឋិកើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើនូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺនោ-
 នីវរណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្ម-
 ណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ...
 អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួក
 នោនីវរណក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះធ្វើនូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺនោនី-
 វរណាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
 វារៈទាំង ៣ គឺអារម្មណាធិបតិហ្នឹងឯង ។

[១៨០] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺ
 ពួកនីវរណៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណៈមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនោនីវរណក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃវុដ្ឋានៈ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈមុនៗ ជាបច្ច័យ
 នៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក
 នោនីវរណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនោនីវរណក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្ត-
 រប្បច្ច័យ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ របស់បុគ្គលកាលចេញអំពីនិរោធ ជា

បច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត
 គប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនោនីវរណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 ពួកនោនីវរណក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្ប-
 យុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវជ្ជនៈជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណក្ខន្ធផង
 នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវ-
 រណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណក្ខន្ធ
 មុនៗ ផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈ
 មុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកនោនីវរណក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ពួកនីវរណក្ខន្ធក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃវិជ្ជានៈ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ពួកនីវរណៈមុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃពួកនីវរណៈក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្ស-
 យប្បច្ច័យ ។

[១៨១] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្សយ អនន្តបនិស្សយ និងបកត្តបនិស្សយ ។ បេ។
 ឯបកត្តបនិស្សយ គឺពួកនីវរណៈ មានវារៈ ៣ ។ នោនីវរណធម៌ ជា

បច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តប-
 និស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ
 បុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវខេបាសថកម្ម
 ញ៉ាំងឈាន ឲ្យកើតឡើង ញ៉ាំងវិបស្សនា ... ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ...
 ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ។ បេ
 នូវបញ្ញា ... នូវរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិក-
 សុខ និងកាយិកទុក្ខ ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ
 បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃបញ្ញា
 នៃរាគៈ ។ បេ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផល-
 សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវ-
 រណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូប-
 និស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវ
 សទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ បុគ្គល
 អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃី
 សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃរាគៈ ។ បេ ជាបច្ច័យនៃសេចក្តីប្រាថ្នា
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង
 នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ
 អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល
 អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ

បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែកនូវ
 សង្ឃី សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណក្ខន្ធផង្គ នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវ-
 រណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណបុរិស្ស័យ អន្តរុបនិស្ស័យ និងបកតុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកតុប-
 និស្ស័យ គឺពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណៈ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[១៨២] នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត
 គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ទោមនស្សកើតឡើង ។ មានវារៈ ៣ ។
 បុរេជាតប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ បណ្ឌិតគប្បីចែក
 (តាមវារៈ) នៃកុសល និងអកុសលផងចុះ ។

[១៨៣] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ
 គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[១៨៤] នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ
 បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺនោនីវរណចេតនា
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺនោនីវរណចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បី

សួរផងចុះ ។ នោនីវរណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយ
កម្មប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណាចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃ
ពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] នោនីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណាធម៌ ដោយវិបា-
កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] នីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណាធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ ប្រស្នាទាំង ៤ ដ៏សេស បណ្ឌិតគប្បី
ធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

[១៨៧] នីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណាធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺ
កាមច្ចននីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃចីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជា-
នីវរណៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ នីវរណាធម៌
ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណាធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
បច្ឆាជាត ។ ក្នុងនីវរណៈ ១ មានវារៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង ។ នោនីវរណាធម៌
ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណាធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេ-
ជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នោនីវរណាធម៌
ជាបច្ច័យនៃនីវរណាធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ នោនីវរណាធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណាធម៌ផង នៃនោនី-

វរណធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សេចក្តី
បង្កប្រញូ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយ
អត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺកាមច្នៃ-
នីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យនៃបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរ-
ណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ កាមច្នៃនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជា
បច្ច័យនៃបីនមិទ្ធនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌
ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺខន្ធ ១
ជានោនីវរណៈផង ពួកនីវរណៈផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ពួកនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជា
បច្ច័យនៃនោនីវរណក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈក្តី
ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ចា-
ជាត គឺពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែល
កើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចាជាត គឺពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ផង កតឡើងរាហារផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បច្ចាជាត
គឺពួកនីវរណៈផង ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង រូបជីវិតន្ទ្រិយផង ជាបច្ច័យនៃ
ពួកកដត្តារូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជា
បច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់

សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១ ជាទោនីវរណៈផង កាមច្ឆន្ទ-
 នីវរណៈផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃបីនមិទ្ធនីវរណៈផង នៃឧទ្ធច្ឆន្ទនីវរណៈ
 ផង នៃអវិជ្ជានីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ
 ២ ... កាមច្ឆន្ទនីវរណៈក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃបីនមិទ្ធនីវរណៈផង នៃ
 ឧទ្ធច្ឆន្ទនីវរណៈផង នៃអវិជ្ជានីវរណៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ (បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

[១៨៩] នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។
នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
បច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌
ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោនីវរណធម៌
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចា-
ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណធម៌ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោនីវរណធម៌ ជា
បច្ច័យនៃនីវរណធម៌ផង នៃនោនីវរណធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
នីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណធម៌ក្តី នោនីវរណធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃនោនីវរណធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ។ នីវ-

រណាធម៌ក្តី នោនីវរណាធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណាធម៌ផង នៃនោនីវរណាធម៌
ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិតតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

[១៧១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញ-
មញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។
សេចក្តីបង្រៀន ។ ... ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១៧២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ
ចុះ ។ ... ក្នុងនអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នីវរណទុកៈ ចប់

នីវរណិយទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៧៣] នីវរណិយធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណិយធម៌ ទើបកើតឡើង ... ។
នីវរណិយទុក្ខៈយ៉ាងណា លោកិយទុក្ខៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះចុះ មិន
មានការធ្វើផ្សេងគ្នាឡើយ ។

ការប្រកបដោយកាមច្នុះពីរលើក ការប្រកបដោយបដិមៈ ៤ លើក
ឧទ្ធច្នុះ ១ វិចិកិច្ចា ១ ទាំងពីរនុ៎ះ មានការប្រកបមួយលើកៗ ការប្រកបនូវ
ពួកនីវរណៈ ដោយពួកនីវរណៈ មានប្រការ ៨ (យ៉ាងនេះឯង) ។

មាតិកានៃនីវរណទុក្ខៈ លោកបានធ្វើទុកក្នុងទីនេះ ។

នីវរណិយទុក្ខៈ ចប់

នីវរណាសម្បយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[១៧៤] នីវរណាសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណាសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជា
នីវរណាសម្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ ... ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវ
នីវរណាសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្មជានុប
អាស្រ័យនូវពួកនីវរណាសម្បយុត្តក្នុងខន្ធ ។ នីវរណាសម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណ-
វិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនីវរណាសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្តផង នូវ
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង នូវខន្ធ ២ ... ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យ
 នូវនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានីវរណវិប្បយុត្ត នូវខន្ធ ២ ...
 បដិសន្ធិ មានដរាបដល់ពួកមហាក្កតខាងក្នុង ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 អាស្រ័យនូវនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នូវនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកនីវរណសម្ប-
 យុត្តក្នុងផង នូវពួកមហាក្កតផង ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១៧៦] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 អាស្រ័យនូវនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺជា
 នីវរណវិប្បយុត្ត ជាអហេតុកៈ ... ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ។

[១៧៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអន្តរាប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៥ ក្នុងនសមន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៨] ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៩] ក្នុងនអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ បេយ ...
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បេយ ... ក្នុងនវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ឯសហជាតវារៈ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យជាវារៈ ១ ចុះ ។

បច្ចុយវារៈ

[២០០] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌

ពឹងផ្អែកនឹងនិវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ
 ៣ ផង ចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជានិវរណវិប្បយុត្ត នឹង
 ខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ពួកនិវរណវិប្បយុត្តក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងមហាក្ខត ១ នឹង
 វត្ថុ ។ និវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនិវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ពួកនិវរណសម្បយុត្តក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។
 និវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី និវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនិវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនិវរណសម្បយុត្តក្នុង ពឹង
 ផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ។ និវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនិវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនិវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជានិវ-
 រណសម្បយុត្តផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ និវរណវិប្បយុត្តធម៌ ពឹង
 ផ្អែកនឹងនិវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនិវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកនិវរណសម្បយុត្តក្នុង
 ផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ និវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី និវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងនិវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនិវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជានិវរណសម្បយុត្ត
 ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកនិវរណ-
 សម្បយុត្តក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យមានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ

៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ បេ ។
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០២] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានីវរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ
ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ពឹង
ផ្អែកនឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣
ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ ជានីវរណ-
វិប្បយុត្ត ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយាយតនៈ
កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយតនៈ ពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្នុងអហេតុកៈ
ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
នីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង នឹងវត្ថុ
ផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២០៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ បេ ។ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មាន

វារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ការរាប់វារៈទាំងពីរក្រៅពីនេះក្តី និស្សយវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះ
ចុះ ។

សំសជ្ជវារៈ

[២០៤] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំនឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២០៦] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំនឹងនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ លាយឡំនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។ លាយឡំនឹងនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ... ។

[២០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់វារៈទាំងពីរក្រៅពីនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាង

នេះចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[២០៨] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ពួកនីវរណសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណវិប្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺជាបដិសន្ធិ ។

[២០៩] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះទិដ្ឋិ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ វិចិកិច្ចា ទិដ្ឋិ ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវវិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវឧទ្ធច្ចៈ ទិដ្ឋិ ... វិចិកិច្ចាកើតឡើង ទោមនស្សកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវទោមនស្ស ទិដ្ឋិ ...

វិចិត្តិកា ... ឧទ្ធច្ចៈកើតឡើង ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណ-
 វិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួក
 កិលេស ជានីវរណសម្បយុត្ត ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួក
 កិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន ឃើញនូវពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុង ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 ជាអនត្តា ដឹងនូវចិត្តនៃបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនីវរណសម្បយុត្តចិត្ត ដោយ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យនៃការពិចារណានូវ
 ឥទ្ធិវិធាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្ម-
 បគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវ
 ទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ពិចារណានូវហេតុនោះ (នូវពួក
 អំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន នូវឈាន ...
 ពួកព្រះអរិយៈ ចេញអំពីមគ្គ នូវមគ្គ ... ពិចារណានូវផល នូវព្រះនិព្វាន ...
 ព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃកិរិយាពិចារណានូវគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... ឃើញច្បាស់នូវវត្ថុ នូវពួកនីវរណវិប្ប-
 យុត្តក្នុងថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ដរាបអំពី
 អារជ្ជនៈ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ...
 អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួក

នីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ ទោមនស្ស កើតឡើង
ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ។

[២១០] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវរាគៈ ឲ្យជាទីគោរព
រាគៈ ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវរាគៈនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជា-
តាធិបតិ គឺនីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតាធិបតិ គឺនីវរណសម្ប-
យុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូល
បណ្ឌិតប្បស្សរាជ្ជចុះ នីវរណសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្ប-
យុត្តក្ខន្ធផង ៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នីវរណ-
វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល នូវ
ទាន ... នូវសីល ... នូវឧបាសថកម្ម ... ធ្វើនូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព
ហើយពិចារណា (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ...
ចេញអំពីឈាន នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ធ្វើនូវមគ្គ ឲ្យជា
ទីគោរព ... នូវផល ... នូវព្រះនិព្វាន ... ព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ
មគ្គ និងផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺនីវរណ-

វិប្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្កន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... ។បេ។
 ក្នុងកាលមុន ... នូវឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ធ្វើនូវពួកនីវរណវិប្ប-
 យុត្តក្កន្ធ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះ
 ធ្វើនូវហេតុនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។

[២១១] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តកក្កន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវ-
 រណសម្បយុត្តកក្កន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរ
 ផងចុះ ពួកនីវរណសម្បយុត្តកក្កន្ធ ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 (ខន្ធ ៣) មុនៗ មិនមានក្នុងទីនោះទេ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ
 ពួកនីវរណវិប្បយុត្តកក្កន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណវិប្បយុត្តកក្កន្ធក្រោយៗ
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺអនុលោមញ្ញាណ ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺអាវជ្ជនៈជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២១២] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ដោយ

ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
 បកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវរាគៈ ហើយ
 សម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃ រូរទោសៈ ... នូវមោហៈ មានៈ
 និងទិដ្ឋិ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែក
 នូវសង្ឃ រាគៈ ។ បេ សេចក្តីប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃរាគៈ ។ បេ ជា
 បច្ច័យនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អនន្ត-
 រូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យ
 នូវរាគៈ ហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ញ៉ាំងឈាន វិបស្សនា
 មគ្គ និងអភិញ្ញា ... ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង នូវទោសៈ ... អាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង រាគៈ ។ បេ
 សេចក្តីប្រាថ្នា (ជាបច្ច័យ) នៃសទ្ធា ។ បេ ជាបច្ច័យនៃបញ្ញា កាយិក-
 សុខ កាយិកទុក្ខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរ-
 ណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ
 ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធាហើយឲ្យនូវទាន នូវសីល ... ។ បេ
 ញ៉ាំងមគ្គ ... ញ៉ាំងអភិញ្ញា ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង នូវសីល ... ។ បេ
 នូវបញ្ញា ... ។ បេ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សទ្ធា ។ បេ សេនាសនៈ (ជាបច្ច័យ)

នៃសទ្ធា ។ បេ ។ ជាបច្ច័យនៃបញ្ញា មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្ថបនិស្ស័យ ។ បេ ។ ឯបកត្ថបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយដំឡើងនូវមានៈ ប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា ... កាយិកៈ ... ។ បេ ។ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយសម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ ។ ចំបែកនូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈជាបច្ច័យនៃរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។

[២១៣] នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ឃើញច្បាស់នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយជញ្ជាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណ៍បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះវត្ថុ រាគៈ ទោសៈ មោហៈ (កើតឡើង) ព្រោះប្រាណ្ឌនូវហេតុនោះ ។

ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជា-
តប្បច្ច័យ ។

[២១៤] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺ
មានវារៈ ២ ។

[២១៥] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺនីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ បាន
ដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺនីវរណសម្បយុត្តចេតនា
ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺ
នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង
ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុជ្ជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហ-
ជាត និងនានាខណិកៈ ។ សេចក្តីបន្រ្ទិញ ។ ជាបច្ច័យដោយវិបាកប្បច្ច័យ
គឺមានវារៈ ១ ។

[២១៦] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ដោយអាហារប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
ឈានប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ

គឺមានវារៈ ២ ។

[២១៧] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នីវរ-
ណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ
បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ ។

[២១៨] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌
ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហ-
ជាត គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកាយ
នេះដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
នីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។
នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន

ដល់ សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
 នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច័យ
 បានដល់ បុរេជាត គឺបុគ្គល នូវចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយចំពោះវត្ថុ រាគៈ
 ទិដ្ឋិ វិចិត្តា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុង ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ នីវរណ-
 សម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្តផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយអត្ថិប្បច័យ ខន្ធ
 ២ ផង វត្ថុផង ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ២ ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ នីវរណសម្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច័យ បានដល់ សហជាត បច្ឆាជាត អាហារ និងតន្ត្រីយ ។ សហជាត
 គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុងផង ពួកមហាក្កតផង ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុងផង
 កតទ្បិញ្ញារាហារផង ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច័យ បច្ឆាជាត គឺ
 ពួកនីវរណសម្បយុត្តក្នុងផង រូបជីវិតិន្រ្ទិយផង ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប
 ដោយអត្ថិប្បច័យ ។

[២១៧] ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរប្បច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង

អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

[២២០] នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ផង
 នៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ

ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃនីវរណ-
 សម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្ប-
 យុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណសម្បយុត្តធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នីវរណសម្បយុត្តធម៌ក្តី នីវរណវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនីវរណវិប្បយុត្តធម៌ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយបច្ច័យជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ។

[២២១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២២២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង

នសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២២៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ការរាប់ជាអនុលោម បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ
 ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

នីវរណានីវរណិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៤] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណៈ
 និងជានីវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនមិទ្ធនីវរណៈ
 ឧទ្ធច្ចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចន្តនីវរណៈ ។ ការរាប់
 ទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីចែកយ៉ាងនេះចុះ ប្រហែលគ្នានឹងនីវរណទុកៈដែរ ឥត
 មានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

បញ្ញាវារៈ

[២២៥] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជានីវ-

រណៈ និងជានីវរណិយៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈផង នៃធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកនីវរណៈផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបដង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានបដិសន្ធិ ។

[២២៦] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកខន្ធជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ ធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា

នីវរណិយៈ និងជានោនីវរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល នូវទាន ...
 នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណានូវឧបោសថកម្មនោះ ត្រេកអរ
 រីករាយ រាគៈ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធ
 នូវហេតុនោះ (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... អំពី
 ឈាន ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវគោត្រកូ នូវវោទានៈ ... នូវពួកកិលេស
 ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ... នូវ
 ពួកកិលេសដែលខ្លួនដកឡើងព្រមហើយ ក្នុងកាលមុន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 នូវពួកខន្ធ ជានីវរណិយៈ និងជានោនីវរណៈ ថាមិនទៀង ... ឃើញច្បាស់
 ត្រេកអរ រីករាយ ។ បេ ។ ទោមនស្ស ... ដោយទិព្វចក្ខុ ... ការនឹករំពឹង
 (មាន) ត្រឹមណា បណ្ឌិតត្រូវធ្វើត្រឹមណោះ ។ ធម៌ជានីវរណិយៈ និងជា
 នោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណិយៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... (នូវពួកអំពើ)
 ដែលខ្លួនសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធ ជានីវរណិយៈ និងជានោនីវរណៈ រាគៈ ទិដ្ឋិ
 វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ។ ធម៌
 ជានីវរណិយៈ និងជានោនីវរណិយៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជានីវរណៈ និងជានីវ-
 រណិយៈផង នៃធម៌ជានីវរណិយៈ និងជានោនីវរណៈផង ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... (នូវពួកអំពើ)
 ដែលខ្លួនសន្សំហើយក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គល

ត្រេកអរ រីករាយចំពោះពួកខ្លួនជានិរវណ្ណិយៈ និងជានោនិរវណ្ណៈ ពួកនិរវណ្ណៈ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បី ធ្វើនូវវារៈទាំង ៣ ដទៃ យ៉ាងនេះចុះ ។ អធិបតិប្បច្ច័យ ប្រហែលគ្នានឹង អារម្មណប្បច្ច័យដែរ ។ សូម្បីបុរេជាតប្បច្ច័យ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងអារម្ម- ណប្បច្ច័យដែរ ។ បណ្ឌិតមិនត្រូវធ្វើនូវលោកុត្តរ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ឡើយ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។ និរវណ្ណ- ទុកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីពិចារណា ហើយធ្វើយ៉ាងនោះចុះ ។

និរវណ្ណនិរវណ្ណិយទុកៈ ចប់

និរវណ្ណនិរវណ្ណសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២២៧] ធម៌ជានិរវណ្ណៈ និងជានិរវណ្ណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជា និរវណ្ណៈ និងជានិរវណ្ណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីន- មិទ្ធនិរវណ្ណៈ ឧទ្ធចនិរវណ្ណៈ និងអវិជ្ជានិរវណ្ណៈ អាស្រ័យនូវកាមច្ចននិរវណ្ណៈ និរវណ្ណៈទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ជានិរវណ្ណសម្ប- យុត្ត និងជានោនិរវណ្ណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជានិរវណ្ណៈ និងជានិរវណ្ណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវពួក និរវណ្ណៈ ។ ធម៌ជានិរវណ្ណៈ និងជានិរវណ្ណសម្បយុត្តក្តី ជានិរវណ្ណសម្បយុត្ត

និងជានោនីវរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនិមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជា-
 នីវរណៈ និងពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវកាមច្នននីវរណៈ បណ្ឌិតគប្បី
 ធ្វើឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ នូវខន្ធ
 ២ ... ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណ-
 សម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួក
 នីវរណៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ។ ធម៌
 ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ពួកនីវរណៈផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈនូវខន្ធ ២ ... ។ ធម៌ជានីវរណៈ និង
 ជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត
 ផង ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺបីនិមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវ
 កាមច្នននីវរណៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ) ឲ្យ
 ជាចក្កៈផងចុះ ។ ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តផង ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោ-

នីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈផង នូវពួកនីវរណៈផង នូវខន្ធ
 ២ ... ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្ត និង
 ជានោនីវរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តផង ជា
 នីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 គឺខន្ធ ៣ ជាបីនមិទ្ធនីវរណៈ ឧទ្ធចនីវរណៈ និងអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធ ១ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈផង នូវកាមច្ចននីវរណៈផង
 នូវខន្ធ ២ ... បណ្ឌិត (គប្បីធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២២៩] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌
 ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវវិចិក្ខានីវរណៈ អវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវ
 ឧទ្ធចនីវរណៈ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌
 ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
 គឺអវិជ្ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយ
 ឧទ្ធច្ចៈ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណៈ

និងជានិរវណសម្បយុត្តផង ជានិរវណសម្បយុត្ត និងជាទោនិរវណៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺអវិជ្ជានិរវណៈ អាស្រ័យនូវវិចិត្តិក្ខានិរវណៈ
 ផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង អវិជ្ជានិរវណៈ អាស្រ័យនូវឧទ្ធច្ចនិរវណៈ
 ផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។

[២៣០] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 នវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៣១] ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តី**បង្រៀញ** ។ ... ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៣២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 អវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្ប-
 យុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ**យ៉ាង**នេះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នា
 ទេ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៣៣] ធម៌ជានិរវណៈ និងជានិរវណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា

នីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជានីវរណៈ
 និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា
 នីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជានី-
 វរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃពួកនីវរណសម្បយុត្តកន្ល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា
 នីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តផង ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជា
 បច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកន្លផង នៃពួកនីវរណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជា
 នីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកនីវរណៈកើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកខន្ធជា
 នីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។
 មូល បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកន្លក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកនីវរណៈ ។ ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានេ-
 នីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានេនីវរណៈ ។ មូលទាំង
 ឡាយ បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវ

ពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ។ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាណព្វនូវពួកខន្ធ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[២៣៥] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ ។ វារៈទាំង ៣ បានដល់ គុករាម្មណ៍ហ្នឹងឯង ។ ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្តនិងជានោនីវរណៈ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីសួរផងចុះ ។ ពួកនីវរណៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ឲ្យជាទីគោរព សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធជានីវរណៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ពួកនីវរណៈក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ

ឲ្យជាទីគោរព សហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជា
 នោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកនីវរណៈផង ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្តក្តី ជានីវរណ-
 សម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរ-
 ណសម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ ។ គឺមាន
 វារៈ ៣ ។

[២៣៦] ជាបច្ច័យដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារជ្ជនៈក្តី វុដ្ឋានៈក្តី មិនមាន
 ទេ (ពួកខន្ធ) មុនៗ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ។ ដូចគ្នានឹងអារម្មណប្បច្ច័យដែរ វិក្កន្តមិនមានទេ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ ។

[២៣៧] ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺចេតនា ជា
 នីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីសួរចុះ ។ ចេតនាជានីវរណ-
 សម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកនីវរណៈ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ ។ ចេតនាជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃ

ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង្គ នៃពុកនីវរណៈផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៣៨] ធម៌ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជានីវរណសម្បយុត្ត និងជានោនីវរណៈ ដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយ ឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយ វិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ជាបច្ច័យដោយអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារសវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិ- យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិត- តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៤០] ធម៌ជានីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជា

នីវរណៈ និងជានីវរណសម្បយុត្ត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ វារៈទាំង ៩ បណ្ឌិត
គប្បីប្រែត្រឡប់ ក្នុងបទទាំង ៣ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៤១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៤២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតត្រូវធ្វើចុះ ។
... ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៤៤] ធម៌ជានីវរណវិប្បយុត្ត និងជានីវរណិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌

ជានីវរណវិប្បយុត្តុ និងជានីវរណិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
 ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជានីវរណវិប្បយុត្តុ
 និងជានីវរណិយៈ នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ លោកិយ-
 ទុកៈ ក្នុងចូឡន្តរទុកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះដែរ មិនមានការ
 ធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

នីវរណវិប្បយុត្តុនីវរណិយទុកៈ ចប់

បរាមាសទុកៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៤៥] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យ
 នូវបរាមាស ។ នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ
 ១ មិនមែនជាបរាមាស នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ
 ពួកមហាក្ខត ។ បរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបរាមាស អាស្រ័យនូវពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ។ បរា-
 មាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង បរាមាសផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ នូវខន្ធ ២ ... ។ នោបរាមាសធម៌
 អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌ផង នូវនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែន
 ជាបរាមាសផង នូវបរាមាសផង នូវខន្ធ ២ ... ។

[២៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៤៧] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានុបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ជាអហេតុកៈ មិនមែនជាបរាមាស នូវខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាប
 ដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ
 អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២៤៨] នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវបរាមាស ។
 នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ អាស្រ័យនូវពួក
 ខន្ធ មិនមែនជាបរាមាស ។ នោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌
 ផង នូវនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវបរាមាសៈផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្នុងផង ។

[២៤៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥១] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ច័យវារៈ

[២៥២] នោបរាមាសធម៌ ពីនផ្អែកនឹងបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក
នឹងបរាមាស ។ នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាស នឹងខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួក
មហាក្កតខាងក្នុង ពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បរាមាសធម៌ពឹង
ផ្អែកនឹងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបរាមាស
ពឹងផ្អែកនឹងពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ បរាមាសពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បរាមាសធម៌
ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង បរាមាសផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែក
នឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាស នឹងខន្ធ ២ ... បរាមាស ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ
ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្កត បរាមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសធម៌ផង នឹង
នោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបក្តី ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាសផង នឹងបរាមាស
ផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសផង នឹងពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសផង នឹងពួក
មហាក្កតផង ពួកខន្ធមិនមែនជាបរាមាស ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសផង នឹង
វត្ថុផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់សុទ្ធតែមាន

វារៈ ៥ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៥៤] នោបរាមាសធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជានុបផង ពឹងផ្អែកនឹងខន្ធ ១ មិនមែនជាបរាមាស ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយានៈ កាយវិញ្ញាណ ពឹងផ្អែកនឹងកាយាយានៈ ពួកខន្ធមិនមែនជាបរាមាស ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ មោហៈដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ផង នឹងវត្ថុផង ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២៥៥] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ។ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនោត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥៦] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...

ក្នុងនាមអធិបតីប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៥៧] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ប្រហែលគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសង្ខារៈ

[២៥៨] នោបរាមាសធម៌ លាយឡំនឹងបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ លាយឡំនឹងបរាមាស ។ បញ្ញា ៥
ក្នុងអរូប បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះដែរ ។

សំសង្ខារៈក្តី សម្បយុត្តកៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនេះចុះ ។

បញ្ញាវារៈ

[២៥៩] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុមិនមែនជាបរាមាស ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌
ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកហេតុ មិនមែនជាបរា-
មាស ជាបច្ច័យនៃបរាមាស ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជា
បច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ពួកហេតុមិនមែនជាបរាមាស ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបរា-

មាសផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៦០] បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបរមាស ប្រារព្ធនូវបរមាស ទើបកើតឡើង ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកខន្ធមិនមែនជាបរមាស ប្រារព្ធនូវបរមាស ទើបកើតឡើង ។ បរមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ប្រារព្ធនូវបរមាស ទើបកើតឡើង ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល នូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណានូវអំពើនោះ ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវអំពើនោះ (នូវអំពើទាំងឡាយ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ចេញអំពីឈាន (ពិចារណា) នូវឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណានូវមគ្គ ពិចារណានូវផល ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គផល និងអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ (ពិចារណា) នូវពួកកិលេសមិនមែនជាបរមាស ដែលលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... (ព្រះអរិយៈ) ពិចារណាយើញនូវពួកខន្ធ មិនមែនជាបរមាស ថាមិនទៀង ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ (ព្រះអរិយៈ) យើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេងដោយទិព្វសោតធាតុ ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយនោបរមាសចិត្ត ដោយ

ចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃវិញ្ញាណញ្ញា-
 យតនៈ អាកិញ្ញញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវេសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ
 រុបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកខន្ធមិនមែនជាបរាមាស ជាបច្ច័យនៃឥទ្ធិវិញ្ញាណ
 ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ អនា-
 គត្តសញ្ញាណ និងការពិចារណា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌
 ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គីន្ទវទាន ... នូវសីល ...
 នូវឧបោសថកម្ម ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងអំពើនោះ ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះ
 ប្រារព្ធនូវអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ។បេ។ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 ត្រេកអរ រីករាយចំពោះពួកខន្ធ មិនមែនជាបរាមាស ទិដ្ឋិប្រារព្ធនូវខន្ធ
 នោះ ... ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌
 ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គីន្ទវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ...
 ត្រេកអរ រីករាយនឹងអំពើនោះ បរាមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកខន្ធមិនមែនជាបរាមាស បរាមាសក្តី
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ បរាមាសធម៌ក្តី
 នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺ
 ប្រារព្ធនូវបរាមាសធម៌ផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ... មានវារៈ ៣ ។

[២៦១] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

គឺបរាមាស (កើតឡើង) ព្រោះធ្វើនូវបរាមាស ឲ្យជាទីគោរព បានដល់
 អារម្មណាធិបតិហ្នឹងឯង បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៣ ចុះ ។ នោបរា-
 មាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវ
 សីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... បុគ្គលពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើ
 នូវកុសលកម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវកុសលនោះ
 ឲ្យជាទីគោរព ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយ
 ធ្វើនូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ... នូវផលឲ្យជាទីគោរព ... នូវព្រះនិព្វាន ឲ្យជាទី
 គោរព ... ឯព្រះនិព្វាន ជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួក
 ខន្ធ មិនមែនជាបរាមាស ឲ្យជាទីគោរព រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវអំពើ
 នោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិមិនមែនជាបរាមាស
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ អារម្មណាធិបតិ
 គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ។ បេ។
 នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធ មិនមែនជា
 បរាមាស ឲ្យជាទីគោរព ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវអំពើនោះ ឲ្យជាទី
 គោរព ... ។ បេ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ មិនមែនជាបរាមាស ជា

បច្ច័យនៃបរមាស ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
 បរមាសធម៌ផង នៃនោបរមាសធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់
 អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវ
 សីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ។ បេ។ នូវចក្ខុ ...
 នូវវត្ថុ ... បុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួកខន្ធ មិនមែនជាបរមាស
 ឲ្យជាទីគោរព បរមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវ
 អំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺអធិបតិ មិនមែនជាបរ-
 មាស ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃបរមាសផង នៃពួកចិត្ត-
 សមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ក្តី នោបរមាសធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ
 គឺបរមាស ធ្វើនូវបរមាសផង នូវពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ឲ្យជាទីគោរព ...
 មានវារៈ ៣ ។

[២៦២] បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ
 គឺបរមាសមុនៗ ជាបច្ច័យនៃបរមាសក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ បរមាសមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនោបរមាសក្ខន្ធ
 ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរមាសជាបច្ច័យនៃវុជ្ជានៈ (ការចេញ
 អំពីឈាន) ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ បរមាស
 មុនៗ ជាបច្ច័យនៃបរមាសក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយ
 អនន្តរប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយ

អនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកនោបរាមាសក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ
ក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អនុលោមជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយ
អនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកនោបរា-
មាសក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អារជ្ជនៈ
ជាបច្ច័យនៃបរាមាស ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ពួកនោបរាមាសក្ខន្ធមុនៗ
ជាបច្ច័យនៃបរាមាសក្រោយៗ ផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្ត-
រប្បច្ច័យ អារជ្ជនៈ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង
ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ
បរាមាសធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺបរាមាសមុនៗ ផង ពួកសម្បយុត្ត-
កក្ខន្ធផង ជាបច្ច័យនៃបរាមាសក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ មូលទាំង
ឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ បរាមាសមុនៗក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី
ជាបច្ច័យនៃពួកនោបរាមាសក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ បរាមាសក្តី
ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាស
មុនៗ ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសក្រោយៗ ផង នៃពួក
សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ជាបច្ច័យនៃបរា-
មាសធម៌ ដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ
៥ ។

[២៦៣] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្ស-

យប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តុប-
និស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺបរមាស ជាបច្ច័យនៃបរមាស ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃ
នោបរមាសធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ
អនន្តរូបនិស្ស័យ និងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល
អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង
ដំឡើងនូវមានៈ នូវសីល ... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ
សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ ... អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវ
ទាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតឡើង សម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ ។ បំបែក
នូវសង្ឃ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ ។ នៃបញ្ញា
នៃរាគៈ ។ បេ ។ នៃសេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ មគ្គ និងផលសមាបត្តិ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យ និង
បកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ ។ បកត្តុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ប្រកាន់
នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ ។ នូវបញ្ញា រាគៈ សេចក្តីប្រាថ្នា និងកាយិកសុខ ...
អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ សទ្ធា ។ បេ ។ សេនាសនៈ
ជាបច្ច័យនៃបរមាស ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជា
បច្ច័យនៃបរមាសធម៌ផង នៃនោបរមាសធម៌ផង ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ
បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តរូបនិស្ស័យនិងបកត្តុបនិស្ស័យ ។ បេ ។

បកតុបនិស្ស័យ គឺបុគ្គល អាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ នូវសីល ... ។ បេ។ អាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ហើយប្រកាន់នូវទិដ្ឋិ សទ្ធា ។ បេ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសៈផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ បានដល់ ឧបនិស្ស័យទាំង ៣ គឺបរាមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាស ដោយឧបនិស្ស័យប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៤] នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គលពិចារណាឃើញនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ វិចិកិច្ចា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាណនូវហេតុនោះ បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ឮនូវសំឡេង ដោយទិព្វសោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ដោយដ្ឋព្វាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺចក្ខុយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកខន្ធមិនមែនជាបរាមាស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល និងចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ ទិដ្ឋិ (កើតឡើង) ព្រោះប្រាណនូវវត្ថុនោះ ... ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុ

ជាបច្ច័យនៃបរមាស ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ជាបច្ច័យ
 នៃបរមាសធម៌ផង នៃនោបរមាសធម៌ផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បាន
 ដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល និង
 ចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយនឹងវត្ថុ បរមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃបរ-
 មាសផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[២៦៥] បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយបច្ច័យជា-
 តប្បច្ច័យ គឺវារៈទាំង ៣ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យជាបច្ច័យជាត ។ ជាបច្ច័យដោយ
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦៦] នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយ
 កម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺ
 នោបរមាសចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 ផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺនោបរមាសចេតនា ជាបច្ច័យ
 នៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូលទាំង
 ឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ នោបរមាសចេតនា ជាបច្ច័យនៃបរមាស
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសចេតនា ជាបច្ច័យនៃបរមាសផង នៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២៦៧] នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយវិបា-
 កប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣

ជាបច្ច័យដោយតន្ត្រីយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ។

[២៦៨] បរាមាសធម៌ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយមគ្គប្បច្ច័យ បានដល់ ពួកអង្គនៃមគ្គជាបរាមាស ... បញ្ញាទាំង ៥ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើយ៉ាង នេះចុះ ។ ជាបច្ច័យដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៥ ។

[២៦៩] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។ នោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុ ជាបច្ច័យនៃបរាមាស ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជា បច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរាមាសធម៌ផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃបរាមាសផង នៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។ បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃ នោបរាមាសធម៌ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាតនិងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

[២៧០] បរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺបរាមាស ជាបច្ច័យនៃ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯ

បច្ចាជាត គឺបរមាសជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។
 នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។
 នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺពួកនោបរមាសក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃ
 បរមាស ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺបុគ្គល នឹងចក្ខុ ... ត្រេកអរ
 រីករាយ នឹងវត្ថុ ទិដ្ឋិកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃ
 បរមាស ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌
 ផង នៃនោបរមាសធម៌ផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និង
 បុរេជាត ។ សហជាត គឺនោបរមាសក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃ
 បរមាសផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត
 គឺបុគ្គល នឹងចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ នឹងវត្ថុ បរមាសក្តី ពួកសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធក្តី កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ វត្ថុជាបច្ច័យនៃបរមាសផង នៃ
 ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ក្តី នោបរមាស-
 ធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោបរមាស ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 បុរេជាត បច្ចាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺនោបរមាសក្ខន្ធ ១
 ក្តី បរមាសក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... បរមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃពួក
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ គឺបរមាសផង ពួកមហាក្កតផង ជា

បច្ច័យនៃពួកចិត្តសមដ្ឋានរូប ដោយអត្តិប្បច្ច័យ បរាមាសក្តី វត្ថុក្តី ជា
 បច្ច័យនៃពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បុរេជាត គឺបរាមាស
 ក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដែលកើតមុន ដោយ
 អត្តិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ឆាជាត គឺបរាមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កតឡើង
 រាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះដែលកើតមុន ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត
 គឺបរាមាសក្តី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី រូបជីវិតន្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប
 ដោយអត្តិប្បច្ច័យ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
 បច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្តិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៩ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។

[២៧២] បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ផន្ត នៃនោបរមាសធម៌ផន្ត ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ នោបរមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ផន្ត នៃនោបរមាសធម៌ផន្ត ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ក្តី នោបរមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរមាសធម៌ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរមាសធម៌ក្តី នោបរមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃនោបរមាសធម៌ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

បរាមាសធម៌ក្តី នោបរាមាសធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ផង នៃនោបរា-
មាសធម៌ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ក្នុងនោអវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

[២៧៤] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុង
នសមនន្តរ្យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ។ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
ក្នុងនោនតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យមានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ... ក្នុង
អធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ ...
ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បរាមាសទុកៈ ចប់

បរាមជ្ជទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧៦] បរាមជ្ជធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកមហាក្កតខាងក្នុង ។ អាស្រ័យនូវ បរាមជ្ជធម៌ ... ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈយ៉ាងណា បរាមជ្ជទុក្ខៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

បរាមជ្ជទុក្ខៈ ចប់

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[២៧៧] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តកន្ធ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តកន្ធ នូវខន្ធ ២ ... ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរា-

មាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្ត-
 សមុជ្ជានុបផង អាស្រ័យនូវបរាមាសវិប្បយុត្តកន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ក្នុង
 បដិសន្ធិក្ខណៈ វត្ថុអាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ពួកខន្ធអាស្រ័យនូវវត្ថុ នូវមហាក្ខត
 ១ ... បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នូវ
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្ត-
 សមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តកន្ធផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។
 សេចក្តីបង្រៀន ។

[២៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
 ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងវិបា-
 កប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។
 ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។

[២៧៩] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌

ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានុបដ្ឋន្ធ
 អាស្រ័យនូវបរាមាសវិប្បយុត្តក្នុង ១ ជាអហេតុកៈ នូវខន្ធ ២ ... អហេ-
 តុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ មោហាៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា
 ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកប
 ដោយឧទ្ធច្ចៈ ។

[២៨០] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវពួក
 បរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាស-
 វិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប
 អាស្រ័យនូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្នុង ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ។ បរា-
 មាសវិប្បយុត្តធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនការមូណប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប
 អាស្រ័យនូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុងផង នូវពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តី
 បង្រៀន ។

[២៨១] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ក្នុងនការមូណប្បដ្ឋប្បយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអន្តរប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមន្តរប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋប្បយ មាន

វារៈ ៥ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥
 ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្ត្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៨៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ឯសហជាតវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

បច្ចុយវារោ

[២៨៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងបរា-
 មាសវិប្បយុត្តកន្ធ ១ នឹងខន្ធ ២ ... បដិសន្ធិដរាបដល់ពួកមហាក្កតខាង
 ក្នុង ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តកន្ធ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ

ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុ ចិត្ត-
 សម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកមហាក្ខត ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹង
 បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ១ ផង
 នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមា-
 សសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹងពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុងផង
 នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី
 ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ... ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសសម្ប-
 យុត្តក្នុង ១ ផង នឹងវត្ថុផង នឹងខន្ធ ២ ... ចិត្តសម្មជានរូប ពឹងផ្អែកនឹង
 ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុងផង នឹងពួកមហាក្ខតផង ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[២៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអនន្តរូប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមនន្តរូប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង

អាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ បេឃ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៨៦] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ពឹងផ្អែកនឹងបរាមាសវិប្បយុត្តកន្ធ ១ ជាអហេតុកៈ នឹងខន្ធ ២ ... អហេតុកប្បដិសន្ធិ ដរាបដល់ពួកអសញ្ញាសត្វ ចក្ខុវិញ្ញាណពឹងផ្អែកនឹងចក្ខុយាយតនៈ នឹងកាយាយតនៈ ... ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តកន្ធ ជាអហេតុកៈ ពឹងផ្អែកនឹងវត្ថុមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពឹងផ្អែកនឹងពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈផង វត្ថុផង ។

[២៨៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនតន្រ្តិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង

នោនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោរិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៨៨] ក្នុងនអាមុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៨៩] ក្នុងនអាមុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
ក្នុងនអរិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និស្សយវារៈ ក៏ប្រហែលគ្នានឹងបច្ច័យវារៈដែរ ។

សំសជ្ជវារៈ

[២៩០] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ លាយឡំនឹងបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអាមុណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអរិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៩២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ក្នុងនអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២
ក្នុងនវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុង
នមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការរាប់ទាំង ២ យ៉ាងក្រៅនេះក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាង

នេះចុះ ។

បញ្ហាវារៈ

[២៩៣] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ពួកបរាមាសសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមាសវិប្បយុត្តហេតុជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ ។

[២៩៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺបុគ្គល ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះរាគៈ រាគៈកើតឡើងព្រោះប្រាសាទរាគៈនោះ ត្រេកអរ រីករាយចំពោះពួកបរាមាសសម្បយុត្តកក្ខន្ធ រាគៈកើតឡើងព្រោះប្រាសាទរាគៈនោះ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណានូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ដឹងនូវកងកិលេស ដែល

ពុះពោរហើយ ក្នុងកាលមុន ពិចារណាយើញនូវពួកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ថាមិនទៀង ... ត្រេកអរ រីករាយ រាគៈដែលជាបរមាសវិប្បយុត្ត វិចិត្រិច្ឆា
 ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ ដឹងនូវចិត្តរបស់
 បុគ្គល ដែលជាបរមាសសម្បយុត្តសមន្តី ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ពួក
 បរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃកិរិយាពិចារណានូវចេតោបរិយញ្ញាណ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតំសញ្ញាណ ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។ បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម
 ហើយពិចារណានូវបុញ្ញកម្ម មានទានជាដើមនោះ ត្រេកអរ រីករាយ (នឹង
 អំពើនោះ) រាគៈដែលជាបរមាសវិប្បយុត្ត វិចិត្រិច្ឆា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស
 កើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវអំពើនោះ (នូវពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈចេញអំពីមគ្គ ហើយពិចារណា
 នូវមគ្គ នូវផល ... ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ
 រោទានៈ មគ្គ ផល និងអារជ្ជនៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ពួកព្រះអរិយៈ
 (ពិចារណាយើញ) នូវពួកបរមាសវិប្បយុត្តកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់
 ហើយ ... នូវកងកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ... នូវ
 ចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកបរមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... ពិចារណាយើញ
 ត្រេកអរ រីករាយ បរមាសវិប្បយុត្តរាគៈ វិចិត្រិច្ឆា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស
 កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវហេតុនោះ យើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ព្រះសំឡេង

ដោយទិព្វសោតធាតុ ស្គាល់នូវចិត្តរបស់បុគ្គល ដែលជាបរាមាសវិប្បយុត្ត-
 ចិត្តសមន្តី ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ អាកាសានញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃវិញ្ញាណញ្ញាយតនៈ អាកិញ្ញាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃនេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនៈ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ញាយតនៈ
 (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ ពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្នុងជាបច្ច័យនៃកិរិយា
 ពិចារណានូវឥទ្ធិវិញ្ញាណ ចេតោបរិយញ្ញាណ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ
 យថាកម្មុបគញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បរា-
 មាសវិប្បយុត្តធម៌ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 គឺនូវទាន ... នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ...
 នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្នុង រាគៈ
 កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញានូវហេតុនោះ ។

[២៩៥] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។
 អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គលត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវរាគៈ ឲ្យជាទីគោរព
 រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវរាគៈនោះឲ្យជាទីគោរព ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះ
 ធ្វើនូវពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ឲ្យជាទីគោរព រាគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវ
 ខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺបរាមាសសម្បយុត្តាធិបតិ
 ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្នុង ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្ប-
 យុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់

អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺបុគ្គល ត្រេកអរ
 រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព បរមាស-
 វិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើងព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតា-
 ធិបតិ គឺបរមាសសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ
 អធិបតិប្បច័យ ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្ប-
 យុត្តធម៌ផង នៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់
 សហជាតាធិបតិ គឺបរមាសសម្បយុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអធិបតិប្បច័យ ។ បរមាសវិប្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ អា-
 រម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ...
 ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ធ្វើនូវបុញ្ញកម្ម មានទានជាដើមនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ហើយពិចារណា ត្រេកអរ រីករាយ បរមាសវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើនូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះ
 អរិយៈចេញអំពីមគ្គ (ហើយធ្វើ) នូវមគ្គឲ្យជាទីគោរព ... នូវផល ... នូវ
 និព្វាន ... ឯព្រះនិព្វានជាបច្ច័យនៃគោត្រកូ វោទានៈ មគ្គ និងផល ដោយ
 អធិបតិប្បច័យ នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួក
 បរមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព បរមាសវិប្បយុត្តរាគៈ កើតឡើង
 ព្រោះធ្វើនូវខន្ធនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺបរមាសវិប្ប-
 យុត្តាធិបតិ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណាធិបតិ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្មហើយត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវបុញ្ញកម្ម នោះឲ្យជាទីគោរព បរាមាសសម្បយុត្តភគៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវអំពើ នោះឲ្យជាទីគោរព ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... ត្រេកអរ រីករាយ ព្រោះធ្វើនូវពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ឲ្យជាទីគោរព បរាមាសសម្បយុត្តភគៈកើតឡើង ព្រោះធ្វើនូវអំពើនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។

[២៧៦] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួក បរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធក្រោយៗ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួក បរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធជាបច្ច័យនៃវដ្តានៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធមុនៗ ជាបច្ច័យនៃពួកបរាមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធក្រោយៗ អនុលោម ជាបច្ច័យនៃផលសមាបត្តិ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ អាវដ្ឋានៈ ជាបច្ច័យនៃពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយសមនន្តរប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌

ដោយសហជាតប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៥ ។ ជាបច្ច័យដោយអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យដោយនិស្សយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៧ ។

[២៧៨] បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺបរមាសសម្បយុត្តរាគៈ ... មោហៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ... ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តរាគៈ មោហៈ និង សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជា បច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្ម- ណ្តបនិស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ បកត្តបនិស្ស័យ គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវបរមាសសម្បយុត្តរាគៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ញ៉ាំង សមាបត្តិឲ្យកើតឡើង ដំឡើងនូវមានៈ ។ បេ នូវបរមាសសម្បយុត្ត- មោហៈ ... អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយឲ្យនូវទាន ញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យ កើតឡើង ដំឡើងនូវមានៈ សម្លាប់នូវសត្វ ។ បេ បំបែកនូវសង្ឃី បរម- មាសសម្បយុត្តរាគៈ មោហៈ សេចក្តីប្រាថ្នា ជាបច្ច័យនៃសទ្ធា ។ បេ នៃ បញ្ញា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងផល- សមាបត្តិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ្តប- និស្ស័យ អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺ បុគ្គលអាស្រ័យនូវសទ្ធា ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត

ឡើង ជំឡើងនូវមានៈ នូវសីល ... ។ បេយ្យ នូវបញ្ញា រាគៈ និងមានៈ ...
 អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាហើយឲ្យនូវទាន ។ បេយ្យ ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើត
 ឡើង សម្លាប់នូវសត្វ ។ បេយ្យ បំបែកនូវសង្ឃី នូវកាយិកសុខ ... អាស្រ័យ
 នូវសេនាសនៈ ហើយឲ្យនូវទាន ។ បេយ្យ បំបែកនូវសង្ឃី សទ្ធា ។ បេយ្យ
 បញ្ញា រាគៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងសេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃ
 សទ្ធា បញ្ញា រាគៈ មានៈ សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកសុខ និងផលសមាបត្តិ
 ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាស-
 សម្បយុត្តធម៌ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បនិស្ស័យ
 អនន្តបនិស្ស័យ និងបកត្តបនិស្ស័យ ។ បេយ្យ ឯបកត្តបនិស្ស័យ គឺរាគៈកើត
 ឡើងព្រោះអាស្រ័យនូវសទ្ធា នូវសីល ។ បេយ្យ សេចក្តីប្រាថ្នា សទ្ធា (កើត
 ឡើង) ព្រោះអាស្រ័យនូវសេនាសនៈ ។ បេយ្យ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យនៃ
 បរាមាសសម្បយុត្តរាគៈ និងសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណ៍បុរេជាតនិងវត្ថុបុរេជាត ។ អា-
 រម្មណ៍បុរេជាត គឺនូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ថាមិនទៀង ... ពិចារណាយើញ ត្រេកអរ
 រីករាយ បរាមាសវិប្បយុត្តរាគៈ វិចិត្រា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើង
 ព្រោះប្រាព្វនូវខន្ធនោះ យើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ព្វនូវសំឡេងដោយទិព្វ-
 សោតធាតុ រូបាយតនៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ផោដ្ឋញ្ចាយតនៈ
 ជាបច្ច័យនៃកាយវិញ្ញាណ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺ

ចក្ខុយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃចក្ខុវិញ្ញាណ កាយាយានៈ (ជាបច្ច័យ) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យនៃពួកបរមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ បានដល់ អារម្មណបុរេជាត និងវត្ថុបុរេជាត ។ អារម្មណបុរេជាត គឺបុគ្គល និងចក្ខុ ... ត្រេកអរ រីករាយ និងវត្ថុ បរមាសសម្បយុត្តភាគៈ កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវវត្ថុនោះ ។ ឯវត្ថុបុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[៣០០] បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។ បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី**បង្រៀន** ។

[៣០១] បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអាសេវនប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ២ ។

[៣០២] បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺបរមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺបរមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសម្បជានុរូប ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯនានាខណិកៈ គឺបរមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកក្ខន្ធផង្ស នៃពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត

គប្បីស្ករផងចុះ បរាមាសសម្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ
 ផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
 ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត
 និងនានាខណិកៈ ។ សហជាត គឺបរាមាសវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួក
 សម្បយុត្តកក្ខន្ធផង នៃពួកចិត្តសម្បជានុរូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯ
 នានាខណិកៈ គឺបរាមាសវិប្បយុត្តចេតនា ជាបច្ច័យនៃពួកវិបាកកក្ខន្ធផង នៃ
 ពួកកដត្តារូបផង ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ជាបច្ច័យដោយវិបាកប្បច្ច័យ គឺមាន
 វារៈ ១ ។ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយឈានប្បច្ច័យ គឺ
 មានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យដោយមគ្គប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៤ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ២ ។

[៣០៣] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌
 ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត បុរេជាត និងបច្ឆាជាត ។ សេចក្តី**បង្រៀញ** ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយវិប្ប-
 យុត្តប្បច្ច័យ បានដល់ បុរេជាត គឺវត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកបរាមាសសម្បយុត្ត-
 កក្ខន្ធ ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[៣០៤] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌

ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យនៃខន្ធ ៣ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺពួកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ជាបច្ច័យនៃ
ពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ មូល បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ បរ-
មាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ផង នៃបរមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ជាបច្ច័យ
នៃខន្ធ ៣ ផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បរមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់
សហជាត បុរេជាត បច្ច្រាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សេចក្តី**បង្រួញ** ។
បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
បុរេជាត គឺនឹងចក្ខុ ... បុគ្គលត្រេកអររីករាយនឹងវត្ថុ រាគៈ និងទិដ្ឋិកើតឡើង
ព្រោះប្រាជន្ធវន្តនោះ វត្ថុជាបច្ច័យនៃពួកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ
នៃបរមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានដល់ សហជាត និងបុរេ-
ជាត ។ សហជាត គឺបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ១ ក្តី វត្ថុក្តី ជាបច្ច័យនៃខន្ធ
៣ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធ ២ ... ។ បរមាសសម្បយុត្តធម៌ក្តី បរមាស-
វិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បាន
ដល់ សហជាត បច្ច្រាជាត អាហារ និងឥន្ទ្រិយ ។ សហជាត គឺពួកបរ-
មាសសម្បយុត្តក្ខន្ធក្តី ពួកមហាក្ខតក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូប ដោយ

អត្ថិប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺពួកបរាមាសសម្បយុត្តកុនក្តី កតទ្ធិញ្ញារាហារក្តី ជាបច្ច័យនៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺពួកបរាមាសសម្បយុត្តកុនក្តី រូបជីវិតន្រ្ទិយក្តី ជាបច្ច័យនៃពួកកដត្តារូប ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[៣០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរូបប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឈានប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣០៦] បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជា

បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្ប-
 យុត្តធម៌ផង នៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ផង ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។ បរា-
 មាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជា
 បច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
 ដោយកម្មប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហារប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិ-
 យប្បច្ច័យ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយ
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្ត-
 ធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសសម្បយុត្តធម៌ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្ត-
 ធម៌ក្តី បរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យនៃបរាមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយ
 សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអាហា-
 រប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ ។

[៣០៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងននិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ

៥ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៦ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនោអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 នោអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៣០៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៤
 ក្នុងនមគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងនសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុង
 នវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនោនត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុង
 នោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៣០៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ...
 ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ អនុលោមមាតិកា បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ...
 ក្នុងនអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បរាមាសសម្បយុត្តទុកៈ ចប់

បរាមាសបរាមជ្ជទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣១០] បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បជានុក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវបរាមាស ។ បរាមជ្ជធម៌និងនោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានរូបក្តី អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១ នូវខន្ធ ២ ... ដរាបដល់ពួកមហាក្ខតខាងក្នុង ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ បរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺបរាមាស អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាបរាមជ្ជៈ និងជានោបរាមាស ។ បរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ក្តី បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ក្តី អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង បរាមាសផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជក្ខន្ធ និងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១ និងខន្ធ ២ ... ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ផង នូវបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវបរាមជ្ជក្ខន្ធ និងនោបរាមាសក្ខន្ធ ១ ផង នូវបរាមាសផង នូវខន្ធ ២ ... ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ វារៈទាំងអស់យ៉ាងណា បរាមាសទុក្ខៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះដែរ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងគ្នាឡើយ ។

បញ្ហាវារៈ

[៣១១] បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមជ្ជហេតុ និងពួកនោបរាមាសហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺបដិសន្ធិ ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមជ្ជហេតុ និងពួកនោបរាមាសហេតុ ជាបច្ច័យនៃបរាមាស ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ផង នៃបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកបរាមជ្ជហេតុ និងពួកនោបរាមាសហេតុ ជាបច្ច័យនៃពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង្ហ នៃបរាមាសផង នៃពួកចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១២] បរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺមានវារៈ ៣ (បរាមជ្ជទុកៈ) ប្រហែលគ្នានឹងបរាមាសទុកៈដែរ បណ្ឌិតគប្បីប្រារព្ធហើយធ្វើចុះ ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យនៃបរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវសីល ... ធ្វើនូវឧបោសថកម្ម ហើយពិចារណាត្រេកអរ រីករាយនឹងអំពើនោះ រាគៈ វិចិត្តិក្ខា ឧទ្ធច្ចៈ និងទោមនស្ស កើតឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវអំពើនោះ ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណានូវគោត្រកូ ពិចារណានូវវោទានៈ នូវពួកកិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ... នូវពួកកិលេសដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ ... ក្នុងកាលមុន ...

នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ... នូវពួកបរាមជ្ជក្ខន្ធ និងពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ...
 ទោមនស្សកើតឡើង បុគ្គលឃើញនូវរូបដោយទិព្វចក្ខុ ដរាបដល់អារ្យជួនៈ
 មូលទាំងអស់បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃបរាមាសធម៌ និងបរាមជ្ជធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ... នូវ
 សីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវវត្ថុ ...
 ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមជ្ជក្ខន្ធ និងពួកនោបរាមាសក្ខន្ធ ទិដ្ឋិកើត
 ឡើងព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ... ។ បរាមជ្ជធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ជាបច្ច័យ
 នៃបរាមាសធម៌ និងនោបរាមាសធម៌ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ គឺនូវទាន ...
 នូវសីល ... នូវឧបោសថកម្ម ... ក្នុងកាលមុន ... អំពីឈាន ... នូវចក្ខុ ... នូវ
 វត្ថុ ... ពិចារណាឃើញ ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះពួកបរាមជ្ជក្ខន្ធ និងពួក
 នោបរាមាសក្ខន្ធ ថាមិនទៀង ... បរាមាសក្ខី ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រារព្ធនូវខន្ធនោះ ។ សូម្បីក្នុងវារៈដទៃ បណ្ឌិត ក៏គប្បីប្រារព្ធ
 វារៈទាំង ៣ ហើយធ្វើយ៉ាងនេះដែរ ។ ទុក្ខនេះប្រហែលគ្នានឹងបរាមាសទុក្ខៈ
 ដែរ ។ លោកុត្តរ ដែលបណ្ឌិតមិនគប្បីបានក្នុងទុក្ខៈណា ក៏មិនគប្បីធ្វើក្នុង
 ទុក្ខៈនោះ ។

បរាមាសបរាមជ្ជទុក្ខៈ ចប់

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជទុក្ខៈ

បដិច្ចវារៈ

[៣១៣] បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជធម៌ អាស្រ័យបរាមាសវិប្បយុត្ត-
 បរាមជ្ជធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តស-
 មុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវបរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជកន្ធន ១ នូវខន្ធ ២ ... ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តអបរាមជ្ជធម៌ អាស្រ័យនូវបរាមាសវិប្បយុត្តអបរាមជ្ជធម៌
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបង្រៀន ។

លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូឡន្តរទុក្ខៈយ៉ាងណាមិញ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើយ៉ាងនោះ
 ចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ គ្នាឡើយ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ជទុក្ខៈ ចប់
 អនុលោមទុកប្បដ្ឋានខាងដើម ចប់

អដ្ឋកថា ទុកប្បដ្ឋាន

(មានលោកិយទុកៈជាដើម)

[២៧០-៣១៣] ម្យ៉ាងទៀត ទុកៈទាំងនេះ គឺលោកិយទុកៈ សាសវទុកៈ សញ្ញាជនីយទុកៈ គន្ធនីយទុកៈ នីវរណីយទុកៈ បរាមជ្ជទុកៈ សង្កិលេសិកទុកៈ អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកៈ សំយោជនវិប្បយុត្តសំយោជនីយទុកៈ គន្ធវិប្បយុត្តគន្ធនីយទុកៈ នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណីយទុកៈ បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមត្តទុកៈ កិលេសវិប្បយុត្តសង្កិលេសិកទុកៈ បរិយាបន្នទុកៈ និងសឧត្តរទុកៈដូចគ្នា កិលេសទុកៈដូចគ្នានឹងសញ្ញាជនទុកៈ សង្កិលិដ្ឋទុកៈ កិលេសសម្បយុត្តទុកៈ នីវរណសម្បយុត្តទុកៈ ទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ និងសរណទុកៈដូចគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត កិលេសទុកៈ សង្កិលិដ្ឋនីវរណទុកៈ នីវរណសម្បយុត្តកិលេសទុកៈ និងកិលេសសម្បយុត្តទុកៈដូចគ្នា ដោយន័យនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជាបថា វិសជ្ជនានៃទុកៈទាំងពួង មានអត្តដូចគ្នារមែងដូចគ្នានោះឯង ។

ក្នុងបដ្ឋានទាំងអស់ រមែងមិនបានកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកៈ ។ ក្នុងទុកៈទាំងនេះ គឺអាសវទុកៈ និងអាសវសម្បយុត្តទុកៈ សញ្ញាជនទុកៈ និងសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ គន្ធទុកៈ និងគន្ធសម្បយុត្តទុកៈ នីវរណទុកៈ និងនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ កិលេសទុកៈ និងសង្កិលិដ្ឋទុកៈ រមែងមិនបានវិបាកប្បច្ច័យ និងនានាខណិកកម្មប្បច្ច័យ ។ ក្នុងនហេតុសហេតុកទុកៈ នហេតុអហេតុកទុកៈ មិនមានហេតុប្បច្ច័យ ។ ក្នុងទុកៈទាំងនេះ គឺហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ អាសវអាសវសម្បយុត្តទុកៈ គន្ធគន្ធសម្បយុត្តទុកៈ រមែងមិនបាននហេតុប្បច្ច័យនឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ ។ ចំណែកក្នុងទុកៈទាំងនេះ គឺសញ្ញាជន-

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុកៈ នីវរណនីវរណសម្បយុត្តទុកៈ កិលេសកិលេស-
 សម្បយុត្តទុកៈ កិលេសសន្តិលិង្គទុកៈ រមែងបាននហេតុប្បច្ច័យ ដោយ
 អំណាចនៃមោហាៈ ដែលសហគតៈដោយវិចិត្រិកិច្ចា និងឧទ្ធច្ចៈ រមែងមិនបាន
 នឈានប្បច្ច័យ និងនមគ្គប្បច្ច័យ ។ អ្នកសិក្សាកំណត់វិសជ្ជនាដែលអាចមាន
 និងមិនអាចមាន ក្នុងទុកៈទាំងពួងដូចអធិប្បាយមកហើយ គប្បីជ្រាបការរាប់
 វារៈ ដោយអំណាចនៃបាលីនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុក្ខប្បដ្ឋាន ចប់

ក្បាលទី ៧៩
អភិធម្មបិដក ចាលីប្រ ៤៩៩
បដ្ឋាន ធម្មភាគ

សន្ធិកថង្គលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បរិក្ការម្មណត្ថិកៈ	
អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	២
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	៨
ហ៊ានត្ថិកៈ	
អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	៣០
អង្កកថាបរិក្ការម្មណត្ថិកនិងហ៊ានត្ថិកៈ	៣២
មិច្ឆត្ថត្ថិកៈ	
អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	៣៣
អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ	៣៨
អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ	៤៤
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	៤៨
អង្កកថាមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ	៧១
មគ្គារម្មណត្ថិកៈ	
អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	៧២
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	៨៣
អង្កកថាមគ្គារម្មណត្ថិកៈ	១០៥

ឧប្បន្នត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ១០៦

អតីតត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ១១៨

អដ្ឋកថាឧប្បន្នត្តិកៈ និងអតីតត្តិកៈ ១២៨

អតីតារម្មណត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ១៣០

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ១៣៥

អជ្ឈត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ១៥៣

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ១៦០

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ១៦៣

អដ្ឋកថា អជ្ឈត្តិកៈ ១៨០

អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ១៨១

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ១៨៤

អដ្ឋកថាអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ ១៩៦

សនិទស្សនសប្បដិយត្តិកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ១៩៧

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ២១៧

អដ្ឋកថាសនិទស្សនត្តិកៈ ២៤៣

ចាលីប្រៃ ~ ១០០

បដ្ឋាន សត្តមភាគ

អនុលោមទុកប្បដ្ឋានខាងដើម

ហេតុទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	២៤៤
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	២៤៣
អដ្ឋកថាទុកប្បដ្ឋានហេតុទុក្ខៈជាដើម	.....	២៧៤

សហេតុកុទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	២៧៥
អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ	.....	២៨៧
អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ	.....	២៩៤
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	២៩៨

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៣២០
------------------------	-------	-----

ហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៣២១
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	៣២៥

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ	.....	៣៤០
-------------------------------------	-------	-----

នហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ	.....	៣៤៦
អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ	.....	៣៤៨

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៣៤៩

សប្បច្ចយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៣៦៨

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៣៧០

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៣៧០

សង្ខតទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៣៧៥

សនិទស្សនទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៣៧៦

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៣៨០

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៣៨២

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៣៨៣

សប្បជិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៣៩៥

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៤០២

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៤០៤

រូបិទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤១៧

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៤២១

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៤២៥

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៤២៦

លោកិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤៣៦

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៤៣៧

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៤៤២

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៤៤២

កេនិទិញ្ញាយ្យទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤៥៥

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៤៥៧

អាសវទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤៦០

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៤៦៤

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៤៦៦

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៤៦៧

សាសវទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤៨៣

អាសវសម្បយុត្តទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៤៨៤

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៤៩៤

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៤៩៧

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥០០

អាសវសាសវទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥២៣

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥២៥

អាសវអាសវសម្បយុត្តទុកៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥២៨

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥៣១

អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៣៦

ចាលីប្រៃ ~ ១០១

បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ

អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

សញ្ញាជនទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៣៧

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៥៤១

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៥៤៣

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥៤៣

សញ្ញាជនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៥៤

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៥៤

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៥៦០

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៥៦៥

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥៦៦

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៨៥

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៨៨

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៥៩១

សញ្ញាជនិវ្យាយុត្តសញ្ញាជនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៩៦

គន្ថទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៥៩៧

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៦០១

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦០៤

គន្ថនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦១៧

គន្ថសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦១៧

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៦២២

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៦២៦

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦២៨

គន្ថគន្ថនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៤៩

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦៥០

គន្ថគន្ថសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៥២

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦៥៥

គន្ថវិប្បយុត្តគន្ថនិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៥៨

ឱ្យយោគតោច្នកទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៥៩

និវរណាទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៥៩

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៦៦៤

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៦៦៧

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦៦៨

និវរណិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៨១

និវរណាសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៨១

អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ ៦៨៣

អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ ៦៨៦

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦៨៧

និវរណានិវរណិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៦៩៨

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៦៩៨

និវរណានិវរណាសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៧០១

អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ ៧០៤

និវរណាវិប្បយុត្តនិវរណិយទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ ៧០៩

បរាមាសទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៧១០
អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ	.....	៧១២
អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ	.....	៧១៥
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	៧១៥

បរាមជ្ឈទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៧២៧
------------------------	-------	-----

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៧២៧
អភិធម្មបិដក បច្ចយវារៈ	.....	៧៣២
អភិធម្មបិដក សំសដ្ឋវារៈ	.....	៧៣៥
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	៧៣៦

បរាមាសបរាមជ្ឈទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៧៤៧
អភិធម្មបិដក បញ្ញាវារៈ	.....	៧៥០

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈទុក្ខៈ

អភិធម្មបិដក បដិច្ចវារៈ	.....	៧៥២
អដ្ឋកថាលោកិយទុកៈជាដើម	.....	៧៥៣

